

בנק ירושלים

דוח על הסיכונים:

גילוי בהתאם לנדבך 3

ומידע נוסף על הסיכונים

ליום 30 בספטמבר 2022

הדוח על הסיכונים ומידע פיקוחי נוסף בדבר הון פיקוחי על פי הוראות באזל III הכולל תיאור המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחיים שהונפקו על ידי הבנק נכללים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: <https://www.bankjerusalem.co.il>. כמו כן, הדוח על הסיכונים של הבנק נמצא באתר מגנ"א של רשות ניירות ערך www.magna.isa.gov.il

עמוד	
4	חלק 1 מידע כללי
5	מטרה ועקרון הגילוי
6	מידע צופה פני עתיד
7	מסגרת הוראות רגולטוריות
11	חלק 2 יחסים פיקוחיים עיקריים וסקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון
11	יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1)
11	טבלה מספר 1 - יחסים פיקוחיים עיקריים
12	הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים ביותר
12	זיהוי גורמי סיכון מובילים ומתפתחים
20	השפעת נגיף הקורונה על התפתחות פרופיל הסיכון של הבנק
20	סקירת נכסי סיכון משוקללים (OV1)
21	טבלה מספר 2 - סקירת נכסי סיכון משוקללים (OV1)
22	חלק 3 הרכב ההון
22	טבלה מספר 3 - הרכב ההון הפיקוחי (cc1)
24	חלק 4 יחס המינוף
24	טבלה מספר 4 - השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LR1)
25	טבלה מספר 5 - יחסי המינוף (LR2)
26	חלק 5 סיכון אשראי
27	שינויים בתנאי חובות במסגרת התמודדות עם נגיף הקורונה
28	טבלה מספר 6 - חובות אשר בוצעה לגביהם דחיית תשלומים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ואשר לא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי, בהתאם להנחיית הפיקוח על הבנקים כאמור לעיל (במיליוני שקלים)
30	איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)
30	טבלה מספר 7 - איכות האשראי של חשיפות האשראי (CR1)
31	גילוי נוסף בנוגע לאיכות האשראי של חשיפות אשראי
31	הפרשות להפסדי אשראי צפויים (CECL)
33	טבלה מספר 8 - סיכון אשראי לפני ענפי משק
36	טבלה מספר 9 - פירוט חשיפות לפי אזורים גיאוגרפיים חשיפות למדינות זרות (על בסיס מאוחד)
39	שיטות להפחתת סיכון אשראי - סקירה (CR3)
39	טבלה מספר 10 - נתונים על הפחתת סיכון אשראי (CR3)
41	הגישה הסטנדרטית - חשיפה לפי סוגי נכסים ומשקולות סיכון (CR5)
41	טבלה מספר 11 - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקולות סיכון (הגישה הסטנדרטית) (5CR)
43	חלק 5א סיכון אשראי של צד נגדי
43	ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1)
43	טבלה מספר 12 - ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1)
45	הגישה הסטנדרטית - חשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי תיק פיקוחי ומשקולות סיכון (CCR3)
45	טבלה מספר 13 - הרכב הביטחון בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) (CCR5)
46	הרכב הביטחון בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי
46	טבלה מספר 14 - הרכב הביטחון בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) (CCR5)
48	חלק 5ב הקצאות הון בגין התאמת שערורך לסיכון אשראי (CVA)
48	הגישה הסטנדרטית (SA-CVA) (CVA3)

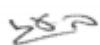
48	טבלה מספר 15 - הגישה הסטנדרטית (SA-CVA) (CVA3)
48	דוחות תזרים RWA של סיכוני חשיפות CVA תחת SA-CVA (CVA4)
48	טבלה מספר 16 - דוחות תזרים RWA של סיכוני חשיפות CVA תחת SA-CVA (CVA4)
49	חלק 6 סיכון שוק
51	סיכון שוק בגישה סטנדרטית (MR1)
51	טבלה מספר 17 - סיכון שוק בגישה סטנדרטית (MR1)
52	סיכון הריבית
52	טבלה מספר 18 - שווי הוגן מתואם של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (במיליוני שקלים)
54	טבלה מספר 19 - השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם של הבנק
55	טבלה מספר 20 - השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית
56	חלק 7 סיכון סילול
56	יחס כיסוי הנזילות - טבלת גילויים עיקריים (LIQ1)
57	טבלה מספר 21 - יחס כיסוי הנזילות - טבלת גילויים עיקריים (LIQ1)
59	יחס מימון יציב נטו (LIQ2)
59	טבלה מספר 22 - מתכונת גילוי על יחס מימון יציב נטו (LIQ2)
63	חלק 8 סיכון סביבתי וסיכון אקלים
64	חלק 9 סיכון תפעולי וסיכוי בקרה כנימת נטפים
64	סיכון תפעולי
64	סיכון המשכיות עסקית
65	סיכון סייבר ואבטחת מידע
65	סיכון טכנולוגיית המידע
65	מעילות והונאות
65	ציות, איסור הלבנת הון ומימון טרור

חלק 1 – מידע כללי

דוח על הסיכונים

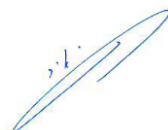
אנו מתכבדים להגיש דוח על הסיכונים ליום 30 בספטמבר 2022 (להלן: "דוח על הסיכונים").
הדוח על הסיכונים ערוך בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בדבר דרישות הגילוי המפורטות בנדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים.
דוח על הסיכונים זה כולל מידע נלווה ומשלים לדוחות הכספיים המאוחדים של בנק ירושלים בע"מ, ראה פרק 3.1 לדוח הדירקטוריון וההנהלה בדוח כספי ליום 30 בספטמבר 2022.

הדוח נועד לאפשר לקוראי הדוחות של הבנק להעריך מידע משמעותי שכלול בהם לגבי יישום מסגרת העבודה של ועדת באזל ובנק ישראל, ההון, הנזילות, התהליכים, הכלים והמערכות למדידת הסיכון, הבקרה עליו ומזעורו, הערכת רופיל ותאבון הסיכונים המהותיים לפעילות הבנק ומסגרת ניהול ובקרת הסיכונים של הבנק.

בעז ליבוביץ

סמנכ"ל, מנהל סיכונים ראשי

יאיר קפלן

מנהל כללי

זאב נהרי

יושב ראש הדירקטוריון

תאריך אישור הדוח:

27.11.2022

דוח על הסיכונים זה הינו חלק מהדוח הכספי ויש לקרוא את הדוח יחד עם הדוח הכספי ליום 30 בספטמבר 2022. המידע שנכלל בדוח זה כולל את דרישות הגילוי שנקבעו בהוראת הדיווח לציבור 651, "דרישות הגילוי המפורטות בדב"כ 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים" של בנק ישראל שמבוססת על פרסומים של וועדת באזל (להלן: נדב"כ 3) ודרישות הגילוי על הסיכונים המבוססות על מקורות אחרים, לרבות דרישות הגילוי שפורסמו על ידי הפורום ליציבות פיננסית (ה-FSF) ודרישות הגילוי שפורסמו על ידי צוות משימה (ה-EDTF) שהוקם על ידי המוסד ליציבות פיננסית (ה-FSB) לשיפור פרקטיקות הגילוי על סיכונים בתאגידים בנקאיים (להלן: EDTF). כמו כן, נכללו דרישות הגילוי הנוספות בהתאם להוראות הדיווח של בנק ישראל והנחיותיו (להלן: מידע אחר). לאור זאת, הדוח כולל, בין היתר, את דרישות הגילוי הבאות, ככל שרלוונטי:

- גילוי מפורט על הסיכונים והחשיפות אליהם חשוף הבנק ואופן ניהולם;
- גילויים כמותיים על דרישות ההון ועל נכסי הסיכון בגין חשיפות אשראי, שוק ותפעולי;
- גילוי על חשיפות לסיכונים המהותיים האחרים אליהם חשוף הבנק מעצם טבען של הפעילויות העסקיות שלו, כגון: סיכון זדילות, סיכון משפטי, סיכון אבטחת מידע וסייבר, מניעת מעילות והונאות, סיכון ציות, הוגנות ואיסור הלבנת הון ומימון טרור, סיכון רגולטורי, סיכון סביבתי, סיכון אקלים ו- ESG;
- מידע כמותי ואיכותי בדבר שינויים משמעותיים שחלו בחשיפות הבנק לסיכונים אלה ואחרים ואופן ניהולן;
- גילויים מכוח המלצות של EDTF ומקורות אחרים כפי שאומצו על ידי המפקח על הבנקים ושינויים מהותיים במידע איכותי שנדרש מכוח ההמלצות כאמור.
- השפעת נגיף הקורונה על פרופיל הסיכונים של הבנק.

הדוח נערך בהתאם לעקרונות המפורטים להלן:

- לגבי נתונים כמותיים שנכללו בגילויים קודמים במסגרת דרישות הגילוי של נדב"כ 3 או במסגרת דרישות גילוי נוספות כאמור לעיל, הוצגו נתונים השוואתיים לתקופות המקבילות בשנת הדיווח הקודמת כנדרש בהוראות.
- המידע מבוסס בחלקו על מידע פיננסי שמוצג בדוחות הכספיים של הבנק אשר משמשים בסיס לחישובים של יחסים רגולטוריים בהתאמות הנדרשות, ובחלקו, על הערכות פנימיות ומודלים פנימיים. לאור זאת, חלק מהמידע הינו בגדר אומדן לא מבוקר ו/או מייצג מידע שהינו בגדר מידע צופה פני עתיד.
- מידע רלוונטי נוסף בדבר חשיפה לסיכונים מסוימים והיבטים נוספים שהגילוי לגביהם נדרש בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים, ניתן למצוא בפרק "סקירת הסיכונים" בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות מהווה מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו, במידה ונכללו, במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה מאירועים כלכליים חריגים, כגון: אופי התפתחות מחודשת של מגפת הקורונה והאופן בו תחלטנה, ממשלת ישראל ויתר מדינות העולם להתמודד מולה ככל שתתפרץ שוב, שינויים קיצוניים בשיעורי הריבית, פיחות/תיסוף המטבע והאינפלציה, עלייה ברמת האבטלה, ירידה בתוצר, וכן אירועים מדיניים/ביטחוניים בלתי צפויים אשר יכולים לשנות את התנהגות הציבור הן מההיבט של היקף לקיחת האשראי, פירעונו המוקדם, מיחזורו או קשיים בפירעונו השוטף בכל מגזרי הפעילות של הבנק והן מההיבט של יכולת גיוס המקורות. כמו כן, שינויים ברגולציה או בהוראות חקיקה, הוראות גרמי פיקוח והתנהגות מתחרים עשויים להשפיע על פעילות הבנק.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", "צפוי", "עשוי", "עלול", "הערכה" וביטויים דומים להם. המעידים על כך שמדובר בתחזית לעתיד ולא עובדות עבר.

ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר כוללים בין היתר:

- מיזגים ורכישות במערכת הבנקאית והשפעתם על מבנה התחרות בענף.
- השפעת שינויים בהוראות רגולטוריות על טעמי הלקוחות ו/או על היקף הפעילות במערכת הבנקאית ומבנה התחרות בה ו/או על רווחיות הבנק.
- יכולת התממשות של תכניות הבנק על פי היעדים שנקבעו בהתאם לאסטרטגיה שלו.
- תגובות לא חזויות של גורמים נוספים (לקוחות, מתחרים ועוד) הפועלים בסביבה העסקית של הבנק.
- התממשות בעתיד של תחזיות ענפיות ושל תחזיות מאקרו כלכליות בהתאם להערכות מוקדמות של הבנק, לרבות בשל השפעת התפרצות מחודשת של מגפת הקורונה, ככל שתתרחש.
- תוצאות אפשריות של הליכים משפטיים.
- שינוי בטעמי הצרכנים ו/או בהתנהגותם.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על הערכות מקצועיות של הבנק, על תחזיות מאקרו כלכליות של חזאים בדבר מצב המשק והסביבה העסקית, על פרסומים והערכות של גורמים בענף ועל ניתוחים סטטיסטיים שעורך הבנק לגבי התנהגות לקוחותיו.

האמור משקף את נקודת המבט של הבנק וחברות הבנות שלו במועד עריכת הדוחות הכספיים בנוגע לאירועים עתידיים, המבוססת על הערכות שאינן ודאיות. מנתונים והערכות אלה נגזרות הערכות הבנק והחברות הבנות שלו והתכניות העסקיות שלהם. כאמור לעיל, התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי ולהשליך על התממשות התכניות העסקיות או להביא לשינוי בתכניות אלה. הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הכלול בדוחות אלה.

בנק ירושלים בע"מ מפוקח על ידי בנק ישראל (להלן: "הפיקוח על הבנקים"), אשר מקבל מידע על הלימות ההון של הבנק וקובע את דרישות ההון הפיקוחיות המינימאליות בישראל, וכן, קובע מסגרת הוראות רגולטוריות לניהול בנקאי תקין ולדיווח, המהווים את הבסיס ההכרחי למסגרת ניהול ובקרת הסיכונים של הבנק. הוראות חוק ורגולציה אשר חלות על הבנק ואשר התקבלו עד למועד פרסום הדוח השנתי של הבנק לשנת 2021 תוארו בדוח השנתי של הבנק לשנת 2021. הוראות רגולציה חשבונאיות מתוארות בביאורים המתאימים בדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2022. להלן, בתמצית, פירוט שינויי חקיקה ופיקוח רלוונטיים לתקופת הדוח אשר משפיעים או עשויים להשפיע על מסגרת ניהול ובקרת הסיכונים של הבנק. לפרטים נוספים אודות שינויים והקלות רגולטוריות, ראה **ביאור 18 הוראות פיקוח ויזמות חקיקה, בדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2022**.

הוראות רגולטוריות לעניין הקלות זמניות לאור מצב החירום (התמודדות עם וירוס הקורונה)

עקב התפרצות נגיף הקורונה ברבעון 1 לשנת 2020, נקבעו על-ידי המפקח על הבנקים הוראות למתן הקלות ללקוחות ולתאגידים הבנקאיים, בהתנהלותם בתקופת המשבר. הקלות אלו נקבעו במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 250. להרחבה על הוראות אלו ניתן לעיין בביאור 37 לדו"ח התקופתי לשנת 2021. חלק מההוראות אשר כללו שינויים שהפיקוח על הבנקים ביקש לאמץ כהוראות קבע הוטמעו בהוראות הניהול הבנקאי התקין, ועדכונים אלו תוארו בהרחבה במסגרת הדוח התקופתי האמור. לגבי יתר ההוראות וההקלות, הפיקוח על הבנקים החליט שלא להאריך את תוקפן למעט העדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 331 בעניין יעדי ההון המזעריים יחס המינוף, אשר תוקפן הוארך, אך הן אינן רלבנטיות לבנק, שכן הבנק בחר שלא ליישם את ההקלה אשר התאפשרה בהוראה. יחד עם זאת, באופן זמני, ביום 18 בינואר, 2022 לאור התפרצות הגל החמישי במגפת הקורונה והעלייה המהירה בקצב ההדבקה, אפשר הפיקוח על הבנקים לתאגידים הבנקאיים לצמצם את מספר הסניפים שמקבלים קהל ולחייב את לקוחותיהם להזמין תור מבעוד מועד לקבלת שירות בסניף (למעט אוכלוסיית האזרחים הוותיקים). תוקף ההקלה עד ליום 28 בפברואר, 2022, והיא לא חודשה לאחר מכן.

עדכון הוראה 203 – מדידה והלימון הון – הגישה הסטנדרטית – סיכון אשראי

ביום 22 במאי, 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "עדכון הוראה 203 – מדידה והלימון הון – הגישה הסטנדרטית – סיכון אשראי" במסגרתו נקבע כי יש לשקלל משקל סיכון של 150% על הלוואות המיועדות לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה, בשיעור העולה על 80% משווי הנכס הנרכש (LTV), למעט הלוואות לרכישת קרקע חקלאית והלוואות לרכישת קרקע לשימוש עצמי כמפורט בחוזר, החל מהדוחות הכספיים מיום 30 ביוני 2022 ואילך. הבנק רשאי לפרוס את השפעת השינוי במשקל הסיכון על יחס הלימות ההון בגין מלאי הלוואות הקיים אצלו ביום התחילה, בשיעורים רבעוניים קבועים עד ליום 30 ביוני 2023. להערכת הבנק ישום העדכון צפוי להביא לירידה ביחס הון רוברד 1 וביחס ההון הכולל בשיעור של כ-0.04% וכ-0.06% בהתאמה וזאת כתוצאה מעליה בסך נכסי הסיכון בגין חשיפה לענף בינוי ונדל"ן בסך של כ-48.0 מיליוני ש"ח, אשר יפרסו בשיעורים רבעוניים קבועים עד ליום 30 ביוני 2023. נכון ליום 30 בספטמבר 2022 העלייה בנכסי הסיכון עומדת על כ-12 מיליוני ש"ח, ההשפעה על יחס הון רוברד 1 היא ירידה של כ-0.01% וההשפעה על יחס ההון הכולל היא ירידה של כ-0.01%.

נוהל בנקאי תקין מס' 312 – בנשא "עסקי התאגיד הבנקאי עם אנשים קשורים"

ביום 31 בינואר, 2022, פורסם עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 312 בנושא "עסקי התאגיד הבנקאי עם אנשים קשורים" באופן שבא להקל על הנטל הרגולטורי ולפשט את התנהלות הבנקים בנושא. בין היתר עודכנה הגדרת "איש קשור" כך שלא תכלול עוד נושאי משרה בתאגיד הבנקאי אך נוספו לתחולת ההגדרה נושאי משרה בתאגיד השולט בתאגיד הבנקאי. להגדרה נוספו גם דירקטוריון ומנכ"ל של חברה מוחזקת עיקרית (זולת אם החזקת התאגיד הבנקאי בחברה המוחזקת עולה על 95%). כן, רף החזקה בתאגיד, על מנת שיחשב "איש קשור" הועלה מ-10% ליותר מ-20% מאמצעי השליטה. במסגרת ההוראה המתוקנת נקבעה חובה לקביעת מדיניות ונהלים לניהול הפעילות האמורה, והועלו הספים שמעליהם נדרשת קבלת אישורים מיוחדים, לרבות במקרים בהם מתבקש חידוש הסכם עם תאגיד נשלט בהיקף ובתנאים שכבר אושרו בעבר. העדכון יכנס לתוקף, לכל המאוחר, ביום 1 ביולי, 2022, אך תאגיד בנקאי רשאי ליישמו גם קודם לכן. הבנק התאים את התנהלותו לאמור בהוראה. להוראה אין השפעה על דוחותיו הכספיים של הבנק.

הוראות נוהל בנקאי תקין מס' 329B – בנושא "מכירת הלוואות לדיור ושיתופי פעולה להעמדת הלוואה לדיור"

ביום 6 באוקטובר, 2022 פרסמה הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 329B, אשר מטרתה להסדיר את נושא "מכירת הלוואות לדיור ושיתופי פעולה להעמדת הלוואות לדיור". ההוראה, אשר חלה על כל עסקת מכירה של אשראי לדיור על ידי תאגיד בנקאי, קובעת מגבלות על אופן בחירת התיק הנמכר (סוגי אשראי שניתן להחריג מהמכירה מבלי לראות את ההחרגה כסלקציה אסורה), על היקפו (ביחס לכלל תיקי האשראי לדיור שמחזיק הבנק), על הצורך שהתאגיד הבנקאי יקבל חוות דעת מכר מלא וללא זכות חזרה אליו וחובת הותרת תאגיד בנקאי (בין אם הבנק המוכר או תאגיד בנקאי אחר) כנותן שירותים לתפעול האשראי. מעבר לאמור, ההוראה מחייבת שמירה על זכויותיו של הלקוח, אופן ותדירות הדיווח ללקוח על עצם המכירה, באופן שהלקוח לא יצא נפגע כתוצאה מהמכירה של האשראי. ההוראה משפיעה לחיוב על הבנק, כיוון שמכירת תיקי אשראי לגופים מוסדיים הינה חלק חשוב בתוכנית האסטרטגית של הבנק (ראה פרק 1.3 בדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2022). ההוראה מסדירה פעילות זו ותאפשר לבנק למקסם יכולותיו. יצויין כי המגבלה החלה על בנק ירושלים ביחס להיקף התיק הנמכר הינה 25% ולא כפי שנקבע בהוראה, ראה פרק 3.1 מכירת ושירותי תיקי אשראי.

עדכון נוהל בנקאי תקין מס' 362 – בנושא מחשוב ענן

ביום 13 ביוני, 2022, פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 362 בנושא מחשוב ענן לאור תפיסת עולם לפיה מחשוב ענן הינו מקרה פרטי של מיקור חוץ (אשר עיקרו מוסדרים במסגרת הוראת נוהל בנקאי תקין מס' 359A). במסגרת העדכון שולבו שיקולים מהוראה 359A, המשמשים להגדרת רמת המהותיות של מיקור החוץ, תוך הוספת שיקולים נוספים למהותיות המפורטים בהגדרת "מחשוב ענן מהותי". בהתאם להוראה המעודכנת, תאגיד בנקאי יחויב בקביעת מדיניות לשימוש בשירותי מחשוב ענן, ולקביעת עקרונות לניהול הסיכונים לשימוש בשירותי מחשוב ענן. כמו-כן, במסגרת התיקון בוטל האיסור שהוטל על תאגיד בנקאי משימוש במערכת ליבה במחשוב ענן. תחילת ההוראה ביום 1 בינואר, 2023, למעט לגבי חוזים שנחתמו לפני מועד פרסום ההוראה (וכל עוד יחול מועד חידושם לפני יום 1 בינואר, 2027). ביחס לחוזים שנחתמו לאחר מועד פרסום ההוראה, תחילת ההוראה לגביהם תהיה לא יאוחר מיום 1 בינואר, 2024.

עדכון נוהל בנקאי תקין מס' 368 – בנושא "בנקאות פתוחה"

בעקבות פרסום חוק שירותי מידע פיננסי, עודכן ופורסם ביום 23 בפברואר, 2022 נוהל בנקאי תקין מס' 368 בנושא "בנקאות פתוחה", המסדיר את אופן ההתנהלות הנדרש מהבנקים בהקשר לבנקאות פתוחה בישראל. בעדכון להוראה נעשו התאמות להוראות חוק שירותי מידע פיננסי החדש, התוספו הגדרות רבות רלוונטיות בהתאם לחוק, עודכנו והותאמו חובות הבנקים למתן גישה לנתון שירותי מידע פיננסי, ונקבעו פרקי הזמן להמצאת המידע. בנוסף, עודכנו והותאמו לחוק סעיפים בהוראה העוסקים בניהול הרשאת לקוח למתן גישה לנתוני שירות מידע פיננסי, ועודכנו ההנחיות באשר לאופן התנהלות הבנק במקרה של חשבון משותף. התיקונים להוראה ייכנסו לתוקף במועד כניסת החוק לתוקף, באופן מדורג בהתאם לשלבים הקבועים בחוק. השלב הראשון נכנס לתוקף ביום 14 ביוני, 2022. הבנק קיבל ביום 14 ביוני, 2022, הקלות ודחיה ביישום הוראות החוק.

עדכון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411 בנושא "ניהול סיכונים איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור"

ביום 9 במאי, 2022 פרסם עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411 בנושא איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, אשר מטרתה להבהיר את האמצעים שנתונים בידי תאגיד בנקאי למתן שירותים ללקוחות אשר מבקשים להעביר לחשבון הבנק שלהם כספים שמקורם בפעילות בתחום המטבעות הווירטואליים (מטבעות דיגיטליים). במסגרת ההוראה קבע המפקח על הבנקים דרישות ייחודיות מהמערכת הבנקאית בניהול הסיכונים האמורים, הכרוכים במתן שירותי תשלום אגב פעילות במטבעות וירטואליים.

במסגרת ההוראה נקבעו הגדרות למונחים בתחום, נקבעה חובה לביצוע הערכת סיכונים תקופתית לפעילות בתחום, אשר בעקבותיה יהיה על התאגיד הבנקאי לקבוע מדיניות ונהלים תוך ניהול סיכון מבוסס סיכון. הודגש כי אל לתאגיד בנקאי לסרב לתת שירותי תשלום אגב פעילות במטבעות וירטואליים רק בשל עובדת היותו כרוך בהיותו נטע ממשטב וירטואלי, והכל בהתאם לקבוע בהוראה. ההוראה נכנסה לתוקף ביום 9 בנובמבר, 2022. הבנק מיישם את ההוראה המתוקנת. ליישומה לא צפויה להיות השפעה על דוחותיו הכספיים של הבנק.

ביום 7 בנובמבר, 2022, פרסם המפקח על הבנקים טיוטת מכתב המפקח לתאגידי הבנקאיים וחברות כרטיסי האשראי (להלן: "המפוקחים") בנושא עיסוק בבנקים קריפטוגרפים פיננסיים וטיוטת תיקון לנב"ת 310 בנושא "ניהול סיכונים".

במכתבו סוקר המפקח את הסיכונים העיקריים שבפעילות המפוקחים בתחום הנכסים הקריפטוגרפים, וביניהם: סיכונים יציבותיים, התנהגותיים, איסור הלבנת הון,

שוק, נזילות ועוד. לאור סיכונים אלו, מתכוון הפיקוח על הבנקים לתקן את הוראת נוהל בנקאי תקין מס' 310 בנושא "ניהול סיכונים", כך שתאגיד בנקאי המבקש לאפשר פעילות בתחום הקריפטו, יקיים בדיקות משמעותיות (לרבות באופן של יישום נוהל "מוצר חדש"). בין הבדיקות שהבנק נדרש לבצע הן בדיקת חוקיות בהתאם לתחומי הפעילות המותרים לתאגיד בנקאי, הערכת סיכונים (לרבות ביחס להוראות צרכניות) וכן להוכיח כי באפשרותו לנהל את הפעילות בצורה בטוחה ותקינה. בטרם יתחיל התאגיד הבנקאי בפעילות, עליו לעדכן את הפיקוח על הבנקים בבדיקותיו, היערכותו וכדומה, ולפיקוח על הבנקים שמורה הזכות למשב את התאגיד הבנקאי אודות היערכותו.

נוהל בנקאי תקין מס' 451 בנושא "נהלים למתן הלוואות לדיר"

ביום 31 בינואר, 2022 פורסם תיקון להוראת ניהול בנקאי מס' 451 בנושא "נהלים למתן הלוואות לדיר" אשר קבע כי על תאגיד בנקאי לפרסם באופן מקוון מידע אודות תנאים לקבלת הלוואה, אשר יכלול, בין השאר, תיאור כללי של כל סוגי ההלוואות, אופן התשלום מנגוני ריבית, סדרי קבלת הלוואה, חיובים ועמלות, סדרי פירעון, ביטוחים נדרשים והפנייה למחשבון מקוון שיפרסם. במחשבון יתאפשר ללקוח ביצוע סימולציות של תמהילי הלוואה שונים. עוד נקבע כי האישור העקרוני שיינתן ללקוח יהיה בנוסח אחיד ויכלול מידע רב, ובין השאר, תמהיל מסלולים המותאם לצרכי ומאפייני מבקש הלוואה וכן תמהילי מסלולים אחידים בנוסח שנקבע בהוראה, ונקבעו מועדים למתן האישור העקרוני. התיקון נכנס לתוקף ביום 31 באוגוסט, 2022. הבנק מיישם את ההוראה, ולא צופה כי ליישומה תהיה השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

הוראת הדיווח לציבור מס' 620 בנושא "דוח הדירקטוריון וההנהלה" לעניין גילוי על היבטי סביבה חברה וממשל (ESG)

ביום 2 בדצמבר, 2021, פורסם עדכון להוראת הדיווח לציבור האמורה במסגרתה נקבעה חובת דיווח לציבור במסגרת דוחות ההנהלה והדירקטוריון. כך, תאגיד בנקאי יציין תמצית של מדדי סביבה, חברה וממשל עיקריים, וכן יציין היבטים מהותיים של סביבה, חברה וממשל של התאגיד הבנקאי המשתלבים בעידים ובאסטרטגיה העסקית שלו.

בדו"ח אחריות תאגידית [ששמו ישונה ל"דוח סביבה, חברה וממשל (ESG)], אשר תדירותו עודכנה לאחת לשנה חלף אחת לשנתיים, ופרסומו יהיה לא יאוחר מסוף חודש אפריל בשנה החולפת לשנת הדיווח (למעט בשנתיים הראשונות לפרסומו), ישקול הבנק את הצורך לעדכן את הגילוי בתחום סביבה, חברה וממשל (ESG) בהתאם לתקנים ולפרקטיקות גילוי מובילות של בנקים בעולם, ויתן גילוי לתקנים הרלבנטיים לפיהם הוא פועל בתחום זה. הבנק פרסם את הדוח ביום 31 ביולי, 2022 באתר הבנק.

לא צפוי כי תהיה להוראה השפעה על דוחותיו הכספיים של הבנק.

מכתבים פיקוחיים בנושא סיכונים בפעילות מול גורמים תחת סנקציות ופתיחה וניהול חשבונות לעולים חדשים מרוסיה

ביום 8 ביוני, 2022, פרסם המפקח על הבנקים מכתב בנושא "סיכונים הכרוכים בהתקשרות עם גורמים מוכרזים ברשימות סנקציות בין לאומיות וברשימות סנקציות לאומיות של מדינות זרות". במכתב נקבע כי על התאגידים הבנקאיים לקבוע מדיניות ונהלים באשר לאופן שבו יעשה שימוש ברשימות בין-לאומיות ורשימות סנקציות לאומיות של מדינות זרות ולהתקשרות או ביצוע פעולות עם גורמים מוכרזים ברשימות כאמור. עוד נקבע במכתב כי סירוב לאשר עסקה, סירוב להתקשר בהסכם או הפסקת התקשרות בשל יישום מדיניות כאמור לעיל, ייחשבו סירוב סביר למתן שירות לעניין חוק הבנקאות (שירות ללקוח). בהמשך, על רקע מידע שהועבר לבנק ישראל, ובכלל זאת פניות ציבור שהתקבלו, בדבר הקושי בביצוע העברות כספיים לישראל והפקדתם במערכת הבנקאית, ביום 16 באוגוסט, 2022, פרסם המפקח על הבנקים מכתב בנושא "פתיחת חשבון לעולים חדשים וקבלת כספים מרוסיה באמצעות המערכת הבנקאית בישראל". במכתב הבהיר המפקח כי הפיקוח מייחס חשיבות גבוהה למתן שירות מיטבי לאוכלוסיית העולים החדשים באמצעות המערכת הבנקאית בישראל. מצופה, לדברי המפקח, מהתאגידים הבנקאיים להתנהל ברגישות גבוהה למצב בו נמצאים עולים חדשים בקשר עם פתיחת חשבונות וניהולם, במערכת הבנקאית, לפעול באופן אחיד בפעילות מול עולים חדשים, בין הסניפים השונים של התאגיד הבנקאי ומתן מענה אחיד ומהיר לפניות הלקוחות. כמו-כן, התבקשו הבנקים להנגיש את השירותים הבנקאיים הבסיסיים, בערוצי הפעילות השונים, גם בשפה הרוסית. הבנק פועל בהתאם לאמור במכתבי המפקח.

מכתבים פיקוחיים בנושא הוגנת צרכנית

ביום 7 בספטמבר 2022, פרסם בנק ישראל מכתב בנושא "הוגנת צרכנית בסביבה פיננסית משתנה" ובו ציין כי בהמשך לרפורמות השונות שביצע במטרה להגביר את השקיפות ולחזק את כוח הלקוח, בכוונתו לפעול לפרסום שיעורי הריביות שהבנקים גובים/משלמים מלקוחותיהם. כמו כן, ציין המפקח כי הוא מצפה מהבנקים להסב את תשומת לב הלקוחות לסוגי הפיקדונות הקיימים ולהזמין לבחון מה מתאים לצרכיהם, וכן להתנהל באופן הוגן כלפי לקוחות המקבלים מהם אשראי, ובכלל זה לשפר את יכולת ההבנה של לקוחותיהם בנושא, ולהתאים את מוצרי האשראי לצרכי הלקוחות. בהתאם לאמור, בנק ישראל החל לפרסם את הריביות האמורות. בנוסף, ביום 6 באוקטובר 2022 פרסם בנק ישראל מכתב בנושא "חיזוק העשייה לטובת הלקוח במסגרת תכנית העבודה", במסגרתו שב והדגיש הפיקוח את החשיבות שהוא מייחס להוגנת ולהטמעה של התנהלות פרו צרכנית, תוך הקפדה על שקיפות והגנה על אוכלוסיות, במיוחד מוחלשות. בהתאם, ציין המפקח כי כחלק מפעילותו לקידום יעד ההוגנות, הוא פועל לגיבוש מדיניות כוללת בתחום, ודרש מהבנקים לשים דגש על נושא ההוגנות, לקדם פעילות המחזקת את הטמעת תרבות ההוגנות, ולשלב נושאים אלו בתכנית העבודה השנתית. הבנק מתאים את התנהלותו לציפיות הפיקוחיות העולות מהמכתב ויישם אותן גם במסגרת תכנית העבודה.

מכתבים פיקוחיים בנושא חישוב דרישת ההון בגין מכשירים נגזרים

ביום 7 באפריל 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים, חוזר לעדכון הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203, 218 ו-313 וזאת בעקבות הכניסה לתוקף של הוראה 203A המעדכנת את אופן חישוב דרישות ההון בגין מכשירים נגזרים. הוראה 203 בדבר "סיכון אשראי – גישה סטנדרטית" עודכנה כך שהושטמו סעיפים שנכללו במסגרת נספח ג' להוראה אשר הסדירו את הגישות הישנות לחישוב החשיפה הנובעת מעסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים ומעסקאות מול צדדים נגדיים מרכזיים. הוראה 218 בדבר "יחס המינוף" עודכנה כך ששיטת SA-CCR תישם במלואה למטרות יחס המינוף. בחוזר הובהר כי בכוונת הפיקוח על הבנקים לאמץ בעתיד את הנחיות באזל 3 ליחס המינוף, ובמועד זה יושלמו ההתאמות לחישוב סכום החשיפה בגין מכשירים פיננסיים נגזרים. לעדכון ההוראות כאמור לעיל לא הייתה השפעה מהותית על יחסי ההון יחס המינוף ליום 30 בספטמבר 2022.

חלק 2 - יחסים פיקוחיים עיקריים וסקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון

יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1)

טבלה מספר 1 – יחסים פיקוחיים עיקריים

30.09.2021	31.12.2021	31.03.2022	30.06.2022	30.09.2022	הון זמין (במיליוני ש"ח)
1,094.7	1,121.2	1,137.8	1,191.3	1,237.6	הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
1,464.8	1,484.4	1,507.9	1,577.2	1,643.7	סך הכל הון כולל
					נכסי סיכון משוקללים (RWA) (במיליוני ש"ח)
10,364.5	10,465.8	10,980.3	11,328.6	11,837.3	סך הכל נכסי סיכון משוקללים (RWA)
					יחסי הלימות הון (באחוזים), לפי הוראות המפקח על הבנקים
10.6%	10.7%	10.4%	10.5%	10.5%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
10.6%	10.7%	10.4%	10.5%	10.5%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, לפני השפעת הוראות המעבר
14.1%	14.2%	13.7%	13.9%	13.9%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
8.6%	8.6%	9.6%	9.5%	9.6%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים ⁽¹⁾
2.0%	2.1%	0.8%	1.0%	0.9%	יחס הון עצמי רובד 1 זמין, מעבר לנדרש ע"י המפקח על הבנקים ⁽²⁾
					יחס המינוף, לפי הוראות המפקח על הבנקים
17,028.8	17,828.7	18,377.9	18,878.1	19,213.8	סך החשיפות (במיליוני ש"ח)
6.4%	6.3%	6.2%	6.3%	6.4%	יחס המינוף (באחוזים)
					יחס כיסוי נזילות, לפי הוראות המפקח על הבנקים
2,500.4	2,451.1	2,690.4	2,849.7	2,707.6	סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה
1,078.9	1,034.0	1,232.4	1,421.2	1,352.4	סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
254%	237%	219%	203%	200%	יחס כיסוי נזילות (באחוזים)
					יחס מימון יציב נטו, לפי הוראות המפקח על הבנקים
-	13,613.9	14,111.4	14,645.6	14,874.3	סך הכל מימון יציב זמין
-	10,257.7	11,268.0	11,357.5	11,904.8	סך הכל מימון יציב נדרש
-	133%	126%	129%	125%	יחס מימון יציב נטו (באחוזים)

(1) נתונים אלו כוללים התאמות בגין השפעת יישום לראשונה של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים.
 (2) יעד יחס הון עצמי רובד 1 שקבע הדיקטוריון עומד על 10.25%. יעד ההון הכולל 12.5% החל מיום 31 בדצמבר 2021.

לפירוט ההתפתחות ברווח והפסד, ראה דוח הדיקטוריון וההנהלה לדוח כספי ליום 30 בספטמבר 2022.

זיהוי גורמי סיכון מובילים ומתפתחים

הבנק קבע מסגרת לניהול ובקרת הסיכונים שלו, המתבססת, בין היתר, על מסמכי המדיניות לניהול הסיכונים השונים המהותיים לפעילותו, הקובעים את העקרונות לניהול, בקרת ומזעור פרופיל הסיכונים של הבנק, את תאבון הסיכון שנקבע על ידי הדירקטוריון (תקרות החשיפה המותרות הנתונות במגבלות סיכון כמותיות ואיכותיות), קווי ההגנה הנדרשים לצורך יישום נאות של המסגרת, את שרשרת הדיווחים הנדרשת בין היחידות השונות בבנק, הדירקטוריון והנהלה על מנת להבטיח עמידה בתאבון הסיכון, ואת הדרכים לניטור התפתחות פרופיל הסיכון לנוכח תאבון הסיכון שנקבע הדירקטוריון, על מנת להבטיח שהבנק יעמוד ביעדי העסקיים והתפעוליים וישמור על המוניטין שלו. הבנק מקפיד לפעול בכל הקשור למכלול העקרונות שנקבעו במסגרת ניהול הסיכונים שלו ותאבון הסיכון בהתאם להוראות בנק ישראל, ובפרט, בהתאם לנוהל בנקאי תקין, הוראה מספר 310, ניהול סיכונים. מסגרת ניהול הסיכונים של הבנק נקבעה ופועלת בתנאי שגרה, התרעה (פוטנציאל לשינוי בפרופיל הסיכון או התקרבות לתאבון הסיכון) ובתנאי קיצון, באמצעות שורה של כלים, מערכות ותהליכים שנועדו לזהות שינוי בפרופיל הסיכון, ולנקוט האמצעים הנדרשים בפעילות העסקית והתפעולית של הבנק על מנת להבטיח עמידת הבנק ביעדי העסקיים, יעדי ההון, המינוף והנזילות ובמכלול מגבלות הסיכון שנקבעו על ידי הדירקטוריון. הבנק פועל באופן מתמשך לשדרוג יכולת ניטור פרופיל הסיכון שלו ואופן התפתחותו. ניטור זה מבוצע על ידי הבנק בשגרה ובוודאי בעת התפתחות תנאי קיצון או פוטנציאל להתפתחות תנאים שכאלה, היכולים לנבוע מאירועים שאינם בהכרח בשליטת הבנק כמו אירועי טבע, הרעה במצב הביטחוני או שינוי בשווקים וברמת המאקרו. נדבך חשוב ביכולת הבנק לעמוד ביעדי בעת קיצון, היא יכולת ההמשכיות העסקית שלו ותכניות המילוט והחירום שהבנק פועל לפתח ולתרגל באופן מתמשך, בין היתר לנוכח תרחישי הייחוס של בנק ישראל (רעידת אדמה, תרחיש בטחוני), כך שיבטיחו את איתנות הבנק וחוסנו גם בימים שאינם בשגרה.

ההתאוששות מהמגפה בשנת 2021, הביאה לשיפור משמעותי בתוצאות הבנק ולירידה בפרופיל הסיכון שלו, בעיקר, בהיבטי פרופיל סיכון האשראי. מתחילת שנת 2022 נמצא הבנק בניטור מוגבר, לאור שורה של אירועים גאופוליטיים, כלכליים וביטחוניים, שיש להם פוטנציאל לשנות את פרופיל הסיכון של הבנק, ובהם: המשך העימות באוקראינה והשפעתו על הכלכלה העולמית, השינוי ברמת האינפלציה ומגמת עליית הריבית בארץ ובעולם. הבנת הבנק היא שהמצב עדיין אינו מצב של שגרה, והאיומים עדיין קיימים, מה שמחייב המשך נקיטת זהירות, בקרה אפקטיבית ותשומת לב רבה להתפתחות פרופיל הסיכון שכן מרבית האיומים מיוחסים לאירועים שאינם בשליטת הבנק, ולפחות לחלקם, כמו למגמת העלייה בריבית, יש פוטנציאל השפעה על פרופיל סיכון הלקוחות שכן היא משפיעה על יחס החוזר שלהם בעת נטילת משכנתא.

המחצית הראשונה של שנת 2022 אופיינה בעליה בביצועי הבנק בכל הסגמנטים השייכים לתיק האשראי שלו והפעילות העסקית בוצעה תוך יציבות מתמשכת בפרופיל הסיכון של הבנק בהתאם למדיניות הבנק, בעיקר, בפרופיל סיכון האשראי. ברבעון השלישי של שנת 2022 נמשכה אי הוודאות בתנאי המאקרו. העלייה ומגמת המשך העלייה בריבית, והעלייה ברמת האינפלציה, שני גורמי מאקרו ששינו מגמה לאחר תקופה ארוכה שבה רמתם הייתה נמוכה וללא שינוי, הגדילו את האפשרות להתפתחות מיתון במשק. בנוסף, נתונים שהגיעו במהלך חודש נובמבר 2022 העידו על עלייה בשיעור האבטלה, מה שהגדיל את אי הוודאות לגבי התפתחות הכלכלה בשנת 2023. לאי וודאות זו השפעה על פרופיל הסיכון של הבנק, בעיקר, בקשר עם האפשרות לירידה בהכנסה של לקוחות הבנק. בפרט, גדל פוטנציאל השפעת האירועים על סיכון האשראי של הבנק, והבנק פועל בצורה מתמשכת ומקיפה כדי לנטר את התפתחות פרופיל סיכון האשראי שלו. משנה הזהירות נדרש על אף העובדה שתיק האשראי של הבנק מכוסה בכ - 90% בביטחונות נדל"ן, העובדה כי רמת הסיכון בתיקי האשראי של הבנק (כפי שיתואר בהמשך דוח זה) היא נמוכה יחסית, קרי, משבר לו יתפתח מתחיל בנקודה בה פרופיל סיכון האשראי של הבנק היא נמוכה יחסית, ובנוסף, לבנק יכולות מוכחות לניהול ובקרת הסיכון.

רמת הסיכון, נכון לרבעון השלישי של הבנק, היא נמוכה יחסית כפי שמתבטא בשיעורי הכשל והמחיקות בתיקי האשראי אותם מנהל הבנק. הבנק מזהה פוטנציאל לשינוי גם בפרופיל הנזילות, שוק וריבית שלו, עקב אי הוודאות והתנדבותיות בשווקים. גם במקרה של סיכונים אלה, נדגיש כי רמת הנזילות של הבנק היא גבוהה מאוד גם בהשוואה למערכת, ורמת סיכון השוק והריבית היא נמוכה ומוגבלת על ידי תאבון סיכון שמרני הנקבע על ידי הדירקטוריון. הבנק עומד ביעדי ההון שלו תוך שמירה על שולי ביטחון התואמים את פרופיל הסיכון שלו, ושומר על יחס מינוף גבוה מאוד יחסית לתאבון הסיכון, ראה טבלה 1 לעיל. נכון לרבעון השלישי של השנה ולמועד כתיבת דו"ח זה, הבנק אינו מזהה שינוי בפרופיל הסיכונים שלו, תוצאת אי הוודאות במשק ואירועים חיצוניים נוספים. לפיכך, החלטת הנהלת ודירקטוריון הבנק היא להשאיר את טבלת גורמי הסיכון על רמה זהה לזו של הרבעון הקודם, תוך המשך הקפדה על דריכות ובקרה הדוקה בתדירות גבוהה על מנת לנטר את יעדי העסקיים ויעדי ההון שלו, תוך ביצוע הערכות סיכון שוטפות וסקירות מאקרו להנהלה ולדירקטוריון, ניתוחי רגישות ומבחני קיצון.

בטיפול בסיכונים שזוהו ומופן, הבנק מבחין, בין היתר, בין הסיכונים המובילים לבין הסיכונים המתפתחים אשר ממופים באופן הבא:

- סיכון מוביל - מייצג גורם סיכון משמעותי אליו חשוף הבנק בעקבות הפעילות הנוכחית שלו ואשר מידת החשיפה של הבנק אליו מדורגת, בהתאם למדיניות הבנק, כחשיפה ברמה "בינונית" או גבוהה יותר. לפירוט בדבר גורמי הסיכון ודירוג מידת החשיפה/השפעה על הבנק, ראה בהמשך חלק זה וכן [פרק 3 לדוח הדירקטוריון וההנהלה לדוח כספי ליום 30 בספטמבר 2022](#).
- סיכון מתפתח - הינו סיכון אשר קיימת אי ודאות בקשר להתממשותו, אם בכלל, ולא ניתן להצביע על מידת ההשפעה האפשרית שלו. עם זאת, סיכון זה יקבל תשומת לב מיוחדת ומשנה זהירות של הנהלת הבנק בהתוויית האסטרטגיה העסקית ומסגרת ניהול הסיכון המתאימה, בקורות מספקות, שיטות ודרכים למזער השפעתו, הון, נזילות והפרשות שכל אלה מבטיחים כי יש לבנק את היכולות להתמודד עם סיכון זה והשפעותיו על פעילות הבנק ויעדיו העסקיים, ככל שיתממש.

להלן ריכוז השפעת גורמי הסיכון על עסקי התאגיד הבנקאי, המשקפת את הערכת הסיכון שהוצגה לעיל:

גורם הסיכון	הערכת הסיכון
השפעה כוללת של סיכונים אשראי	בינונית
סיכון בגין איכות לווים וביטחונות	בינונית
סיכון בגין ריכוזיות ענפית	בינונית
סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים	נמוכה
השפעה כוללת של סיכונים שוק	נמוכה
סיכון ריבית	נמוכה
סיכון אינפלציה	נמוכה
סיכון שערי חליפין	נמוכה
סיכון מחירי מניות ואג"ח	נמוכה
סיכון נזילות	נמוכה
סיכון תפעולי (כולל, סיכון מודל וסיכון מעילות והונאות)	בינונית-גבוהה
סיכונים טכנולוגית המידע	בינונית
סיכונים אבטחת מידע וסייבר	בינונית-גבוהה
סיכון משפטי	נמוכה
סיכון רגולטורי	בינונית
סיכון מוניטין	בינונית
סיכון אסטרטגיה	בינונית-גבוהה
סיכון ציות	בינונית
סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור	בינונית
סיכון אכיפה פנימית	נמוכה

מדיניות תאבון הסיכון של הבנק ומדיניות ניהול הסיכונים שלו התואמת את דרישות הוראה 310 של בנק ישראל לניהול סיכונים מהווים נדבך מרכזי במסגרת ניהול ובקרת הסיכונים של הבנק, בקביעת תאבון הסיכון של הבנק והדרכים לניטור פרופיל הסיכון לנכח תאבון הסיכון, הקשר בין תאבון הסיכון לתגמול, והתהליך לזיהוי ומיפוי הסיכונים המהותיים שלו (תהליך אותו מבצע הבנק אחת לשנה, הממפה סיכונים שפוטנציאל השפעתם על פעילות הבנק בשגרה או בקיצון, היא מעבר לסף שנקבע על ידי הדירקטוריון). כל אלה הם הבסיס לקביעת טבלת גורמי הסיכון (המוצגת לעיל לרבעון השלישי) בכל רבעון.

נכון לרבעון השלישי של השנה, וכן, למועד כתיבת דו"ח זה, הבנק עומד ביעדי ההון שקבע הדירקטוריון, בהתאם ליחסים הרגולטורים שנקבעו על ידי בנק ישראל בתוספת שולי ביטחון בשיעור של 0.1% שנקבעו על ידי הדירקטוריון ושולי ביטחון נוספים באותו שיעור שהוגדרו כשולי הביטחון של ההנהלה. שולי הביטחון נועדו להגדיר טווח הגנה מעל ליחס ההון הרגולטורי שנקבע, מפני אירוע בלתי צפוי היכול להשפיע על השווקים (סיכון שוק, ראה להלן חלק 6 לדוח זה), להקטין את רווח הבנק בצורה מהירה יחסית, ומכאן, לפגוע בתכנון ההון וביעדי ההון שקבע הדירקטוריון. תכנון ההון של הבנק מבוצע כך שהבנק ימצא מעל ליעד ההון שנקבע בתוספת שולי הביטחון (של הדירקטוריון ושל ההנהלה, קרי, 0.2%). מדיניות הבנק קבעה את דרכי הפעולה הנדרשות כאשר הבנק מגיע לאזור יעד ההון בתוספת שולי הביטחון, וכן, את התהליכים הנדרשים לביצוע ככל שהבנק ימצא בתוך שולי הביטחון, על מנת להבטיח כי הבנק נמצא תמיד מעל יעד ההון שקבע הדירקטוריון בהתאם ליחסים הרגולטורים שקבע בנק ישראל.

תכנון ההון של הבנק הוא רב שנתי ומתבסס על האסטרטגיה העסקית שלו, כולל רכישת ומכירת תיקי אשראי. תכנון ההון מותאם ליעדי ההון כולל שולי הביטחון שקבע הדירקטוריון, ומתבצע מעקב שוטף אחר כל הגורמים שיש להם השפעה על יחס ההון ובהם, רמת הביצועים בהתאם לתכנית העבודה השנתית, השפעת מכירת תיקים על יעדי הבנק, הרווח הצפוי הנבחן גם מול השפעות המאקרו על רווח הבנק וכדומה. הבנק מאתגר את תכנון ההון שלו במבחני קיצון מגוונים ובשורה של ניתוחי רגישות שנועדו לבחון את השפעת או פוטנציאל השפעת גורמי ומדדי הסיכון שקבע באופן תדיר, בעת ריענון של התכנית האסטרטגית כפי שבוצע ביום 27.10.2022, בעת דיוני תכנית עבודה, ובאופן שוטף בהתאם לדרישות בנק ישראל ומדיניות מבחני הקיצון של הבנק.

הבנק פועל בהתאם למדיניות הדיבידנד שלו ונוהל ניהול ההון, הקובעים את הגורמים האחראים בבנק לתכנון, ניהול וניטור התפתחות ההון ויחסי ההון של הבנק, בפרט, בעת התקרבות היחסים לשולי הביטחון שקבע הדירקטוריון ובמקרה של כניסה לתוך שולי הביטחון עקב אירוע בלתי צפוי בשווקים. ברבעון הנוכחי המשיך הבנק להגדיל את בסיס ההון שלו, וכאמור לעיל, יחס הון רובד 1 יחס הון הכולל נמצאים מעל ליעדי ההון שקבע הדירקטוריון, והוא ממשיך לשמור על יחס מינוף הגבוה באופן משמעותי מיחס המינוף המזערי שקבע בנק ישראל, ראה טבלה מספר 1 לעיל. נכסי הסיכון בגין סיכון האשראי עלו ברבעון הנוכחי עקב העלייה ביתרת האשראי. נכסי הסיכון של הבנק בגין סיכונים שוק הם נמוכים באופן מתמשך, ומבטאים את רמת הסיכון הנמוכה הגלומה בפעילות הבנק בתחום זה. ראה טבלה מספר 2 להלן.

הטבלה הבאה מציגה את פרופיל הסיכונים של הבנק לרבעון השלישי של השנה כולל פרופיל הסיכונים המובילים והסיכונים המתפתחים, הנבחנים באופן שוטף על ידי הבנק, עם דגש על התפתחויות ברמת המאקרו ובפעילות העסקית של הבנק, שיש להם השפעה או פוטנציאל השפעה על הסיכונים המופיעים בטבלה:

תיאור הסיכון	הסיכון
<p>הבנק עוקב אחר השינויים בתנאי המאקרו שהחלו בתחילת שנת 2022, רמת האינפלציה ושיעור הריבית, שיש להם פוטנציאל השפעה על פרופיל סיכון הנדל"ת, ההון, האשראי, שוק וריבית של הבנק. נדגיש כי בשלב זה, הבנק איננו מזהה שינוי מהותי בפרופיל הסיכון שלו להוציא עלייה בשיעור הכשל באשראי הצרכני, אך מקפיד על המשך הניטור של התפתחות הכלכלה העולמית וכלכלת ישראל, ועוקב אחר התפתחות גורמי המאקרו השונים, כמו גם אחר המצב הפוליטי והביטחוני באזורנו, שיכולים בתרחישים מסוימים להביא את המשק למיתון, ולהשפיע על פרופיל הסיכונים שצוינו לעיל ועל עמידת הבנק ביעדיו העסקיים.</p>	<p>סיכון מקרו-כלכלי וסיכון גיאופוליטי</p>
<p>רמת הכשל במשכנתאות ממשיכה להיות ברמה נמוכה, באופן דומה לרבעון הקודם, ושיעור ההפרשה הצפויה נמצאת ברמה נמוכה. מדדי תיק המשכנתאות, יחס ההחזר ושיעור ה-LTV הממוצע כולל מחזורים שומרים על יציבות במהלך כל השנה. תשומת לב לעלייה בביצועים ביחס ההחזר שבין 35% ל-40% (שבהן החיתום מתבצע על ידי מטה הבנק) וכן, לעלייה בתקופת הפירעון של ביצועי המשכנתאות. הבנק ממשיך לעקוב אחר העלייה ביחס ההחזר של הלקוחות שלו ובהחזר החודשי, בהמשך לעדכון המגבלות שלו, שבוצע ברבעון השני על מנת להקל על יחס ההחזר של לקוחותיו, שהחל לעלות עקב עליית הריבית. ברמת הכשל וההפרשה הצפויה באשראי הצרכני חלה עלייה, אך רמת המחיקות עדיין נמוכה יחסית ליעד שנקבע בתוכנית העבודה של הבנק. הבנק נוקט בפעולות הנדרשות על מנת להקטין את שיעור המחיקות בתיק הצרכני, באמצעות מערך החיתום ומודל הדירוג החדש שנכנסו לייצור ברבעון השלישי של שנת 2022. תיק הנדל"ן של הבנק ממשיך לשמור על רמת סיכון נמוכה, בהתאם למדדים השונים.</p>	<p>סיכון אשראי</p>
<p>סיכון תפעולי – הבנק פועל לפי תכנית עבודה סדורה התואמת את הנחיות באזל משנת 2021, כשהוא נותן דגש לתהליכי הערכה עצמית לזיהוי ליקויים גבוהים, ככל שימצאו, כולל התנעת תהליך ארגוני להפקת לקחים ולמידה מאירועים ביחידות הבנק השונות. באופן דומה, פועל הבנק לפי תכנית העבודה שנקבעה לטיפול בסיכון מעילות, כשהוא מחזק את יכולות ניטור האנומליות, מבצע סקרים למיפוי מוקדי סיכון מעילות, ופועל לחיזוק התהליכים והכלים שקבע למניעת מעילות. המשכיות עסקית – הבנק השלים את ניתוח התרחיש הביטחוני (המעודכן של בנק ישראל) ותרחיש רעידת האדמה על פי תרחישי הייחוס של בנק ישראל, ופועל לפי תכנית התרגילים שקבע. הבנק ממשיך לשדרג את יכולת הבקרה שלו על הפעילות הטכנולוגית, והקים פונקציית בקרה בקו הראשון, בנוסף, נמצא הבנק בתהליך מתקדם להסדרת מתודולוגיה לניהול ובקרת פרויקטים, והשלמת אסטרטגיית מחשוב, נתונים ודיגיטל, שיאפשרו תמיכה באסטרטגיית העסקית של הבנק. סיכון המשאב האנושי, המתבטא בעיקר, כמו בשאר המערכת, ביכולת הגיוס והשימור של אנשי מערכת המידע, התמתן במהלך הרבעון האחרון. הבנק נמצא במהלך שוטף לתיקוף המודלים המשמשים אותו לניהול סיכון הנדל"ת וסיכון האשראי, על פי מדיניות הבנק לתיקוף מודלים.</p>	<p>סיכונים תפעוליים (כולל סיכון מודל וסיכון מעילות והונאות) וסיכון המשאב האנושי בפעילות הטכנולוגיה</p>
<p>תקיפת סייבר עלולה לגרום לפגיעה ביכולת להמשיך לספק שירות או לגרום עיכוב במתן שירות, גניבת נתוני הלקוחות ופגיעה במוניטין הבנק. הבנק המשיך בשנה האחרונה, כחלק מהאסטרטגיה שלו, לשדרג את יכולות הגנת ובקרת הסייבר שלו ולהתאימם לעלייה המתמשכת באיומי הסייבר בשנים האחרונות. שהיא עלייה מובנה, בין היתר, עקב השימוש הנרחב יותר בערוצים הדיגיטליים. בנוסף, האירועים הביטחוניים באזורנו ומעורבות מדינות עוינות בתקיפת הסייבר על מוסדות ישראליים, מחייבים תשומת לב תמידית לסיכון מתעורר זה. במהלך הרבעון המשיך הבנק להתקדם במהלך לטיפול באנומליות, בשיתוף פעולה בין יחידות הבנק הרלבנטיות.</p>	<p>סיכון סייבר</p>
<p>ביום 27 באוקטובר, 2022 דן דירקטוריון הבנק ברענון התכנית האסטרטגית שאושרה בשנת 2021. הרענון בחן את מתווה התכנית בהתאם להתפתחויות בשווקים כולל ברמת המאקרו תוך תשומת לב לתחרות, ההזדמנויות והאיומים. הבחינה העלתה כי אסטרטגיית הבנק ממוקדת, הולמת את תאבון הסיכון של הבנק ויציבה, גם לנוכח האיומים הנוכחיים. המהלך ימשיך השלמת אסטרטגיית המחשוב, הנתונים והדיגיטל, עד תום השנה הנוכחית. רענון התכנית לווה באיתגור, בין היתר, באמצעות תרחישי קיצון. האיתגור העלה כי התכנית העסקית של הבנק הולמת את תאבון הסיכון ואת תכנון ההון של הבנק (לאופק תכנון של 3 שנים) וכי פוטנציאל ההפסד בקיצון הוא נמוך יחסית, ואיננו מהווה איום לחוסנו של הבנק.</p>	<p>סיכון עסקי ואסטרטגי</p>
<p>הבנק פועל לפי תכנית העבודה להסדרת הטיפול ברגולציה, בהתאם להוראה 308. כולל הערכת הסיכון ומיפוי מוקדי רגולציה, שדרוג יכולות הערכת הסיכון, ויצירת מסגרת בקרה וניטור הכוללת, בקרות מפתח ומיכון בקרות קיימות ככל הניתן, תוך הפרדה בין בקרות קו ראשון ובקרות קו שני. סיכון זה התעורר מאז תחילת 2022, עקב הטלת הסנקציות על פעילות הבנקים ברוסיה, תוצאת העימות באוקראינה. הבנק נוקט משנה זהירות בפעילותו בקשר עם הסנקציות, ובפועל בקפדנות בהתאם למכתב של המפקח על הבנקים, מידת השפעתן על פעילות הבנק, נמוכה יחסית.</p>	<p>סיכון רגולטורי, סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור, אכיפה פנימית, הוגנת וציות</p>
<p>תשומת הלב של המדינות והרגולטורים ברחבי העולם, כולל בנק ישראל לסוגיית השפעת סיכונים האקלים והסיכון הסביבתי, על הכלכלה, התעשיית השונות ועל פרופיל הסיכונים של הבנקים, גברה באופן משמעותי בשנים האחרונות וזאת מתוך הבנה כי התממשות של סיכונים אלו יכולים להשפיע על המערכת הבנקאית ובמקרים קיצוניים אף להשפיע על גלובליות ומערכתיות. לבנק מדיניות לניהול הסיכון הסביבתי מזה שנים והוא נמצא בשלבי למידה של הנושא, תוך שהוא פועל לפי הוראות בנק ישראל. לפרטים נוספים ראה דוח סביבה, חברה וממשל תאגידי של הבנק באתר הבנק.</p>	<p>ESG וסיכון אקלים</p>

כפי שציינו לעיל, פרופיל סיכון האשראי של הבנק הוא הסיכון המהותי ביותר לבנק. להתפתחות תנאי מיתון ועלייה באבטלה פוטנציאל לפגוע בהכנסות לקוחות הבנק, ועלייה ביחס ההחזר שלהם, בגין עלייה בהחזר החודשי (עקב עליית הריבית) או בגין ירידה בהכנסה (עקב אבטלה). יחס ההחזר הוא משתנה מוביל היכול להגדיל את שיעור הכשלים והמחיקות בתיקי האשראי של הבנק.

סיכון תיק המשכנתאות של הבנק כולל מחזורים ממשך לשמור על רמה נמוכה של כשלים ושל מחיקות, כאשר מדדי הסיכון העיקריים שלו, PTI (יחס החזר להכנסה) ו-LTV (ערך ההלוואה ביחס לערך הנכס) שומרים על יציבות בערכם הממוצע ברבעון האחרון. עם זאת, חלה עלייה ב-LTV הגבוהה מ-60% ב-PTI שבין 35% ל-40% וכן, עלייה בביצועי המשכנתא לתקופות שמעל 25 שנה. הבנק עוקב אחר התפתחויות אלה ומקפיד לבחון את התפתחות מדדים אלה ומדדי סיכון נוספים הרלבנטיים לפעילות המשכנתאות ולאיוות הלוחים והביטחונות גם ברמה של תתי-תיקים: החברה החרדית, החברה הערבית והמגזר הכולל. לבנק יש מומחיות וניסיון בפעילות בחברה החרדית והחברה הערבית, בפרט, בכל הקשור לחיתום ולגביה, והפעילות מול שתי חברות אלה מהווה כ-50% מתיק המשכנתאות של הבנק. נדגיש כי רמת הכשלים בחברות אלה היא מתונה יחסית ואנו מוצאים לפיכך, כי רמת הסיכון של התיק ושל תתי התיקים היא נמוכה ויציבה. לאיוות תיק האשראי למשכנתאות של הבנק השפעה על יכולת מכירת תיקים המהווה חלק מהאסטרטגיה העסקית של הבנק יש לה השפעה גבוהה יחסית על התוצאות העסקיות של הבנק.

כחלק מההיערכות למגמת השינוי בריבית, בחן הבנק בתחילת הרבעון השני של השנה את השפעת שינוי של אחוז בריבית הפריים על יחס ההחזר של תיק המשכנתאות. בחינה זו העלתה כי שינוי של 1% בריבית יעלה את יחס ההחזר הממוצע בתיק בשיעור של 2%, כך שברמת יחס ההחזר הממוצע של התיק, השינוי בשיעור הריבית והמשך עלייתה, לא יביא לשינוי מהותי ביחס ההחזר הממוצע בתיק והוא יישאר בערך ממוצע הנע סביב 30% בהתאם למדיניות הבנק. הבנת הבנק בעידן הנוכחי היא כי הערך הממוצע אינו מספק בהכרח תמונה מלאה של פרופיל הסיכון, שכן יש לתת תשומת לב מרובה להתפתחות הסיכון ב"זנב", קרי, השפעת עליית הריבית על לקוחות הנמצאים ביחס החזר גבוה יחסית. לפיכך, בוצעה בחינה של השפעת עליית הריבית על הלוואות הנמצאות בשיעור יחס החזר בין 35% - 40% (שחלקם גדל בביצועים במהלך מחצית השנה האחרונה, עקב המשך העלייה בערכה של ההלוואה הממוצעת, תוצאת המשך העלייה במחירי הדיור) ואת מידת ההשפעה של העלייה ביחס החזר של הלקוחות מעל ל-40% ומעל 45%. בחינה זו בודקת גם מדדי סיכון נוספים ברמת הלוואה, שכן למרות העובדה שיחס ההחזר להכנסה דומיננטי בהסבר הכשל, וככל שיחס החזר קטן יותר קטן גם הסיכוי שהלקוח יכנס לכשל, הוא איננו הגורם הבדוד המשפיע על כשל. בהתאם לכך, הבנק עדכן בחודש אפריל 2022 את מגבלת תקופת הלוואות של תיק המשכנתאות, וזאת, על מנת לאפשר קבלת הלוואה לתקופות מעל 25 שנה (ועד 30 שנה, שהיא התקופה המקסימלית המותרת על פי בנק ישראל) ולהקל עם לקוחות הבנק, שיחס החזר שלהם מההלוואה יעלה מעבר לסף שנקבע במגבלת הבנק, כתוצאה מעליית הריבית. כתוצאה, חלה ברבעון האחרון כמו גם ברבעון הקודם עלייה בביצועים לתקופת פירעון מעל ל-25 שנים. נדגיש כי השינוי שביצע הבנק בנוגע להלוואות הניתנות לתקופה ארוכה נתונה עדיין תחת מגבלה, והבנק עוקב אחר התפתחות יחס החזר לנוכח המגבלה המעודכנת. כחלק מניטור זה, הבנק עורך מבחני קיצון לבחינת ההשפעה שיש להארכת הלוואה לתקופות ארוכות על רמת הסיכון בתיק, כולל הנחות מחמירות על ירידה גם במחירי הדיור. בנוסף, עם העליות הנוספות בריבית במשק, קבע הבנק כי חיתום משכנתאות מעל סף יחס החזר שנקבע על ידי ההנהלה, יועבר לבחינה פרטנית המתחשבת בהשפעת העלאות הריבית הצפויות על כושר החזר של הלקוח ועל פרמטרים ומדדי סיכון ברמה פרטנית של כל לקוח.

הבנק מנטר באופן שוטף את התפתחות מדדי הסיכון בתיק המשכנתאות שלו המהווה את חלק הארי בתיק האשראי, ובפרט, את התפתחות יחס החזר ושיעור המימון של הלוואות. ניתוח זה המתבצע על ידי הבנק בשגרה, הוגבר במהלך מחצית השנה האחרונה עקב התפתחויות המאקרו. ה-LTV הממוצע של התיק נמצא אף הוא ברמה מתונה והוא נע סביב 50%. היות וה-LTV הוא במקור, קרי, בעת חיתום, שיעור ה-LTV בפועל במלאי התיק הוא נמוך יותר, עקב העלייה במחירי הדיור בשנים האחרונות, אך הבנק איננו מסתמך בניתוחיו על שיעור המעודכן. בנוסף, היות והוראות בנק ישראל אינן מאפשרות לקבל הלוואות משכנתא ב-LTV גבוה, מראים ניתוחי הבנק כי השפעתו על רמת הסיכון של התיק היא נמוכה גם בעתות קיצון, וגם תחת הנחות מחמירות (שחלקן מתבססות על הנחות בנק ישראל בתרחיש הקיצון שהוא מנצב למערכת הבנקאית בישראל, התרחיש האחיד) לגבי ירידה משמעותית במחירי הדיור. תוצאות מבחני הקיצון של הבנק מלמדות כי גם בעת לו יתרחשו אירועים שהסיכוי להתממשותם נמוך, קרי, גם אם אכן יתפתחו תנאי משבר, פוטנציאל הנזק מתיק המשכנתאות לא יסכן את איתנות הבנק. ובמצב הנוכחי, עת רמת הסיכון של התיק היא נמוכה, ובחלק מהמדדים היא אף יורדת יחסית לתחילת השנה, ברור כי משבר, גם אם יתפתח במשק, יתהווה כאשר רמת הסיכון בתיק הבנק במבחני ההפרשה הצפויה (הכפלת שיעור הכשל, PD, בשיעור ההפסד בהיתן כשל, LGD, שהוא פונקציה של ערך ההלוואה לערך הנכס) היא מזערית, בעוד שיעור ההפרשה החשבונאית במבחני CECL עומדת על 0.4%, ערך הרחוק באופן משמעותי מהשיעור בפועל, ומבטא את שמרנות הבנק בחישובי ההפרשות. על אף ניתוחים אלה, הבנק איננו שאנו, והוא נוקט כל האמצעים כדי למזער נזקים בתיק המשכנתאות שלו, גם אם יתפתחו תנאי משבר שיחילו לפגוע בתיק או בלקוחות.

שיעור הכשל וההפרשה הצפויה בתיק האשראי הצרכני של הבנק התמתן בשנתיים האחרונות באופן משמעותי, יחסית לערכם טרום שנת הקורונה, 2020. שיפור זה חל עקב שינויים שביצע הבנק במהלך שנת 2021 ביכולות החיתום והגבייה שלו. במהלך הרבעון השלישי חלה עלייה מסוימת בשיעור המחיקות, הנובעת בעיקר, מעלייה בשיעור הכשל ושיעור חדלי הפירעון בתיק האשראי של הבנק. אנו מזהים תופעה זו עם תחילתה של תופעה להערכתנו, ברמת המערכת כולה, של מגמת הרעה בדירוג של הלקוחות בעלי דירוג נמוך בסולם הדירוג עמו עובד הבנק. הבנק עוקב אחר מגמה זו, ופועל בביצועים החדשים באשראי הצרכני כדי למזער אותה. למרות עלייה זו, ההפרשה הצפויה ושיעור המחיקות בפועל נמוכה מהסף הקיים בתכנית העבודה של הבנק לשנת 2022 באופן משמעותי. בחודש יולי השנה העלה הבנק לייצור מערך חיתום צרכני חדש, הכולל מודל דירוג המבוסס MACHINE LEARNING. מודל הדירוג בנוי ממספר תתי מודלים המביאים בחשבון השפעה (שאיננה בהכרח מונטונית) של מגוון גורמי סיכון על שיעור הכשל של הלקוחות. מערך החיתום החדש של הבנק הידק את הקשר בין איכות הלקוח (הנקבעת על ידי המודל) לריבית ולמשך ההלוואה שניתנת ללקוח, ומאפשרת לבנק לתת ללקוחות הצעת ערך טובה יותר יחסית לעבר. כפי שציינו לעיל, הבנק משתמש בדירוג המודל כדי לזהות לקוחות בעלי דירוג נמוך יותר, ולהקטין את חשיפתו אליהם, בוודאי לאור השינוי במאקרו והפוטנציאל להתפתחות תנאי מיתון ואבטלה. יתר על כן, היות והריבית נקבעת על פי מערך החיתום (דירוג מכונה), צמצם הבנק באופן משמעותי את הפוטנציאל לאירועי אפליה וחוסר הוגנות עם לקוחות. הבנק מייחס חשיבות מרובה להוגנות ומניעת אפליה בפעילותו בכלל ובפעילות האשראי בפרט, ומשקיע משאבים לביצוע בקרות לניטור הנושא, באופן ההולם את ציפיות בנק ישראל ואת מדיניות הבנק.

השיפורים שחלו במערך החיתום החדש הגדילו באופן משמעותי את הביצועים באשראי הצרכני. התוצאות בפועל של מודל הדירוג ממועד העלייה לאוויר מלמדות על יכולת חיזוי גבוהה, כפי שנבחנה על תקופות בעבר, טרום השקתו. הבנת הבנק היא כי מערך החיתום ומודל החיתום נתנים בידי הבנק כלים מתקדמים יותר על מנת לשמור על רמת המחיקות בשיעור נמוך יחסית לעבר, ודומה לזה של תחילת שנת 2022. מערך החיתום פועל בכל ערוצי המכירה של האשראי הצרכני: סניפים, מוקד ונקודות מכירה. הבנק פועל בצורה שוטפת לבקרה על ביצועי האשראי, דירוג הלקוחות, ניתוח הפיגורים והכשלים, וממשיך לבצע שינויים במערך החיתום על מנת להבטיח כי הוא מספק בידי הבנק הכלים הנדרשים והגמישות הנדרשת, במיוחד בעידן הנוכחי, לפעילות האשראי הצרכני.

רמת הסיכון בנדל"ן ממשיכה להיות נמוכה, כשמדדי הסיכון מלמדים על השמרנות הרבה שנוקט הבנק בפעילותו בתחום זה - נמשכת העלייה בקצב המכירות ובקצב הביצוע בפרויקטים בשלב הבניה, כ- 42% מיתרת תיק האשראי לסקטור נדל"ן מרוכזת במרכז הארץ וירושלים, חל גידול בשיעור האשראי במונחי חבות לפרויקטים בשלב קרקע, כשל - 19% מתוכם קיים היתר בניה/צפי לקבלת היתר בניה עד שנה. מספר ההלוואות המיועדות לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בניה בשיעור העולה על 80% משווי הנכס הנרכש (LTV) הוא נמוך יחסית, כך שהשפעת עדכון נוהל בנקאי תקין 203 (ראה לעיל, בפרק מסגרת הוראות רגולטוריות) על הבנק, היא מתונה יחסית. חיתום האשראי בנדל"ן, כמו גם האשראי העסקי של הבנק מתבצע בצורה קפדנית, תוך הקפדה על תאבון הסיכון שנקבע על ידי הדירקטוריון, מעקב אחר התפתחות האשראי, אישור כל עסקה בפורום בראשות מנכ"ל הבנק, חוות דעת שניה של יחידת האשראי בחטיבת הסיכונים (המהווה קו שני לפעילות), ניטור חובות מהותיים בהתאם להוראה החדשה של בנק ישראל בנושא ועוד.

בפעילות האשראי שלו מקפיד הבנק להטמיע ולבצע בקרה ייעודית על מנת לעמוד בכל הוראות בנק ישראל בקשר עם מניעת איסור הלבנת הון ומימון טרום, צינות, מניעת אפליה והוגנות, כפי שעוגנו במסמכי המדיניות ובנהלי הבנק.

כפי שציינו לעיל, סיכון הנזילות של הבנק נמוך והוא שומר גם ברבעון הנוכחי ובאופן מתמשך על יחסי נזילות גבוהים גם יחסית למערכת, ומעבר ליחסים שקבע הדירקטוריון במדיניות הבנק. יחס ה - LCR של הבנק עומד הרבעון על 200%, הנכסים הנזילים גבוהים, וגם יחס ה - NSFR (יחס מימון יציב) גבוה ויציב (125%). במהלך הרבעון גדל באופן משמעותי אחוז הפיקדונות מהפרטיים, תוצאה של מדיניות הבנק והשינוי בטעמי הלקוחות, עם עליית הריבית במשק. הבנק פעל בשנה האחרונה לחיזוק נוסף של תכנית החירום שלו, המפרטת את צעדי המילוט של הבנק בעת אירוע קיצון, הנובע מתרחישים ברמת המשק ומגזר הבנקאות ואירועים ספציפיים ברמת הבנק. כחלק מתכנית תרגול המשכיות העסקית שלו, ביצע הבנק תרגיל נזילות שנועד לחזק את יכולתו להתמודד עם תרחישים אלה, תוך שדרוג הערכות המצב של ההנהלה והכלים המשמשים את ניהול נזילות. בנוסף, חטיבת הסיכונים בתיאום עם חטיבת פיננסית ואסטרטגיה (המהווה את קו הראשון לניהול סיכון הנזילות) נמצאת בתהליך סדרו לתיקוף המודלים המשמשים אותו לשם ניהול ובקרת סיכון הנזילות. התהליך כולל גם תיקוף תכנית החירום של הבנק ותרגול תכנית זו, שהתבצע בתחילת הרבעון השלישי של השנה.

סיכון השוק והריבית של הבנק הם נמוכים יחסית, למרות קרן ההון השלילית של 60 מיליון שקלים, 0.5% - בהלימות ההון, תוצאת הירידה בשווי תיק ההשקעות של הבנק עקב התזוזות המשמעותיות בריבית בשווקים. תאבון הסיכון שנקבע לפעילות זו נקבע במונחי הון רובד 1 של הבנק בערכים נמוכים. הבנק מנהל סיכונים אלה בהתאם להנחיות בנק ישראל תוך שימוש במספר כלי מדידה, כגון, VAR ותרחישים שונים להתנהגות עקום הריבית.

שיטות המדידה נקבעו כך שמגוון החישובים יכסה את כל התיקים הרלבנטיים לפעילות הבנק: התיק הבנקאי, התיק הכולל ותיק ההשקעות במצב של שגרה ובמצב קיצון. מתחילת השנה ספג תיק ההשקעות של הבנק הפסדים תוצאות התזוזות המשמעותיות בריבית, שהיו בגדר אירוע קיצון, וזאת, על אף שמדיניות ההשקעה של

הבנק היא סולידית ומרבית התיק הוא באג"חים ממשלתיים (שגם הם היו נתונים לתנודתיות רבה באירוע קיצון זה). פעולות הגידור שביצע הבנק סייעו בהקטנת ההפסדים, המכוסים על ידי שולי הביטחון שקבע הדירקטוריון ליחסי ההון.

הערכת הסיכון של הבנק בנוגע לסיכונים העסקיים (אשראי, שוק, ריבית ונזילות) היא נמוכה בינונית. תאבון הסיכון, ניטור פרופיל הסיכון, הבקורות המתבצעות על ידי הקו העסקי והקו השני (ניהול סיכונים ומשפטית) והשמרנות הרבה שנוקט הבנק, נועדו להבטיח עמידה ביעדים העסקיים כפי שאנו חווים בשנה הנוכחית. הבנק משכיל להגדיל ביצועים בהתאם לתכנית העסקית שלו, תוך שמירה על מסגרת ניהול ובקרת הסיכונים שקבע הדירקטוריון ועמידה במגבלות ובתאבון הסיכון. עם זאת, האתגר בעידן הנוכחי מחייב תשומת לב המתבססת על ביצוע הערכות סיכונים בתכיפות רבה יותר יחסית למצב שגרה, פיתוח כלים נוספים לניהול ובקרת הסיכון, פיקוח הדוק אחר עמידה בתאבון הסיכון, כולל עדכון המגבלות ככל שיש צורך, בהתאם להתפתחויות בשווקים ובמשק.

העמידה ביעדים העסקיים מחייבת טיפול הולם לסיכונים אחרים, סיכונים הבקרה הפנימית, בהם תפעולי, מניעת מעילות והונאה, סייבר והגנת הפרטיות, טכנולוגיה, המשכיות עסקית, ציות, איסור הלבנת הון ומימון טרור, הוגנות ועוד. צריך לומר כי בעידן הנוכחי, עת פוטנציאל הפגיעה בבנק נובע בעיקרו מתנאי המאקרו, השפעת הסיכונים הללו נראית לכאורה פחותה, אולם ימי הקורונה לימדו עד כמה הם חשובים ליציבות הבנק ולתמיכה בפעילותו העסקית. הבנק מייחס חשיבות רבה לטיפול בסיכונים אלה, והוא פועל על פי תכניות עבודה סדורות על מנת להבטיח טיפול הולם בהם, בהתאם לתאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון. נדגיש, כי עבור חלק מהסיכונים קבע הדירקטוריון סובלנות סיכון אפס. הכוונה היא בעיקר לסיכון הציות, איסור הלבנת הון ומימון טרור. בכל הסיכונים הללו, הטיפול חייב להיות מתמשך, לקחת בחשבון איומים מבחוץ (בפרט, איומי סייבר) ועמידה מלאה בציפיות בנק ישראל, ראה לעיל, בפרק הדין במסגרת הוראות רגולטוריות.

כאמור, הבנק ממשיך לפעול לשדרוג שיטתי, בהתאם לתכניות העבודה שנקבעו, לטיפול בסיכון התפעולי וסיכונים בקרה פנימית נוספים. כחלק מזה, משפר הבנק את תהליכי הערכת סיכונים הבקרה הפנימית שלו, באופן התואם את מסמכי באזל והוראות בנק ישראל. מרכיב משמעותי ביכולת הטיפול שהבנק נותן לו דגש רב הוא הטיפול במוצר או בפעילות חדשה. הבנק עיגן תהליך סדור לטיפול במוצר חדש ופעילות חדשה (או שעודכנה באופן מהותי) תוך כיסוי מכלול הסיכונים, עסקיים וסיכונים בקרה פנימית, היכולים למנוע עמידה ביעדים שנקבעו למוצר או לפעילות. התהליך עוגן במדיניות סדורה בנושא זה. במהלך הרבעון הנוכחי המשיך הבנק בתהליך הארגוני להקניית כלים להפקת לקחים ולמידה מאירועים ביחידות הבנק כמהלך ארגוני כולל ובפיקוח ההנהלה. עמדת הבנק היא כי כלי זה כמו גם כלי הערכה נוספים בהם נוקט הבנק לטיפול בסיכונים הבקרה הפנימית הם כלים משמעותיים ביותר לקידום תרבות ניהול ובקרת סיכונים אלה. הבנק ממשיך לפעול לפי המדיניות למניעת מעילות והונאה שעודכנה ברבעון הראשון של השנה, וקובעת שורה של אמצעים ושיטות למזעור הסיכון, העומדים לרשות הבנק. אחת השיטות העיקריות למזעור הסיכון, ניטור אנומליות, נמצאת במהלך לשלול שיטות הניטור באמצעות שיטות סטטיסטיות מתקדמות, שלהערכת הבנק, משפרות באופן מהותי את יכולות הניטור של הבנק. הבנק נותן דגש לטיפול בשרשרת האספקה (סיכון מיקור חוץ) בשגרה ובחירום, בכל ההיבטים הנדרשים על פי הוראות בנק ישראל הרלבנטיות. ראה חלק 9 בהמשך דוח זה. במהלך הרבעון הנוכחי קבע הבנק מתודולוגיה מעודכנת למפת הסיכונים שלו, כנדבך מרכזי במסגרת הטיפול שלו בסיכונים בקרה פנימית. מפת הסיכונים כוללת היבטים טכנולוגיים, סייבר והגנת פרטיות, המכוסים על ידי סקר מערכות שהבנק מבצע בימים אלה, לנוכח מפת הסיכונים התפעוליים ומניעת מעילות והונאה, שתתווסף אליה עם הזמן, גם מפת סיכונים איסור הלבנת הון ומימון טרור וכן סיכונים ציות התואמת את מוקדי הסיכון שזוהו. סיכונים אלה מקושרים לתהליכים העסקיים של הבנק, על מנת להבטיח תמיכה של ממצאי המפה בפעילות העסקית, תיעודף טיפול בליקויים וראיה כוללת של סיכונים הבקרה הפנימית (במוצרים ותהליכים קיימים וחדשים) ככל שניתן, ובהתאם להנחיות באזל משנת 2021.

הבנק פעל בשנים האחרונות בכל האמצעים כדי להמשיך ולחזק במהלך סדור את יכולות הטיפול שלו בסיכון וסייבר ואבטחת מידע, לאור ההתעצמות המתמשכת של איום זה. בשל התעצמות הסיכון החליט הבנק להעלות במהלך השנה את רמת גורם הסיכון לבינוני גבוה. הבנק שומר על רמה גבוהה של יכולות ניהול ובקרת הסיכון, ומשקיע תשומת לב ואת המשאבים המקצועיים והניהוליים הנדרשים על מנת להמשיך ולהבטיח רמה גבוהה זו. הבנק השלים במהלך לעדכון מדיניות הענן שלו, כך שתהלוך את הנחיות בנק ישראל בהוראה המעודכנת למחשוב ענן (ראה לעיל, חלק מסגרת הוראות רגולטוריות), לנוכח צרכיו העסקיים והטכנולוגיים, ותוך מיפוי וטיפול בסיכונים הכרוכים בפעילות הענן, בהתאם להוראה 362 של בנק ישראל. מדיניות הגנת הפרטיות של הבנק עודכנה באופן הולם את דרישות החוק, תוך קביעת המהלכים הנדרשים לצמצום מאגרי המידע, הסדרת מהלכים לניהול וניטור מאגרי המידע, פעולות הבקרה והדיווחים הנדרשים.

פעילות הבנק כרוכה בפעילות מול ספקים מה שמעלה פוטנציאל לסיכונים בשרשרת האספקה. הבנק מכתוב עקרונות הדוקים לטיפול בסיכון זה, בפרט, בכל הקשור לפעילות מול ספקים מהותיים. ניהול הסיכונים שלהם מחייב שיתוף פעולה בין החטיבות העסקיות, מחלקת הגנת הסייבר, הגנת הפרטיות, אגף מערכות מידע, המשפטי, ניהול סיכונים וציות. פעילות מול ספקים מהותיים נבחנת באמצעות צ'ק ליסט מוצר חדש, המפרט את הסיכונים הכרוכים בפעילות ברמת הבנק ואצל הספק, את הבקורות הנדרשות כולל תהליכי הערכת הסיכונים אצל הספק, ואת הדרכים להבטחת פעילותו התקינה.

הבנק נותן דגש רב ומקצה המשאבים הנדרשים לשם המשך המהלכים לשידורג ניהול ובקרת סיכון הציות, איסור הלבנת הון ומימון טרור, סיכון ההגנות ומניעת אפליה, המשקפים את תאבון הסיכון של דירקטוריון הבנק לסיכונים אלה – אפס סובלנות להפרות רגולציה, ציות ואיסור הלבנת הון ומימון טרור. כחלק מזה, פועל הבנק באופן מלא בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים בקשר עם הסיכונים הכרוכים בהתקשרות עם גורמים המופיעים ברשימות הסנקציות הבינלאומיות והלאומיות, על מנת למנוע ניצול לרעה של הבנק לצורך עקיפה של משטרי הסנקציות. נדגיש כי לבנק פעילות מועטה מול צדדים נגדיים הנתונים למשטר הסנקציות, ולבנק תאבון סיכון אפס לסטייה מהמשטר וההנחיות כפי שנקבעו על ידי בנק ישראל. מחלקת הציות ואיסור הלבנת הון ומימון טרור פועלת בהתאם לתכנית עבודה סדורה להשלמת כל המהלכים הנדרשים לטיפול בסיכונים אלה, והוקצו לה המשאבים הנדרשים על מנת להבטיח עמידה ביעדים שנקבעו, לסגירת פערים ככל שנדרש ולהעצמה של תרבות ציות, הוגנות ומניעת אפליה בכל יחידות הבנק. מחלקת הציות ואיסור הלבנת הון ומימון טרור פועלת בתיאום עם מחלקת סיכונים תפעוליים האחראית לבקרת קו שני על סיכונים הבקרה הפנימית ובכמה מן הסיכונים, כמו מעילות והונאות וסיכון תפעולי, גם לניהולם. שתי המחלקות פועלות בחטיבת הסיכונים של הבנק, ושיתוף הפעולה ביניהם, כפי שבא לידי ביטוי בהסדרת מפת הסיכונים של הבנק שהזכרנו לעיל, היא מהותית ביותר, על מנת לזהות מוקדי סיכון ולטפל בהם באופן אינטגרטיבי ואפקטיבי. בימים אלה משלים הבנק את טיפולו בעדכון שקבע בנק ישראל לנוהל בנקאי תקין מספר 411 (איסור הלבנת הון ומימון טרור) בקשר עם השימוש במטבעות וירטואליים (קריפטוגרפים) בפעילות הקמעונאית, בשיתוף פעולה בין מחלקת איסור הלבנת הון לחטיבות העסקיות. תאבון הסיכון של הבנק בפעילות זו היא נמוכה מאוד. הבנק נערך לבצע השינויים הנדרשים בהמשך למכתב המפקח על הבנקים בקשר עם מטבעות אלה ולעדכון המתבקש על ידי בנק ישראל בנוהל בנקאי תקין מספר 310 (ניהול סיכונים), ראה לעיל, מסגרת ההוראות הרגולטוריות.

הבנק ממשיך לשפר את יכולותיו לבקרה על סיכון הטכנולוגיה ולניהולה באמצעות בקרת קו ראשון הפועלת בחטיבת המשאבים של הבנק האחראית לניהול סיכון הטכנולוגיה ובקרת קו שני הפועלת בחטיבת הסיכונים, האחראית לאתגר את ניהול הסיכון על ידי חטיבת המשאבים. הבנק נמצא במהלך מתקדם לקביעת אסטרטגיית המחשוב, הדיגיטל והדאטה שלו, שעתידיה להמשיך ולתמוך באתגרי המחשוב ולאפשר לבנק להתמודד בהצלחה עם אתגרים אלה ועם הפעילות והיעדים העסקיים. אסטרטגיה זו גובשה על ידי הבנק באמצעות יועצים מומחים חיצוניים ועתידיה להיות מאושרת בדירקטוריון הבנק עד תום השנה הנוכחית. האסטרטגיה אותגרה על ידי חטיבת הסיכונים. הלכה למעשה, החל הבנק בישום רכיבים מרכזיים באסטרטגיה, כפי שנקבע מראש. בתחילת הרבעון הרביעי גייס הבנק מנהל פרויקטים שירכז הטיפול בפרויקטים של הבנק ויפעל לחיזוק המתודולוגיה לטיפול בפרויקטים, ובנוסף, גויס מנהל דאטה ודיגיטל.

כאמור לעיל, הבנק פועל לחיזוק תכניות החירום שלו בתהליכים מתמשכים, מתוך הבנה כי אימים בסביבת פעילות הבנק, כפי שחווינו בעת הקורונה ומתחילת השנה, הם אירועים שתדירות התרחשותם גבוהה ממה שניתן היה לשער מראש ומרביים אינם בשליטת הבנק, ולפיכך, יש להבטיח את חוסנו של הבנק כחלק מהפעילות השוטפת של הבנק. במסגרת פעילות ההמשכיות העסקית סיים הבנק לערוך בחינה נוספת להיערכותו לתרחיש הייחוס לרעידת האדמה שקבע בנק ישראל, כדי לוודא כי יש בידי הכלים הנדרשים כדי להתמודד עם אירוע כזה, ולמצער את פוטנציאל הנזק הטמון באירוע טבעי שכזה ככל שניתן. הבנק ביצע בתחילת הרבעון השלישי של השנה תרגיל המשכיות עסקית המבוסס על תכנית החירום של הנזילות, תוך שהוא נותן דגש להערכות המצב של צוותי ניהול המשבר שנקבעו בבנק. הבנק ממשיך לתרגל את ההמשכיות העסקית שלו, בהתאם לתכנית תרגילים סדורה.

ביום 27.10.2022 השלים הבנק מהלך לריענון ולאיתור האסטרטגיה והתכנית העסקית שלו לפי יעדיה המרכזיים. הריענון והאיתור בחנו את התכנית לנוכח פוטנציאל האימים, בהם כמובן, ההתפתחות במשק ובמאקרו והתפתחות התחרות החוץ בנקאית. האיתור לווה בשורה של תרחישים סבירים ומבחני קיצון (כולל התרחיש האחיד של בנק ישראל, המניח שינוי קיצוני בגורמי הסיכון הרלבנטיים לפעילות הבנק), שלימדו כי התכנית והאסטרטגיה ממוקדות, נקבעו בהם הכלים והתהליכים להתמודדות עם האימים, והן אכן תואמות את היעדים העסקיים של הבנק ומביאות לידי ביטוי את החוזקות של הבנק, הולמות את תאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון וכי יש לבנק די הון כדי להתגונן מפני אירוע קיצון. הריענון האסטרטגי אותגר על ידי מנהל הסיכונים של הבנק.

השפעת נגיף הקורונה על התפתחות פרופיל הסיכונים של הבנק

במהלך שנת 2020, לנוכח התפשטות נגיף הקורונה והשלכותיו האפשריות על מצב המשק והלווים, גיבש הפיקוח על הבנקים מספר מתווים שאומצו על ידי הבנק, המאפשרים ללקוחות לדחות תשלומי הלוואות בנקאיות בשלושה מגזרי פעילות: משכנתאות, אשראי צרכני ואשראי לעסקים. הבנק ממשיך לבחון את השפעת יציאת הלקוחות מהמתווים השונים שקבע בנק ישראל להקפאה ולדחיית הלוואות, שהקלו על פרופיל האשראי של הלקוחות, במטרה להעריך את השפעתם על פרופיל הסיכון של תיק האשראי של הבנק. ראה גם חלק 5 – סיכון האשראי וטבלה מספר 6 להלן.

הבנק ניטר בשנה האחרונה וגם ברבעון הנוכחי את סיכון האשראי של הלקוחות שסיימו את הקפאת הלוואה. כאמור לעיל, במהלך שנת 2022 וברבעון הנוכחי לא חל שינוי מהותי ברמת הכשלים של הלקוחות שסיימו את הקפאת הלוואה, ורובם, משלמים את חובם באופן סדיר. היקף החובות המוקפאים והחובות הבעייתיים ממשיך לשמור על מגמה מתמשכת של ירידה, מה שתורם לשיפור בפרופיל סיכון האשראי של הבנק.

סקירת נכסי סיכון משוקללים (OVI)

מדידת החשיפות לסיכונים השונים מבוססת על יתרות בספרי הבנק כפי שנערכו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים החלים על הבנק, ובהתאם להנחיות החישוב הספציפיות שנקבעו בהוראות נוהל בנקאי תקין 209-203. המדידה עשויה להשתנות בהתאם לשינויים בכללים ובהוראות אלו, וכן שינויים נוספים כגון: שינויים בגודל ותמהיל התיק, שינוי באיכות התיק ונתונים כלכליים, וכן שינויים בשיטות החישוב לרבות שיטות להפחתת סיכון (CRM). חשיפות הסיכון המוצגות להלן מבוססות על הכללים שהוגדרו לצורך חישוב ההון הפיקוחי הדרוש במסגרת נדבך 1 על מנת לתמוך בסיכונים אלו.

נכסי סיכון האשראי של הבנק גדלו מתחילת השנה (ב- 13.8%) וברבעון הנוכחי (ב- 4.7%), ובוודאי יחסית לרבעון המקביל בשנת 2021, כתוצאה מעלייה בביצועי האשראי בכל הסגמנטים של תיק האשראי של הבנק. נכסי הסיכון התפעולי עלו, תוצאה של העלייה בהכנסות הבנק. נכסי סיכון השוק של הבנק ממשיכים להיות נמוכים ונכסי הסיכון בגין חשיפתו לצדדים נגדים ובגין סיכון סליקה הם זניחים, ראה טבלה מספר 2 להלן. טבלה מספר 3 להלן מלמדת על הרכב ההון של הבנק ועל יחסי ההון של הבנק. כאמור, הבנק פועל בהתאם לתכנון ההון שלו ושומר על יעדי ההון שנקבעו על ידי הדירקטוריון כולל שולי הביטחון.

טבלה מספר 2 – סקירת נכסי סיכון משוקללים (OVI):

דרישות הון מזעריות ⁽³⁾	נכסי סיכון משוקללים ⁽³⁾			
	30.09.2022	30.09.2021		30.09.2022
	במיליוני ש"ח			
	841.8	9,180.6	10,522.4	סיכון אשראי (גישה סטנדרטית) ⁽²⁾⁽¹⁾
	0.1	0.7	1.1	סיכון אשראי של צד נגדי (גישה סטנדרטית) ⁽²⁾
	0.3	0.6	4.3	התאמה בגין סיכון אשראי (CVA)
	-	-	-	סיכון סילוק (Settlement risk)
	13.1	133.0	163.5	סכומים מתחת לספי הניכוי (כפופים למשקל סיכון 250%)
	855.3	9,314.9	10,691.3	סך הכל סיכון אשראי
	3.6	93.7	44.6	סיכון שוק (גישה סטנדרטית)
	88.1	955.9	1,101.4	סיכון תפעולי
	947.0	10,364.5	11,837.3	סך הכל

(1) סיכון אשראי אינו כולל סיכון אשראי של צד נגדי, התאמה בגין סיכון אשראי, סיכון סילוק, חשיפות איננו וסכומים מתחת לספי הניכוי.

(2) מחושב בהתאם לגישה הסטנדרטית עפ"י ההקלות בניהול בנקאי תקין מס' 201.

(3) ביום 27 בדצמבר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 250 בנושא התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה. במסגרת החוזר הובהר כי לאור הניסיון שנצבר והלקחים שהופקו מהתמודדות המערכת הבנקאית עם השפעות משבר הקורונה, עלה הצורך לעדכן את הוראת השעה. החל מיום 1 בינואר 2022 תוקף הוראת השעה כג למעט הוראות ספציפיות להן נקבע בהוראת השעה תוקף מאוחר יותר.

לאור האמור לעיל, דרישות ההון החלות על הבנק החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרץ 2020 הינם:

יחסי הון מזעריים	היחס המזערי הנדרש ביום 31.12.2019	היחס המזערי הנדרש בין 31.03.20 עד 31.12.21	היחס המזערי הנדרש מיום 1.1.2022 עד 31.12.2023 :
יחס הון עצמי רובד 1	9%	8%	הנמוך מבין:
יחס הון כולל ^(*)	12.5%	11.5%	<ul style="list-style-type: none"> יחס ההון של הבנק ביום 31.12.21. יחס ההון המזערי של הבנק טרם תקופת הוראת השעה.
תוספת בגין הלוואות לדיור	1% מיתרת הלוואות לדיור	1% מיתרת הלוואות לדיור	וזאת למעט ^(**) :
לחישוב יחס הון עצמי רובד 1	במועד הדיווח	<ul style="list-style-type: none"> הלוואות לרכישת דירת מגורים שהועמדו בתקופה שבין 19.03.20 ועד ליום 30.09.21. הלוואות לדיור לכל מטרה שניתנו החל מיום 19.03.2020. 	
			בלבד ^(*)

^(*) ביום 6 באוקטובר, 2021, פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון לקובץ שאלות ותשובות בדבר יישום הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 – מגבלות למתן הלוואות לדיור ובו בוצעה הבהרה לפיה דרישת ההון

הנוספת בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיור מתייחסת ליעד הון עצמי רובד 1 בלבד ואין חובה ליישמה גם ביחס ליעד ההון הכולל.

^(**) יתרת הלוואות שניתנו במהלך התקופה כ- 3.4 מיליארדי ש"ח.

(4) ביום 22 במאי, 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "עדכון הוראה 203 – מדידה והלימון הון – הגישה הסטנדרטית – סיכון אשראי" במסגרתו נקבע כי יש לשקלל משקל סיכון של 150% על הלוואות המיועדות לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה, בשיעור העולה על 80% משווי הנכס הנרכש (LTV), למעט הלוואות לרכישת קרקע חקלאית והלוואות לרכישת קרקע לשימוש עצמי כמפורט בחוזר, החל מהדוחות הכספיים מיום 30 ביוני 2022 ואילך. הבנק רשאי לפרוס את השפעת השינוי במשקל הסיכון על יחס הלימות ההון בגין מלאי הלוואות הקיים אצלו ביום התחילה, בשיעורים רבעוניים קבועים עד ליום 30 ביוני 2023.

(5) להערכת הבנק יישום העדכון צפוי להביא לירידה ביחס הון רובד 1 וביחס ההון הכולל בשיעור של כ-0.04% וכ-0.06% בהתאמה וזאת כתוצאה מעליה בסך נכסי הסיכון בגין חשיפה לענף בינוי ונדל"ן בסך של כ-48.0 מיליוני ש"ח, אשר יפרסו בשיעורים רבעוניים קבועים עד ליום 30 ביוני 2023.

נכון ליום 30 בספטמבר 2022 העלייה בנכסי הסיכון עומדת על כ-12 מיליוני ש"ח, ההשפעה על יחס הון רובד 1 היא ירידה של כ-0.01% וההשפעה על יחס ההון הכולל היא ירידה של כ-0.01%.

(6) ביום 7 באפריל 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים, חוזר לעדכון הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203 ו-313 וזאת בעקבות הכניסה לתוקף של הוראה 203A המעדכנת את אופן חישוב דרישות ההון בגין מכשירים נגזרים. הוראה 203 בדבר "סיכון אשראי – גישה סטנדרטית" עודכנה כך שהושמטו סעיפים שנכללו במסגרת נספח ג' להוראה אשר הסדירו את הגישות הישנות לחישוב החשיפה הנובעת מעסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים ומעסקאות מול צדדים נגדיים מרכזיים.

(7) הוראה 218 בדבר "חיס המיטרי" עודכנה כך ששיטת SA-CCR תישם במלואה למטרות יחס המיטרי. בחוזר הובהר כי בכונת הפיקוח על הבנקים לאמץ בעתיד את הנחיות באזל 3 ליחס המיטרי, ובמועד זה יושלמו ההתאמות לחישוב סכום החשיפה בגין מכשירים פיננסיים נגזרים.

לעדכון ההוראות כאמור לעיל לא הייתה השפעה מהותית על יחסי ההון ויחס המיטרי ליום 30 בספטמבר 2022.

טבלה מספר 3 - הרכב ההון הפיקוחי (CC1): (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2021	ליום 30 בספטמבר 2021	ליום 30 בספטמבר 2022	
יחסי הון וכריות לשימור הון			
10.7%	10.6%	10.5%	הון עצמי רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
10.7%	10.6%	10.5%	הון רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
14.2%	14.1%	13.9%	ההון הכולל (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
דרישות מזעריות שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים			
8.6%	8.6%	9.6%	יחס הון עצמי רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
8.6%	8.6%	9.6%	יחס הון רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
11.5%	11.5%	12.5%	יחס הון כולל מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)			
53.0	53.2	65.4	מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהם מתחת לסף ההפחתה
תקרה להכללת הפרשות ברובד 2			
110.1	117.0	141.4	הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה
110.1	117.0	141.4	התקרה להכללה הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית

* לגילוי על הקשר בין המאזן ורכיבי ההון הפיקוחי, ראה תוספת א' בדוח על הסיכונים השנתי.

חלק 4 - יחס המינוף

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 של הפיקוח על הבנקים בנושא יחס מינוף. ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט, שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה לדרישות ההון מבוססות הסיכון והיחס מהווה אחד מלקחי המשבר הפיננסי של 2008. יחס המינוף נועד להגביל את רמת המינוף בתאגיד הבנקאי בכדי למנוע מצב שבו רמת המינוף תפגע במערכת הפיננסית ובכלכלה, מצב שעלול להתרחש בעיקר, בעת ירידה בערך הנכסים, ובכך, לחזק את דרישות ההון מבוססות סיכון.

בהתאם להוראה, תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 20% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-6%. בהתאם לאמור לעיל, יחס המינוף המזערי שנדרש מהבנק הוא 5%. ביום 1 בנובמבר 2020 לנוכח התמשכות משבר הקורונה, והמשך ההתמודדות של משקי הבית והעסקים עם הקשיים התזרימיים בעקבות השלכות המשבר, עלה הצורך להבטיח כי הדרישה מהמערכת הבנקאית לעמוד ביחס מינוף מזערי, המותאמת לימי שגרה, לא תהווה חסם להעמדת אשראי בתקופת המשבר. בשל כך, הוחלט כהוראת שעה להפחית את הדרישה לשיעור מזערי של 5.5% בבנקים הגדולים (לעומת 6% טרם הוראת השעה) ול-4.5% בבנקים הבינוניים והקטנים (לעומת 5% טרם הוראת השעה).

עם תום תוקף הוראת השעה, המשיכה ההקלה לחול עוד 24 חודשים, ובלבד שיחס המינוף לא יפחת מיחס המינוף במועד תום תוקף ההוראה או יחס המינוף המינימאלי שחל על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מביניהם. הבנק לא ניצל הקלה זו.

יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 שומר בשנה האחרונה על יציבות ברמה הגבוהה באופן משמעותי מהיחס המזערי שנקבע בהוראה. היחס עומד ביום 30 לספטמבר 2022 על ערך דומה לרבעון הקודם (ולרבעון המקביל בשנת 2021), 6.4%, כאשר העלייה בחשיפת הבנק לצורך יחס המינוף (תוצאת העלייה בביצועי האשראי) קוזזה על ידי העלייה בהון רובד 1 של הבנק, ראה טבלה מספר 4 וטבלה מספר 5 להלן. הבנק נמצא במרחק רב מהמגבלה הרגולטורית וניתוחי הרגישות שהוא מבצע מלמדים כי נדרש שינוי מהותי ביותר שהוא להערכתנו בעל סיכון אפסי להתמשכות אפילו בתנאי קיצון, בהון רובד 1 של הבנק או בחשיפה שלו, על מנת שגיע לגבולות המגבלה.

טבלה מספר 4 - השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LRI):

ליום 31 בדצמבר 2021	ליום 30 בספטמבר 2021	ליום 30 בספטמבר 2022	
במיליוני ש"ח			
16,837.0	16,106.2	18,432.7	סך הנכסים בהתאם לדוחות הכספיים המאוחדים
-	-	-	ההתאמות בגין השקעות בישויות בתחום הבנקאות, הפיננסים, הביטוח או המסחר שאוחדו לצרכים חשבונאיים, אך אינם בתחולת האיחוד לצרכים פיקוחיים
-	-	-	התאמות בגין נכסי נאמנות שהוכרו במאזן בהתאם להוראות הדיווח לציבור, אך לא נכללו במדידת החשיפה של יחס המינוף
-	-	-	התאמות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
-	-	-	התאמות בגין עסקאות מימון ניירות ערך (לדוגמה: עסקאות רכש חוזר והלוואות מובטחות דומות אחרות)
887.1	812.5	642.7	התאמות בגין פריטים חוץ מאזניים (המרה של החשיפות החוץ מאזניות לסכומים שווי ערך (אשראי)
104.6	110.1	138.4	התאמות אחרות
17,828.7	17,028.8	19,213.8	חשיפה לצורך יחס המינוף

טבלה מספר 5 - יחס המינוף (LR2):

ליום 31 בדצמבר 2021	ליום 30 בספטמבר 2021	ליום 30 בספטמבר 2022	
במיליוני ש"ח			
			חשיפות מאזניות
16,944.5	16,220.6	18,573.1	נכסים במאזן (למעט נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך, אך לרבות בטחונות)
(5.5)	(6.9)	(3.0)	סכומים בגין נכסים שנוכו בקביעת הון רובד 1
16,939.0	16,213.7	18,570.1	סך החשיפות המאזניות (למעט בגין נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך)
			חשיפות בגין נגזרים
1.1	1.1	0.3	עלות השחלוף הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
1.5	1.5	0.7	סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
-	-	-	גילום (gross-up) ביטחונות שניתנו בגין נגזרים, שנוכו מנכסים במאזן בהתאם להוראות דיווח לציבור
-	-	-	(ניכיים של נכסי חייבים בגין ביטחון משתנה במזומן שניתן בעסקאות בנגזרים)
-	-	-	(רגל צד נגדי מרכזי פטורה של חשיפות מסחריות שסולקו על ידי הלקוח)
-	-	-	סכום נקוב אפקטיבי מתואם של נגזרי אשראי שנכתבו
-	-	-	(קיצוזים נקובים אפקטיביים מתואמים וניכוי תוספות בגין נגזרי אשראי שנכתבו)
2.6	2.6	1.0	סך החשיפות בגין נגזרים
			חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך
-	-	-	נכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך (ללא קיצוזים), לאחר התאמות בגין עסקאות שמתופלות כמכירה חשבונאית
-	-	-	(סכומים שקוזזו של מזומנים לשלם ושל מזומנים לקבל מנכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך)
-	-	-	חשיפת סיכון אשראי של צד נגדי בגין נכסי מימון ניירות ערך
-	-	-	חשיפות בגין עסקאות כסוכן
-	-	-	סך חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך
			חשיפות חוץ מאזניות אחרות
3,142.1	2,474.5	2,135.4	חשיפה חוץ מאזנית בערך נקוב ברוטו
(2,255.0)	(1,662.0)	(1,492.7)	(התאמות בגין המרה לסכומים שווי ערך אשראי)
887.1	812.5	642.7	פריטים חוץ מאזניים
			הון וסך החשיפות
1,121.2	1,094.7	1,237.6	הון רובד 1
17,828.7	17,028.8	19,213.8	סך החשיפות
			יחס המינוף
6.3%	6.4%	6.4%	יחס המינוף בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 218

חלק 5 - סיכון אשראי

התפשטות נגיף הקורונה והמשבר העולמי בשנת 2020 הביאו לעלייה בשיעור האבטלה, לפגיעה בחוסנם של משקי הבית ולהאטה בפעילות בענף הנדל"ן, ומשך היו לה השלכות על עסקי הבנק, לרבות בגין עלייה בסיכון האשראי וקשיי נזילות של לווים, בעיקר מקרב משקי הבית ובגין ההאטה בפעילות הכלכלית. הבנק נקט מספר פעולות, ביניהם, התאמת תהליך ומודל החיתום שלו למצב שנוצר עקב פרוץ המגיפה ופוטנציאל הפגיעה בהכנסות הלווים, והגברת פעולות הניטור והבקרה של יחידות הבנק השונות, על מנת להבטיח כי השפעת המגיפה על פרופיל סיכון האשראי של הבנק הינה נמוכה ככל שניתן. הבנק נקט השמרתנות המתחייבת בקביעת רמת ההפרשות, שכן, מדובר על אירוע שלא היה לו תקדים בעבר, שלווה בצעדים שלא ניתן היה לצפות מראש את השפעתם על פרופיל הסיכון של הלקוחות ותיק הבנק וזאת, לאור אי הוודאות שגרמה המגיפה. בפרט, כאמור לעיל, ניטר הבנק את השפעת המתוים השונים שקבע בנק ישראל על מנת להקל עם הלקוחות, ובמטרה לעקוב אחר התפתחות שיעורי הכשל בתיקי האשראי שלו.

חזרת המשק לשגרת פעילות החל מהרבעון הראשון של שנת 2021 הקטינה את אי הוודאות, הביאה לעלייה בביצועי אשראי, כשבנוסף, חלה ירידה בהקפאת התשלומים באשראי למגזר משקי הבית (לדיוור ואחר). בנוסף, יציאתם של הלווים ממתווה ההקפאה התרחשה ללא עלייה משמעותית יחסית לתוצאות תרחישי הקיצון של הבנק (שבוצעו במהלך התפרצות המגיפה) ברמת הכשלים והמחיקות, קרי, בפרופיל סיכון נמוך יחסית. הבנק ממשיך לעקוב אחר התפתחות פרופיל הסיכון של לווים אלו. ראה טבלה מספר 6 להלן, המלמדת על ירידה בחובות שנדחו ועל רמה נמוכה של חובות בעייתיים בהלוואות צרכניות ובהלוואות לדיוור.

שיפור זה הביא לירידה מתמשכת בשיעורי הכשל גם יחסית לערכם טרום הקורונה בעיקר, בתיק האשראי הצרכני, כשבתיק האשראי לדיוור היא נותרה נמוכה לאורך כל התקופה. כתוצאה, חלה ירידה במחיקות הבנק, כך שבמהלך שנת 2021 החזיר הבנק את מלוא ההפרשות שביצע בגין האשראי הצרכני, בשנת 2020. במהלך המחצית הראשונה של שנת 2022 נמשכה מגמה זו, כאשר רמת הביצועים של הבנק המשיכה לעלות בכל סגמנטי האשראי, תוך שתיק האשראי שומר על פרופיל סיכון יציב ונמוך יחסית, המתבטא במדדי הסיכון השונים ועמידה בתאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון. שיעור הכשלים בתיק המשכנתאות ובתיק הצרכני המשיכו לרדת ורמת ההפרשה הצפויה נמוכה יחסית לעבר, כולל באשראי הצרכני, שבו שיעור המחיקות מרוחק בפער ניכר מהערך שנקבע בתכנית העבודה לשנת 2022.

במהלך הרבעון הנוכחי, כמו גם ברבעון הקודם, לא חל שינוי משמעותי בשיעור יחס ההחזר, **PTI**, ושיעור ה- **LTV** של תיק האשראי למשכנתאות של הבנק, והם שומרים על ערכים גבוהים ובבולות תאבון הסיכון של הבנק. שיעור ביצועי ההלוואות ביחס החזר הגבוה מ- 40% הוא אפסי והבנק מקפיד על חיתום המתבצע על ידי יחידת האשראי במטרה הבנק לכל הלוואה הניתנת מעל סף יחס החזר שנקבע, בהתאם לתרחישים שבחננו את השפעת עליית הריבית על יחס החזר של הלווים. העלייה בערך ההלוואות המוסברת בעלייה החדה במחירי הדיוור בשיעור גבוה יחסית לממוצע ההכנסות של הלווים, הגדילה גם ברבעון הנוכחי את חלקן היחסי של ההלוואות בתחום שבין 35% - 40%. כאמור, הבנק עוקב אחר התפתחות ה- **PTI** בתיק והשפעת עליית הריבית על ערכו הממוצע, בטווחי ההתפלגות שלו וברמת לווה. שיעור הביצוע ב- **LTV** הגבוה מ- 60% גדל במהלך השנה, וכן, חלקו במלאי התיק (בין היתר, בעקבות מכירת שני תיקי משכנתאות למוסדיים, שאינם רוכשים תיקים מעל **LTV** של 60%), אך הוא נותר ברמה ההולמת את מדיניות הסיכון של הבנק ותאבון הסיכון שנקבע בה. במהלך הרבעון הנוכחי חלה ירידה בשיעור הכשל במלאי התיק, שיעור ההפרשה הצפויה שמר על ערך נמוך ודומה לרבעונים הקודמים, וזאת בשלושת תתי התיקים (החברה החרדית, הערבית והמגזר הכולל). **PTI** כולל ההלוואות שמוחזרו ירד קלות ועומד על כ- 26.5%. ממוצע ה- **LTV** כולל הלוואות אלה שומר על יציבות סביב ערך של 48%. גובה הסכמ ממוצע גדל במעט יחסית לתחילת השנה (מה שמבטא את המשך עליית מחירי הדיוור), ושאר הפרמטרים שנבחנו בביצועים החדשים, כמו הכנסה ממוצעת של הלווה והרכב התיק בין המגזרים השונים נותרו יציבים. הבנק בוחן פרמטרים אלה גם מול המערכת. בחינה זו מלמדת כי ברוב גורמי הסיכון הרלבנטיים לאיכות התיק, הבנק פועל בפרופיל סיכון הדומה לביצועי המערכת.

כפי שפירטנו לעיל, מתחילת השנה, ובפרט, ברבעון הנוכחי, חלה עלייה בביצועי ההלוואות לתקופה של מעל 25 שנה, בין היתר, עקב שינוי יזום שביצע דירקטוריון הבנק בתאבון הסיכון כבר בתחילת הרבעון השני, עם התחלת מגמת העלייה בריבית, על מנת להקל על יחס החזר של לקוחות הבנק שהוא להערכת הבנק, הגורם העיקרי לפוטנציאל לכשל. עלייה זו השפיעה על משך ההלוואה המקורי בתיק הבנק, שעומד ברבעון הנוכחי על 22.6 שנים. למידע ופירוט נוסף, ראה טבלאות מספר 29, 30, 31 בדוח הכספי ליום 30 בספטמבר 2022.

שיעור הכשלים בתיק האשראי הצרכני של הבנק ברבעון הנוכחי גדל קמעה יחסית לרבעונים הקודמים. עלייה זו מוסברת בעליה בשיעור חדלי הפירעון. בנוסף, ניתוחי הבנק מלמדים כי השפעת הריבית על איכות חלק מן הלווים כבר מתממשת ובאה לידי ביטוי בהרעה בדירוג הלקוחות המדורגים נמוך יחסית. עם השקת מערך החיתום החדש של הבנק ומודל הדירוג החדש החל הבנק לעדכן את תאבון הסיכון שלו, על מנת להבטיח כי התיק הכולל את הביצועים מחודש יולי נמצא בפרופיל סיכון נמוך יחסית לתיק הישן, וזאת, בעיקר כי המודל הגביל מתן אשראי לדירוגים הנמוכים, וזאת, משום שלהערכתנו, קיים פוטנציאל כי עליית הריבית והמשך מגמת עליית הריבית תמשיך להשפיע על התיק הצרכני ועל הלקוחות העסקיים המדורגים באופן משמעותי יותר יחסית לפגיעה בדירוגי לקוחות המשכנתא. נכון לחודש נובמבר, למעלה מ-73% מלקוחות התיק החדש מדורגים גבוה במודל הדירוג, כאשר ללקוחות המדורגים נמוך ניתנת חשיפה נמוכה יחסית. הבנק קבע בנוסף, סף דירוג מתחתיו לא ניתן

לתת אשראי, כאשר סף זה נקבע על פי שיעורי הכשל במשק. בחודש נובמבר 2022 עדכן הבנק סף זה עקב עלייה שהוא מזהה בדירוגי הלקוחות המדורגים נמוך בסולם הדירוג. הבנק ממשיך לפעול באמצעות כלים מגוונים על מנת להבטיח כי תמהיל התיק ורמת הכשלים והמחיקות בתיק ישמרו ברמה נמוכה מתחת לסף שנקבע בתכנית העבודה, כולל הפקת דוחות יומיים לבחינת העמידה בתמהיל התיק שקבע הבנק, וכחלק מזה, הוא בוחן את מקורות הכשל בערוצים השונים, כגון, פיגורים וחדלות פרעון, על מנת לנסות לזהות אותם בתהליך החיתום או במהלך חיי ההלוואה, ולעדכן, את מערך החיתום ככל שידרש. תיקי האשראי מאותגרים באמצעות מבחני קיצוץ, כולל התרחיש האחד של בנק ישראל, על מנת להעריך מבעוד מועד השפעת שינויי המאקרו במשק על איכותם.

פרופיל הסיכון של הנדל"ן ממשיך להימצא בפרופיל סיכון נמוך. תיק האשראי של הבנק מפוזר ולבנק אין תלות בלקוח בודד או בקבוצת לקוחות מצומצמת. הבנק מממן את הפרויקטים החל משלב רכישת הקרקע, דרך שלבי הבנייה השונים. ככלל, האשראי למימון קרקעות ניתן עבור קרקעות הזמינות לבנייה עד 24 חודש מיום מימון הקרקע. נכון ליום 30 בספטמבר, 2022 האשראי שניתן לפרויקטים שנמצאים בשלב קרקע מהווה כ- 41% במונחי חבות מתיק הנדל"ן של הבנק. החשיפה לקרקעות בשיעור מימון של מעל 80% היא מזערית. האשראי שניתן לפרויקטים בבניה פעילה באזור מרכז הארץ מהווה 27% במונחי היקפי אשראי מתיק הנדל"ן של הבנק, 12% בירושלים רבתי והיתר בשאר הארץ.

גם רמת הכשל בתיק הנדל"ן של הבנק נמצאת ברמה נמוכה, המשך ישיר לרמתה טרום הקורונה. הבנק מקפיד על חיתום עסקאות חדשות ועל עמידה במדדי סיכון שמרניים, כפי שנקבעו על ידי הדירקטוריון במדיניות האשראי, על מנת לשמור על איכותו של התיק. כתוצאה, שומר הבנק על רמת מחיקות נטו מזערית במשכנתאות ובמסחרי ועל רמה נמוכה יחסית לסף שנקבע באשראי הצרכני, ראה טבלה מספר 9. הבנק פועל כדי לשמור ולנטר התפתחות פרופיל אשראי זה בעתיד.

שיטתית בתנאי חובות במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה

טבלה מספר 6 להלן ממשיכה להצביע על ירידה בהיקף החובות שנדחו ועל החובות בפיגור. יודגש כי ככל שרמתם קטנה ולאור הביצועים הגבוהים יחסית של הבנק מתחילת השנה באשראי למשכנתאות ובאשראי הצרכני, קטן שיעור חובות אלה מסך התיק, והשפעתם היא נמוכה יותר יחסית לתחילת שנת 2022. ניתוחים נוספים של הבנק אכן מלמדים על ירידה בשיעור הכשל במלאי תיק המשכנתאות של הבנק ועל ירידה בחובות הבעייתיים באשראי הצרכני. במהלך תשעת החודשים הראשונים לשנת 2022 המשיכה מגמת השיפור בהיקף החובות בדחיית תשלומים. יתרות החוב בדחייה קטנו בכ- 18%, מספר ההלוואות קטן בכ- 12%. סכום התשלומים שנדחו קטנו בכ- 16% וברובם משולמים כסדרם, כאשר החל מכניסתו לתוקף של המתווה הנוסף, דחיית התשלומים בוצעה באופן של שינוי לוח התשלומים לעומת ביצוע הקפאת התשלומים בתקופת המתווים הקודמים.

טבלה מספר 6 - חובות אשר בוצעה לגביהם דחיית תשלומים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ואשר לא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי, בהתאם להנחיית הפיקוח על הבנקים כאמור לעיל (במיליוני שקלים):

פירוט נוסף של יתרת החוב הרשומה של חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים				חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים, נכון למועד הדיווח ^{א)}				
חובות לא בעייתיים				חובות בעייתיים	סכום התשלומים שנדחו	מספר הלוואות	יתרת חוב רשומה ^{ב)}	
סה"כ חובות לא בעייתיים	חובות בדירוג ביצוע אשראי שאינם בפיגור	חובות בדירוג ביצוע אשראי, בפיגור של 30 ימים או יותר	חובות שאינם בדירוג ביצוע אשראי					
-	-	-	-	-	-	-	-	עסקים גדולים
-	-	-	-	-	-	-	-	עסקים בינוניים
71.7	71.7	-	-	-	11.1	49.0	71.7	עסקים קטנים
41.3	41.3	-	-	0.9	24.9	924.0	42.2	אנשים פרטיים - לא דיור
595.1	569.3	25.8	-	3.3	77.1	1,281.0	598.4	הלוואות לדיור
סך הכל ליום 30 בספטמבר								
708.1	682.3	25.8	-	4.2	113.1	2,254.0	712.3	2022
סך הכל ליום 30								
754.9	727.1	27.8	-	2.2	120.2	2,352.0	757.1	ביוני 2022
817.6	793.8	23.8	-	4.8	126.1	2,459.0	822.4	סך הכל ליום 31 במרץ 2022
870.0	848.0	22.0	-	3.5	134.6	2,572.0	873.5	סך הכל ליום 31 בדצמבר 2021
סך הכל ליום 30 בספטמבר								
949.3	917.2	32.1	-	4.5	154.8	2,670.0	953.8	2021

טבלה מספר 6 - חובות אשר בוצעה לגביהם דחיית תשלומים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ואשר לא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי, בהתאם להנחיית הפיקוח על הבנקים כאמור לעיל (במיליוני שקלים) (המשך):

חובות אשר תקופת דחיית התשלומים בגינם הסתיימה, נכון למועד הדיווח ⁽⁴⁾		פירוט נוסף של חובות שנמצאים בדחיית תשלומים, לפי משך תקופת דחיית התשלומים ⁽²⁾ ⁽⁴⁾		
		חובות לא בעיתיים		
חובות שנכנסו לפיגור של 30 יום או יותר לאחר סיום תקופת הדחיה, אך לא סווגו כבעיתיים	יתרת חוב רשומה	חובות לגביהם בוצעה דחיה של יותר מ-6 חודשים	חובות לגביהם בוצעה דחיה של יותר מ-3 ועד ל-6 חודשים	
-	-	-	-	עסקים גדולים
-	-	-	-	עסקים בינוניים
1.9	156.1	71.7	-	עסקים קטנים
1.7	105.4	39.6	1.7	אנשים פרטיים - לא דיור
28.4	1,177.7	595.1	-	הלוואות לדיור
32.0	1,439.2	706.4	1.7	סך הכל ליום 30 בספטמבר 2022
35.5	1,548.0	753.6	1.3	סך הכל ליום 30 ביוני 2022
33.9	1,725.1	816.3	1.3	סך הכל ליום 31 במרץ 2022
5.3	1863.4	868.8	1.2	סך הכל ליום 31 בדצמבר 2021
5.3	2107.5	948.2	1.1	סך הכל ליום 30 בספטמבר 2021

⁽¹⁾ תקופת דחיית התשלומים הינה התקופה המצטברת שניתנו לחוב מתחילת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ואינה כוללת דחייה אשר לה הלווה זכאי לפי כל דין.

⁽²⁾ סיווג החובות בוצע לפי אותם מבחנים שבהן הבנק מבצע את הערכה באופן שוטף בגין חובות אשר נמצאים אינם בדחיית תשלומים.

⁽³⁾ אשראי לעסקים קטנים המוצג הינו אשראי בשעבוד נכסי נדלן.

⁽⁴⁾ חוב אשר תקופת דחיית התשלומים בגינם הסתיימה הינו חוב אשר מועד התשלום החוזי האחרון שלו שנדחה במסגרת המתווה חלף לפני תאריך הדיווח. לדוגמא חוב שחוזר לשלם בחודש אוקטובר והתשלום החוזי אחרון שלו שנדחה היה בחודש ספטמבר, יוגדר כחוב אשר תקופת דחיית התשלומים בגינם הסתיימה ליום 30 בספטמבר, 2022.

⁽⁵⁾ מזה חובות אשר נכללים במתווה הנוסף, ודחיית התשלומים בוצעה באופן של שינוי לוח התשלומים: יתרת חוב רשומה של אשראי לעסקים קטנים 60.4 מיליוני ש"ח, אשראי לאנשים פרטיים - לא דיור בסך 42.2 מיליוני ש"ח והלוואות לדיור בסך 596.8 מיליוני ש"ח.

איכות האשראי של חשיכות אשראי (CR1)

טבלה מספר 7 – איכות האשראי של חשיכות אשראי

ליום 30 בספטמבר 2022				
יתרות נטו (א-ב-ג)	הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך	יתרות ברוטו*		
		אחרים	לא צוברים או בפיגור של 90 ימים או יותר	
14,254.3	146.4	14,258.3	142.4	חובות, למעט אגרות חוב
889.3	-	889.3	-	אגרות חוב
2,156.5	2.4	2,158.9	-	חשיכות חוץ מאזניות
17,300.1	148.8	17,306.5	142.4	סך הכל

ליום 30 בספטמבר 2021				
יתרות נטו (א-ב-ג)	הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך	יתרות ברוטו*		
		אחרים	פגומים	
12,423.3	129.1	12,418.6	133.8	חובות, למעט אגרות חוב
666.0	-	666.0	-	אגרות חוב
2,465.3	3.3	2,468.6	0.0	חשיכות חוץ מאזניות
15,554.6	132.4	15,553.2	133.8	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2021				
יתרות נטו (א-ב-ג)	הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך	יתרות ברוטו*		
		אחרים	פגומים	
12,426.0	113.2	12,398.7	140.5	חובות, למעט אגרות חוב
642.9	-	642.9	-	אגרות חוב
3,137.8	3.4	3,141.2	-	חשיכות חוץ מאזניות
16,206.7	116.6	16,182.8	140.5	סך הכל

* הסכום הינו הערך החשבוני, ברוטו לפני הפרשה להפסדי אשראי, מקדמי המרה (CCF) ושיטות להפחתת סיכון אשראי (CRM).

הפרשות להפסדי אשראי צפויים (CECL)

החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את ההוראות החדשות בנושא הפרשות להפסדי אשראי תוך זקיפת ההשפעה המצטברת לעודפים במועד היישום לראשונה. ביום 28 במרס 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב במסגרתו נדרש, בין היתר, ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא הפרשות להפסדי אשראי (ASU 2016-13). ביום 29 בנובמבר 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בדבר "יישום כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא הפסדי אשראי צפויים", אשר כולל שילוב של הכללים החדשים בהוראות הדיווח לציבור. על תאגידי בנקאיים ליישם את התקן החדש החל מיום 1 בינואר 2022.

המודל החשבונאי שיושם עד כה היה מבוסס על התהוות הפסד ראשוני בפועל – תוך הבאה בחשבון של הפסדים שהתהוו אך טרם נתגלו כבעייתיים במסגרת ההפרשה הקבוצתית. המודל החשבונאי החדש הוא צופה פני עתיד. בהתאם למודל החדש יש להכיר בהפסד הצפוי לאורך כל חיי ההלוואה כבר במועד מתן ההלוואה. משמע יש לתת ביטוי להסתברות שהלווה יגיע למצב של חוסר יכולת לפרוע את חובו לאורך כל מח"מ ההלוואה.

מטרת הכללים החדשים היא לשפר את איכות הדיווח על המצב הכספי של הבנק, באמצעות הקדמת רישום ההפרשות להפסדי אשראי, באופן שמחזק את אנטי המחזוריות בהתנהגות הפרשות להפסדי אשראי, תומך בתגובה מהירה יותר של הבנקים להידרדרות באיכות האשראי של לווים במקרה של אירוע שאינו בשגרה, ולחיצוק הקשר בין ניהול סיכונים האשראי לבין האופן שבו סיכונים אלה משתקפים בדוחות הכספיים. ההפרשה בשיטת ה- CECL היא רלבנטית מאוד בעידן הנוכחי לנוכח השינויים שאנו חווים בתנאי המאקרו שכן היא מספקת כלי נוסף בידי הבנק לניטור מהיר של פרופיל סיכון האשראי שלו הנוכחי והעתיד.

הבנק מפעיל את מודל ה- CECL על פי ההנחיות של בנק ישראל. כחלק מחישוב ההפרשה נדרש הבנק לחשב את המקדם ההיסטורי של ההפרשות, לפני שיעודכן לעתיד על פי מח"מ ההלוואה, לפי שינויים איכותיים במדיניות האשראי ובאופן ניהול סיכון האשראי, שינויים כמותיים בפרופיל הסיכון של התיק והשפעות אפשריות של תנאי המאקרו על ההפרשות בעתיד. לחישוב המקדם ההיסטורי בחר הבנק בשיטה שמרנית, **REMAINING LIFE**, כאשר שיטה זו איננה מביאה בחשבון את השיפור המשמעותי שחלו בהפרשות התיק הצרנני והרמה הנמוכה של ההפרשות בתיק המשכנתאות במהלך השנים האחרונות. כחלק מבדיקות מודל ה- CECL מאתגר הבנק את החישוב בשיטה זו באמצעות שיטה אלטרנטיבית, המתבססת על הנחות פחות שמרניות. נקודה זאת, והעובדה כי חישובי המודל מלווים בבקורות מקיפות ופעולות תיקוף, מבטיחים כי הבנק מבצע הפרשה שמרנית יחסית לפרופיל הסיכון שלו.

החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את ההוראות החדשות בנושא הפרשות להפסדי אשראי תוך זקיפת ההשפעה המצטברת לעודפים במועד היישום לראשונה. כאמור, השיטה החדשה קובעת את ההפרשות גם לעתיד, קרי, למח"מ (משך החיים הממוצע) תיק האשראי בסגמנטים השונים שלו, והיא מתבצעת בשלושה שלבים: בשלב הראשון נבנת, בדומה להוראה הקודמת, רמת ההפרשות ההיסטורית באמצעות שיטה הנקבעת על ידי הבנק, קרי, הבנק משתמש במודל פנימי על פי החלטתו, כשהשימוש במודל צריך להיות מנומק, מתועד ונמצא תחת בקרה הדוקה. כאמור לעיל, בחר הבנק בשיטה שמרנית לחישוב ההפרשות ההיסטוריות, שיטת ה- **REMAINING LIFE**.

בשלב השני מותאמת ההפרשה ההיסטורית אשר חושבה בשלב הראשון למצב הנוכחי, על פי מקדמים איכותיים וכמותיים המעידים על שינויים או פוטנציאל לשינויים בתיק האשראי לפי גורמי סיכון שונים היכולים להשפיע על ההפרשות בעתיד, כמו שינוי במדיניות החיתום של הבנק או שינוי בתאבון הסיכון של הבנק. בשלב השלישי, שכאמור לא נכלל בשיטת ההפרשות הישנה, מותאמת ההפרשה לעתיד באמצעות בחינת השפעת המאקרו על רמת ההפרשות הצפויה מהתיק לטווח קצר יחסית, וכן, בהתחשב במשך החיים הצפוי של התיק לאחר פירעונות מוקדמים, וזאת, כדי להבטיח כי רמת ההפרשות הנקבעת על ידי הבנק במצב הנוכחי מספקת גם לעתיד.

הבנק פועל בהתאם להוראות בנק ישראל והשלים את המהלך לחישוב ההפרשות בשיטת ה- **CECL**, תחת בקרה של רואי החשבון של הבנק. הבנק נקט גישה שמרנית לחישוב ההפרשות בשיטה החדשה בכל הפרמטרים הרלבנטיים, על מנת להבטיח כי רמת ההפרשות שלו מספקת את צרכי הנוכחיים ואת צרכי לעתיד. בנוסף, היות והמודל החדש כולל מרכיבים שונים הנתונים להחלטת הבנק ומשתמש במודלים שונים לצורך חישוב ההפרשה, קבע הבנק כי החישובים יבוצעו תחת בקרה הדוקה, כולל תיקוף סדיר של המודלים המשמשים את הבנק לצרכי החישוב ועל פי מדיניות הבנק לתיקוף מודלים. רמת ההפרשות שקבע הבנק מאתגרת על ידי חטיבת הסיכונים בשיטה אלטרנטיבית ושמרנית פחות מזו שבה נקט הבנק, על מנת להבטיח כי הבנק אכן קבע רמת הפרשה התואמת את מדיניות ההפרשות שלו.

נכון למועד החישוב לראשונה, לא חל שינוי מהותי בהפרשות הבנק, יחסית להפרשות שחושבו בשיטה הקודמת לשיטת ה- **CECL**. נכון לרבעון השלישי של 2022, חל שינוי נמוך יחסית בהפרשות הנובע בעיקר, מעלייה ביתרת תיק האשראי ברבעון הנוכחי, ועלייה בשיעור המחיקה באשראי הצרכני שקוזזו בגין שינוי במספר פרמטרים וגורמי סיכון שהביאו לשיפור באיכות תיק המשכנתאות של הבנק. בתקופת הדוח נרשמה עלייה בהפרשה הקבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים בסך של כ-16.7 מיליוני ש"ח המורכבת מעלייה בהפרשה קבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים אחר בסך של כ-11.6 מיליוני ש"ח ומהפרשה בגין הלוואות לדיר בסך של 5.1 מיליוני ש"ח. הגידול בהפרשה הקבוצתית בתקופת הדוח נובע בעיקרו, כפי שציינו לעיל, מעלייה ביתרות האשראי בשני תיקי האשראי ביחס לתחילת השנה. בנוסף, נרשמה עלייה בהפרשה בגין אשראי מסחרי ורכישת תיקים בסך 4.7 מיליוני ש"ח, כשעלייה זו מבטא גם היא הרעה בדירוגים של חלק מלקוחות האשראי הצרכני. ראה [טבלה מספר 25 בדוח הכספי ליום 30 בספטמבר 2022](#). ערכי ההפרשה בשיטת ה- **CECL** גבוהים באופן משמעותי מערכי ההפרשה הצפויה (הכלכלית) של הבנק המחושבת בשיטת ה- **PD** (הסיכוי לכשל) וה- **LGD** (שיעור ההפסד בהיתן כשל, שיעור אי הגבייה), כפי שהם נאמדים על ידי הבנק. הדבר בולט בפרט, לנוכח תוצאות חלק ממבחני הקיצון של הבנק המתבצעים על תיקי האשראי, שגם בהנחות מחמירות ביותר, נמצאים מתחת לשיעור ההפרשה בשיטת **CECL**, ומבטאים פער בין ההפרשה שמבצע הבנק לבין פרופיל הכשל והמחיקות בפועל שהוא נמוך היסטורית, ומסייע, כפי שציינו לעיל, לתמוך ביכולת הבנק לעמוד בהתפתחות תנאי משבר וקיצון, לו יתרחשו.

הבנק נקט שיטת חישוב שהיא שיטה מקובלת בעולם, ונחשבת כשיטה שמרנית יחסית לשיטות אחרות, שכן היא מחילה את הפסדי העבר באופן מלא על מח"מ ההלוואות בתיק ביום החישוב. לפיכך, השיטה איננה מבטא באופן מלא את השיפור המתמשך שחל בתיק האשראי הצרכני בשנה האחרונה והמצב בפועל, נכון ליום החישוב. הבנק גם איננו מתאים את הירידה המהותית בשיעור הכשל בתקופה האחרונה באמצעות המקדמים האיכותיים, והיות ובוחר תקופת זמן ארוכה לחישוב ההפרשות בעבר (10 שנים), השיפור המתמשך בתיק האשראי הצרכני וגם בתיק המשכנתאות במהלך התקופה האחרונה איננו בא לידי ביטוי מלא בעת שמחילים את ההפרשה לעתיד, קרי, לאורך מח"מ ההלוואה. באופן דומה, השמרנות באה לידי ביטוי בכך ששיעור הכשלים/המחיקות של תיקי הבנק מעת מועד מתן ההלוואה אינו זהה לאורך מח"מ ההלוואה (עלייה בשנים הראשונות, וירידה בשנים מאוחרות יותר של ההלוואה), אך השיטה שבה בחר הבנק איננה מביאה זאת בחשבון, והיא מחילה את שיעור ההפרשות ההיסטורי על מלוא תקופת ההלוואה, וזאת, באופן זהה לכל אחת מהשנים בעתיד. נדגיש כי מדיניות הבנק לגבי מקרה הפוך, שבו ההפרשות ההיסטוריות במהלך 10 השנים האחרונות היו נמוכות, אך בתקופה הקרובה למועד החישוב הן ימצאו בעלייה, היא להגדיל את תוצאות החישוב באמצעות המקדמים האיכותיים, כדי לבטא עלייה זו.

לפרטים נוספים, ראה [טבלה 25, טבלה 26 וטבלה 27 בפרק 3.1 וביאור 1 בדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2022](#).

טבלה מספר 8 - סיכון אשראי לפי ענפי משק

יתרה ליום 30 בספטמבר 2022							
הפסדי אשראי ⁽⁶⁾							
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ⁽⁶⁾	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות בין הפסדי אשראי ⁽⁶⁾	מדה: סיכון		מדה: דירוג ביצוע אשראי ⁽⁴⁾	סיכון אשראי כולל ^{(1) (2) (3)}	
			אשראי לא צובר ⁽⁶⁾	אשראי בעייתי ⁽⁶⁾			
ציבור - מסחרי							
1.4	0.1	0.8	5.8	10.0	1,669.9	1,685.1	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁶⁾
2.8	-	1.0	9.8	11.5	1,211.6	1,223.1	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
12.4	(0.5)	7.7	6.2	6.2	572.4	578.6	שירותים פיננסיים
1.8	-	1.8	-	0.1	205.4	205.5	אחרים
18.4	(0.4)	11.3	21.8	27.8	3,659.2	3,692.3	סך הכל מסחרי⁽⁶⁾
45.5	-	5.7	109.9	109.9	10,904.2	11,090.7	אנשים פרטיים - הלוואות לדירוג
84.9	13.9	37.0	1.6	18.7	1,529.2	1,620.6	אנשים פרטיים - אחר
148.8	13.5	54.0	133.3	156.4	16,092.6	16,403.6	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	949.7	949.7	בנקים בישראל וממשלת ישראל
148.8	13.5	54.0	133.3	156.4	17,042.3	17,353.3	סך הכל פעילות בישראל
-	-	-	-	-	74.0	74.0	בנקים וממשלות בחו"ל
-	-	-	-	-	24.3	24.3	אחרים בחו"ל
148.8	13.5	54.0	133.3	156.4	17,140.6	17,451.6	סך הכל

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾ - 14,400.7 מיליוני ש"ח, אג"ח - 889.3 מיליוני ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 2.6 מיליוני ש"ח, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה - 2,159.0 מיליוני ש"ח.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(3) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן) בסעיף התחייבויות אחרות.

(4) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(5) סיכון אשראי מאזני וחוס מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(6) כולל הלוואות לדירוג אשר העמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה בסך של 190.8 מיליוני ש"ח ומסגרות שהועמדו לקבוצות אלו בסך של 97.3 מיליוני ש"ח.

(7) כולל הלוואות המגובות בתזרים הלוואות רכב ואשראי למטרה כללית בסך 297.0 מיליוני ש"ח בניגם בוצעה הפרשה קבוצתית בסך של 12.4 מיליוני ש"ח.

(8) החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את ההוראות החדשות בנושא הפרשות להפסדי אשראי תוך זקיפת ההשפעה המצטברת לעודפים במועד היישום לראשונה.

טבלה מספר 8 - סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך):

יתרה ליום 30 בספטמבר 2021							
הפסדי אשראי ⁽³⁾							
יתרת הפרשה	מזה: סיכון				מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽⁴⁾	סיכון אשראי כולל ⁽⁵⁾⁽⁶⁾	
	להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי כגום			
							ציבור - מסחרי
3.5	0.3	(0.7)	1.9	9.9	1,775.8	1,809.0	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁶⁾
3.7	-	1.2	1.9	3.1	869.4	872.5	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
4.3	0.9	(0.2)	3.0	3.0	302.8	305.8	שירותים פיננסיים
1.6	0.1	0.1	1.4	1.4	56.9	58.3	אחרים
13.1	1.3	0.4	8.2	17.4	3,004.9	3,045.6	סך הכל מסחרי⁽⁷⁾
54.5	-	(2.6)	3.7	112.8	10,183.3	10,415.9	אנשים פרטיים - הלוואות לדיר
64.8	10.8	(47.3)	7.6	20.3	1,272.7	1,327.7	אנשים פרטיים - אחר
132.4	12.1	(49.5)	19.5	150.5	14,460.9	14,789.2	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	849.9	849.9	בנקים בישראל וממשלת ישראל
132.4	12.1	(49.5)	19.5	150.5	15,310.8	15,639.1	סך הכל פעילות בישראל
-	-	-	-	-	0.7	0.7	בנקים וממשלות בחו"ל
-	-	-	-	-	51.1	51.1	אחרים בחו"ל
132.4	12.1	(49.5)	19.5	150.5	15,362.6	15,690.9	סך הכל

⁽¹⁾ סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות מכשירים נגזרים. כולל: חבות⁽²⁾ - 12,552.4 מיליוני ש"ח, אג"ח - 666.0 מיליוני ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 3.9 מיליוני ש"ח, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה - 2,468.8 מיליוני ש"ח.

⁽²⁾ אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

⁽³⁾ כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).

⁽⁴⁾ סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

⁽⁵⁾ סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני כגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיר שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

⁽⁶⁾ כולל הלוואות לדיר אשר העמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה בסך של 239.2 מיליוני ש"ח ומסגרות שהועמדו לקבוצות אלו בסך של 113.4 מיליוני ש"ח.

⁽⁷⁾ כולל הלוואה בסך 114.0 מיליוני ש"ח המגובה בתזרים הלוואות רכב, בנייה קיימת הפרשה קבוצתית בהתאם לסיכון הלוואות אלו, בסך של 3.7 מיליוני ש"ח.

טבלה מספר 8 - סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך):

יתרה ליום 31 בדצמבר 2021							
הפסדי אשראי (3)							
יתרת הפרשה	מחיקות חשבונאיות	הוצאות בגין הפסדי אשראי	מדה: סיכון אשראי פגום	מדה: סיכון	מדה: דירוג	סיכון אשראי כולל (1) (2) (3) (4)	
				אשראי בעייתי (5) (6)	ביצוע אשראי (4)		
להפסדי אשראי	נטו	הפסדי אשראי	מדה: סיכון אשראי פגום	אשראי בעייתי (5) (6)	ביצוע אשראי (4)	סיכון אשראי כולל (1) (2) (3) (4)	
ציבור - מסחרי							
3.4	0.3	(0.8)	1.9	3.4	1,672.7	1,681.6	בינוני ונדל"ן - בינוני (6)
3.6	-	1.1	1.3	3.2	990.9	994.1	בינוני ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
3.0	2.7	0.3	2.5	2.5	327.5	330.0	שירותים פיננסיים
1.7	-	0.1	-	-	53.5	53.5	אחרים
11.7	3.0	0.7	5.7	9.1	3,044.6	3,059.2	סך הכל מסחרי (7)
55.8	0.6	(0.7)	26.3	123.1	10,841.5	11,059.1	אנשים פרטיים - הלוואות לדירור
49.1	14.9	(58.9)	6.0	15.4	1,234.0	1,302.8	אנשים פרטיים - אחר
116.6	18.5	(58.9)	38.0	147.6	15,120.1	15,421.1	סך הכל ציבור - פעילות בישראל (8)
-	-	-	-	-	872.0	872.0	בנקים בישראל (7)
116.6	18.5	(58.9)	38.0	147.6	15,992.1	16,293.1	סך הכל פעילות בישראל
-	-	-	-	-	0.1	0.1	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	34.6	34.6	ממשלות בחו"ל
116.6	18.5	(58.9)	38.0	147.6	16,026.8	16,327.8	סך הכל

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾ - 12,539.9 מיליוני ש"ח, אג"ח - 642.9 מיליוני ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 4.5 מיליוני ש"ח, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה - 3,141.2 מיליוני ש"ח.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(3) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן) בסעיף התחייבויות אחרות.

(4) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(5) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדירור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדירור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(6) כולל הלוואות לדירור אשר הועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה בסך של 182.4 מיליוני ש"ח ומסגרות שהועמדו לקבוצות אלו בסך של 122.7 מיליוני ש"ח.

(7) כולל הלוואה בסך 102.0 מיליוני ש"ח המגובה בחזרים הלוואות רכב, בנייה בוצעה הפרשה קבוצתית בהתאם לסיכון הלוואות אלו, בסך של 3.3 מיליוני ש"ח.

(8) מדה 3.4 מיליוני ש"ח חוץ מאזני.

(9) יתרה ליום 31 בדצמבר, 2021 כולל יתרות בפיגור מעל 90 יום בסך 96.8 מיליוני ש"ח אשר צברו ריבית טרם שינוי ההוראות בנק ישראל.

חשיפות למדינות זרות (על בסיס מאוחד)

ליום 30 בספטמבר 2022													
חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁽²⁾		חשיפה חוץ מאזנית ⁽³⁾⁽²⁾				חשיפה מאזנית ⁽²⁾							
						חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה			חשיפה מאזנית מעבר לגבול			המדינה	
						זרה לתושבים מקומיים							
לפירעון מעל שנה	לפירעון עד שנה	מדה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	סך חשיפה חוץ מאזנית	חובות לא צוברים	סיכון אשראי מאזני בעייתי	סך כל החשיפה המאזנית ⁽⁴⁾⁼⁽¹⁾⁺⁽²⁾⁺⁽³⁾⁺⁽⁴⁾	חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	לאחרים	לבנקים	לממשלות ⁽⁴⁾	
במיליוני ₪													
99.4	220.9	-	-	-	-	320.3	-	-	-	195.1	53.6	71.6	ארצות הברית
57.6	23.2	-	-	-	-	80.8	-	-	-	66.5	14.3	-	אחרות
157.0	244.1	-	-	-	-	401.1	-	-	-	261.6	67.9	71.6	סך כל החשיפות למדינות זרות
0.2	-	-	-	-	-	0.2	-	-	-	0.2	-	-	סך כל החשיפות למדינות LDC

הערות:

שורת "סך הכל מדינות LDC", כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר " הפרשה נוספת לחובות מסופקים "; הסכום כולל את נתוני מדינת ליבריה. חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה. חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

פירוט ההערות, ראה בטבלת ההשוואה לתקופה קודמת בעמוד הבא.

טבלה מספר 9 – פירוט חשיפות מדינות זרות (המשך):

חשיפות למדינת זרות (על בסיס מאוחד)

ליום 31 בדצמבר 2021														
חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁽²⁾		חשיפה חוץ מאזנית ⁽³⁾⁽²⁾					חשיפה מאזנית ⁽²⁾							
לפרעון מעל שנה	לפרעון עד שנה	מזה: סיכון מאזני בעייתי	סך חשיפה חוץ מאזנית	חובות פגומים	סיכון אשראי מאזני בעייתי	סך כל החשיפה המאזנית	חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים			חשיפה מאזנית מעבר לגבול			המדינה	
							חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	ניכוי בינן	לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	לממשלות ⁽⁴⁾	לבנקים		לאחרים
46.5	140.9	-	11.3	-	-	199.9	-	-	-	121.7	41.3	36.9		ארצות הברית
66.3	95.5	-	-	-	-	149.3	-	-	-	75.7	73.6	-		אחרות
112.8	236.4	-	11.3	-	-	349.2	-	-	-	197.4	114.9	36.9		סך כל החשיפות למדינת זרות
0.5	-	-	-	-	-	0.5	-	-	-	0.5	-	-		סך כל החשיפות למדינת LDC

הערות:

שורת "סך הכל מדינת LDC", כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים"; הסכום כולל את נתוני מדינת ליבריה. חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחוץ מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה. חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

- 1 על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות טילים ונגזרי אשראי
- 2 סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- 3 סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- 4 ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

שיטות להפחתת סיכון אשראי – סקירה (CR3)

טבלה מספר 10 - נתונים על הפחתת סיכון אשראי (CR3)

ליום 30 בספטמבר 2022								לא מובטחים	
מובטחים						מזה: סכום מובטח	סך הכל: יתרה מאזנית	סך הכל: יתרה מאזנית	
מזה: על ידי נכרי אשראי	מזה: על ידי ערבוביות פיננסיות		מזה: על ידי ביטחון						
מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית				
במיליוני ₪									
41.5	41.5	3.0	-	1.6	97.2	46.1	138.7	14,262.0	חובות, למעט אגרות חוב
-	-	-	-	-	-	-	-	942.6	אגרות חוב
41.5	41.5	3.0	-	1.6	97.2	46.1	138.7	15,204.6	סך הכל
-	-	-	-	-	-	-	-	142.4	מזה: לא צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר

ליום 30 בספטמבר 2021								לא מובטחים	
מובטחים						מזה: סכום מובטח	סך הכל: יתרה מאזנית	סך הכל: יתרה מאזנית	
מזה: על ידי נכרי אשראי	מזה: על ידי ערבוביות פיננסיות		מזה: על ידי ביטחון						
מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית				
במיליוני ₪									
53.1	53.1	3.5	3.5	45.3	47.7	101.9	104.3	12,448.1	חובות, למעט אגרות חוב
-	-	-	-	-	-	-	-	666.0	אגרות חוב
53.1	53.1	3.5	3.5	45.3	47.7	101.9	104.3	13,114.1	סך הכל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	מזה: לא צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר

טבלה מספר 10 - נתונים על הפחתת סיכון אשראי (CR3) (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2021									
מובטחים								לא מובטחים	
מזה: על ידי נכרי אשראי		מזה: על ידי ערבוביות פיננסיות		מזה: על ידי ביטחון		מזה: סכום מובטח	סך הכל: יתרה מאזנית	סך הכל: יתרה מאזנית	
מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית				
במיליוני ₪									
48.0	48.0	-	-	55.0	93.4	103.0	141.4	12,397.8	חובות, למעט אגרות חוב
-	-	-	-	-	-	-	-	642.9	אגרות חוב
48.0	48.0	-	-	55.0	93.4	103.0	141.4	13,040.7	סך הכל
-	-	-	-	-	-	-	-	140.5	מזה: לא צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר

הגישה הסטנדרטית – חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון (CR5)

טבלה מספר 11 - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון (הגישה הסטנדרטית) (CR5)

ליום 30 בספטמבר 2022												
משקל סיכון	0%	10%	20%	35%	50%	60%	75%	100%	150%	250%	אחר	
סך כל סכום חשיפת האשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)												
במיליוני ₪												
ריבוניות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית	3,258.4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,258.4
ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית	-	-	27.6	-	-	-	-	-	-	-	-	27.6
בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))	-	-	191.9	-	14.0	-	-	-	-	-	-	205.9
חברות ניירות ערך	-	-	40.0	-	-	-	-	-	-	-	-	40.0
תאגידים	-	-	24.9	-	-	-	-	2,486.3	-	-	-	2,511.2
חשיפות קמעונאיות ליחידים	-	-	-	-	-	-	2,069.2	1.0	-	-	-	2,070.2
הלוואות לעסקים קטנים	-	-	-	-	-	-	161.6	-	-	-	-	161.6
בביטחון נכס למגורים	-	-	-	-	-	-	-	2,274.9	2,996.6	235.0	-	10,030.5
בביטחון נדל"ן מסחרי	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
הלוואות בפיגור	-	-	-	-	-	-	-	43.4	50.9	-	-	94.3
נכסים אחרים*	219.8	-	35.8	-	-	-	-	460.9	-	-	-	716.5
*מזה: בגין מניות	-	-	-	-	-	-	-	80.2	-	-	-	80.2
סך הכל	3,478.2	320.2	2,653.1	1,884.9	2,274.9	5,227.4	3,226.6	50.9	19,116.2			
ליום 30 בספטמבר 2021												
משקל סיכון	0%	10%	20%	35%	50%	60%	75%	100%	150%	250%	אחר	
סך כל סכום חשיפת האשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)												
במיליוני ₪												
ריבוניות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית	2,775.9	-	48.8	-	-	-	-	-	-	-	-	2,824.7
ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))	-	-	242.7	-	8.1	-	-	-	-	-	-	250.8
חברות ניירות ערך	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
תאגידים	-	-	42.8	-	-	-	-	1,908.8	-	-	-	1,951.6
חשיפות קמעונאיות ליחידים	-	-	-	-	-	-	445.21	16.3	-	-	-	1,461.5
הלוואות לעסקים קטנים	-	-	-	-	-	-	154.5	-	-	-	-	154.5
בביטחון נכס למגורים	-	-	-	-	-	-	-	3,145.4	1,487.4	108.2	-	9,268.4
בביטחון נדל"ן מסחרי	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
הלוואות בפיגור	-	-	-	-	-	-	-	57.7	183.4	-	-	241.1
נכסים אחרים*	244.3	-	-	-	-	-	-	434.2	-	53.2	-	731.7
*מזה: בגין מניות	-	-	-	-	-	-	-	86.3	-	-	-	86.3
סך הכל	3,020.2	334.3	2,696.7	1,838.8	4,745.1	2,525.2	183.4	53.2	16,884.3			

טבלה מספר 11 - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקולות סיכון (CR5) (המשך)

מסקל סיכון	ליום 31 בדצמבר 2021											
	0%	10%	20%	35%	50%	60%	75%	100%	150%	250%	אחר	
	במיליוני ₪											
ריבונות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית	3,587.6	-	5.2	-	-	-	-	-	-	-	-	3,592.8
ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית	-	-	46.5	-	-	-	-	-	-	-	-	46.5
בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))	-	-	249.1	-	12.1	-	-	-	-	-	-	261.2
חברות ניירות ערך	-	-	-	-	-	-	21.8	-	-	-	-	21.8
תאגידים	-	-	46.1	-	-	-	1,836.2	-	-	-	-	1,882.3
חשיפות קמעונאיות ליחידים	-	-	-	-	-	-	20.1	1,513.5	-	-	-	1,533.6
הלוואות לעסקים קטנים	-	-	-	-	-	-	148.6	-	-	-	-	148.6
בביטחון נכס למגורים	-	-	-	-	2,547.4	1,833.0	1,666.4	3,189.4	92.6	-	-	9,328.8
בביטחון נדל"ן מסחרי	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
הלוואות בפיגור	-	-	-	-	-	-	-	-	57.5	183.9	-	241.4
נכסים אחרים*	214.9	-	7.9	-	-	-	-	432.9	-	-	-	655.7
*מזה: בגין מניות	-	-	-	-	-	-	-	80.8	-	-	-	80.8
סך הכל	3,802.5	-	354.8	2,547.4	1,845.1	1,666.4	4,851.5	2,461.1	183.9	-	-	17,712.7

חלק 5 א - סיכון אשראי של צד נגדי

ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1)

טבלה מספר 12 – ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1)

ליום 30 בספטמבר 2022					
RWA	CRM EAD לאחר	Alpha ששימש לצורך חישוב EAD רגולטורי	חשיפה פוטנציאלית עתידית	עלות שחלוף	
במיליוני ₪					
1.1	4.3	1.4	1.2	1.2	הגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי צד נגדי – SA-CCR (עבור נזרים)
-	-	-	-	-	הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי לעסקאות מימון ניירות ערך (SFT)
1.1	4.3	1.4	1.2	1.2	סך הכל
ליום 30 בספטמבר 2021					
RWA	CRM EAD לאחר	Alpha ששימש לצורך חישוב EAD רגולטורי	חשיפה פוטנציאלית עתידית	עלות שחלוף	
במיליוני ₪					
0.7	1.7	-	3.5	(1.8)	הגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי צד נגדי – SA-CCR (עבור נזרים)
-	-	-	-	-	הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי לעסקאות מימון ניירות ערך (SFT)
0.7	1.7	-	3.5	(1.8)	סך הכל

טבלה מספר 12 – ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1) – המשך:

ליום 31 בדצמבר 2021					
RWA	EAD לאחר CRM	Alpha ששימש לצורך חישוב EAD רגולטורי	חשיפה פוטנציאלית עתידית	עלות שחלוף	
במיליוני ₪					
0.2	0.8	-	0.1	0.7	הגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי צד נגדי – SA-CCR (עבור נגזרים)
-	-	-	-	-	הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי לעסקאות מימון (SFT) ניירות ערך
0.2	0.8	-	0.1	0.7	סך הכל

פעילות הבנק מול צדדים נגדיים מעוגנת במסמך מדיניות ייעודי. רמת הסיכון של הבנק נמוכה מאוד בגין אופן פעילותו מול הצדדים הנגדיים, וכפי שעולה מהחשיפה והקצאת ההון הנמוכה המצוינות בטבלה מספר 12 ובטבלה מספר 13.

הגישה הסטנדרטית – חשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי תיק פיקוחי ומשקלות סיכון (CCR3)

טבלה מספר 13 – חשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי תיק פיקוחי ומשקלות סיכון (הגישה הסטנדרטית) (CCR3)

ליום 30 בספטמבר 2022									
משקל סיכון	0%	10%	20%	50%	75%	100%	150%	אחר	סך חשיפת אשראי
סוגי נכסים	במיליוני ש"ח								
ריבנויות	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ישויות סקטור ציבורי (PSES) שאינן ממשלה מרכזית	-	-	-	-	-	-	-	-	-
בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDBS))	-	-	4.0	-	-	-	-	-	4.0
חברות ניירות ערך	-	-	-	-	-	-	-	-	-
תאגידים	-	-	-	-	-	0.3	-	-	0.3
תיקים קמעונאים פיקוחיים	-	-	-	-	-	-	-	-	-
נכסים אחרים	-	-	-	-	-	-	-	-	-
סך הכל	-	-	4.0	-	-	0.3	-	-	4.3
ליום 30 בספטמבר 2021									
משקל סיכון	0%	10%	20%	50%	75%	100%	150%	אחר	סך חשיפת אשראי
סוגי נכסים	במיליוני ש"ח								
ריבנויות	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ישויות סקטור ציבורי (PSES) שאינן ממשלה מרכזית	-	-	-	-	-	-	-	-	-
בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDBS))	-	-	1.3	-	-	-	-	-	1.3
חברות ניירות ערך	-	-	-	-	-	-	-	-	-
תאגידים	-	-	-	-	-	0.4	-	-	0.4
תיקים קמעונאים פיקוחיים	-	-	-	-	-	-	-	-	-
נכסים אחרים	-	-	-	-	-	-	-	-	-
סך הכל	-	-	1.3	-	-	0.4	-	-	1.7
ליום 31 בדצמבר 2021									
משקל סיכון	0%	10%	20%	50%	75%	100%	150%	אחר	סך חשיפת אשראי
סוגי נכסים	במיליוני ש"ח								
ריבנויות	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ישויות סקטור ציבורי (PSES) שאינן ממשלה מרכזית	-	-	-	-	-	-	-	-	-
בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDBS))	-	0.8	-	-	-	-	-	-	0.8
חברות ניירות ערך	-	-	-	-	-	-	-	-	-
תאגידים	-	-	-	-	-	-	-	-	-
תיקים קמעונאים פיקוחיים	-	-	-	-	-	-	-	-	-
נכסים אחרים	-	-	-	-	-	-	-	-	-
סך הכל	-	0.8	-	-	-	-	-	-	0.8

הרכב הביטחון בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) (CCR5)

טבלה מספר 14 – הרכב הביטחון בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) (CCR5)

ליום 30 בספטמבר 2022							
ביטחון שמשמש בעסקאות למימון ניירות ערך (SFTs)		ביטחון שמשמש בעסקאות נכרים					
שווי הוגן של ביטחון שהופקד	שווי הוגן של ביטחון שהתקבל	שווי הוגן של ביטחון שהופקד		שווי הוגן של ביטחון שהתקבל			
		לא מנתק	מנתק	לא מנתק	מנתק		
-	-	-	-	1.9	-	-	מזומן – מטבע מקומי
-	-	-	-	-	-	-	מזומן - מטבעות אחרים
-	-	-	-	-	-	-	חוב ריבוני מקומי
-	-	-	-	-	-	-	חוב ריבוני אחר
-	-	-	-	-	-	-	חוב של סוכנות ממשלתית
-	-	-	-	-	-	-	אגרות חוב קונצרניות
-	-	-	-	16.2	-	-	מניות
-	-	-	-	-	-	-	ביטחון אחר
-	-	-	-	18.1	-	-	סה"כ

ליום 30 בספטמבר 2021							
ביטחון שמשמש בעסקאות למימון ניירות ערך (SFTs)		ביטחון שמשמש בעסקאות נכרים					
שווי הוגן של ביטחון שהופקד	שווי הוגן של ביטחון שהתקבל	שווי הוגן של ביטחון שהופקד		שווי הוגן של ביטחון שהתקבל			
		לא מנתק	מנתק	לא מנתק	מנתק		
-	-	-	-	1.5	-	-	מזומן – מטבע מקומי
-	-	-	-	-	-	-	מזומן - מטבעות אחרים
-	-	-	-	-	-	-	חוב ריבוני מקומי
-	-	-	-	-	-	-	חוב ריבוני אחר
-	-	-	-	-	-	-	חוב של סוכנות ממשלתית
-	-	-	-	-	-	-	אגרות חוב קונצרניות
-	-	-	-	8.8	-	-	מניות
-	-	-	-	-	-	-	ביטחון אחר
-	-	-	-	10.3	-	-	סה"כ

טבלה מספר 14 – הרכב הביטחון בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) (CCR5) (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2021						
ביטחון שמשמש בעסקאות למימון ניירות ערך (SFTs)			ביטחון שמשמש בעסקאות נגדים			
שווי הוגן של ביטחון שהופקד	שווי הוגן של ביטחון שהתקבל	שווי הוגן של ביטחון שהופקד		שווי הוגן של ביטחון שהתקבל		
		לא מנותק	מנותק	לא מנותק	מנותק	
-	-	-	-	0.2	-	מזומן – מטבע מקומי
-	-	-	-	-	-	מזומן - מטבעות אחרים
-	-	-	-	-	-	חוב ריבוני מקומי
-	-	-	-	-	-	חוב ריבוני אחר
-	-	-	-	-	-	חוב של סוכנות ממשלתית
-	-	-	-	-	-	אגרות חוב קונצרניות
-	-	-	-	17.5	-	מניות
-	-	-	-	-	-	ביטחון אחר
-	-	-	-	17.7	-	סה"כ

חלק 5 ב – הקצאת הון בגין התאמת שיערוך לסיכון אשראי (CVA)

לפי הוראה A208 תאגידים בנקאיים שאינם מגיעים לסף המהותיות שנקבע בסעיף 50.9(1) רשאים לבחור שלא לחשב את דרישת ההון בגין CVA באמצעות גישות SA-CVA או BA-CVA, ותחת זאת לבחור בטיפול חלופי:

(1) כל תאגיד בנקאי עם ערך רעיוני מצרפי של עסקאות נגזרים שאינם נסלקות באופן מרכזי נמוך או שווה ל-100 מיליארד אירו נחשב כנמצא מתחת לסף המהותיות.

(2) כל תאגיד בנקאי שאינו מגיע לסף המהותיות רשאי לבחור לקבוע את דרישת ההון בגין CVA בגובה השווה ל-100% מדרישת ההון של התאגיד הבנקאי בגין סיכון אשראי צג נגדי (CCR).

הבנק בחר באופציה 2. טבלאות מספר 15 ו-16 מציגות את תוצאות הבנק לפי אופציה 2. העלייה בתוצאות הבנק ברבעון הנוכחי, יחסית לרבעון הקודם, נובעת משינוי שיטת החישוב כאמור לעיל, ומעלייה מסוימת בחשיפה.

הגישה הסטנדרטית (SA-CVA) (CVA3)

טבלה מספר 15 –

מספר של צדדים נגדיים	SA-CVA	
	RWA	
-	-	סיכון שיעור ריבית
8	0.9	סיכון שער חליפין
-	-	סיכון מרווח אשראי ייחוס
10	0.2	סיכון מניות
-	-	סיכון סחורות (commodity risk)
-	-	סיכון מרווח אשראי של צד נגדי
18	1.1	סך הכל

דוחות תזרים נכסי סיכון משוקללים (RWA) בגין סיכונים חשיפות התאמת שיערוך לסיכון אשראי (CVA) לפי הגישה הסטנדרטית (SA-CVA)

טבלה מספר 16 –

SA – CVA RWA	
72	סה"כ נכסי סיכון משוקללים (RWA) בגין התאמת שיערוך לסיכון אשראי (CVA) ברבעון הקודם
4,297	סה"כ נכסי סיכון משוקללים (RWA) בגין התאמת שיערוך לסיכון אשראי (CVA) בסוף תקופת הדיווח

חלק 6 – סיכון שוק

סיכון השוק הוא הסיכון להפסד או ירידת-ערך הנובע משינוי בשווי כלכלי של מכשיר פיננסי או תיק מסוים או קבוצת תיקים וברמה הכוללת - שינוי בשווי הכלכלי של הבנק, עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים. התוצאות העסקיות, השווי ההוגן של הנכסים, התחייבויות, ההון העצמי ותזרימי המזומנים חשופים לסיכונים שוק שמקורם בתנודתיות בשיעורי הריבית, בשער החליפין, במדד המחירים, במחירי ניירות ערך בארץ ובח"ל ובמדדים כלכליים נוספים. סיכון השוק כולל מספר סוגי סיכונים ספציפיים, המנוהלים בבנק באופן דומה, על בסיס מסגרת עבודה, מדיניות ותאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון, כדלקמן:

- **סיכון ריבית** - סיכון הנובע מההבדל שבין רגישות הנכסים לשינויים לא צפויים בעקום הריבית לבין רגישות זו של ההתחייבויות. שינויים אלו עלולים להביא לשחיקת ההון של הבנק בשל ירידה עתידית בהכנסות המימון העלולה להיגרם כתוצאה מחשיפה לריבית בכל אחד מבסיסי ההצמדה השונים.
- **סיכון שער חליפין** - החשיפה לרווחי הבנק כתוצאה משינויים בשערים של המטבעות השונים בהם הבנק פועל במסגרת עסקיו.
- **סיכון אינפלציה** - הסיכון הנובע משינויים לא צפויים בקצב האינפלציה, כלומר משינויים במדד המחירים לצרכן.
- **סיכונים בסיס אחרים** - חשיפה לשינוי של מחירים של מניות, אופציות וכולי.

פעילותו הקמעונאית של הבנק חושפת אותו לסיכונים אלה, ובעיקר, סיכון ריבית, שכן, רמת החשיפה של הבנק לסיכון שער חליפין וסיכון אינפלציה, כמו גם סיכונים מניות ואופציות בתיק ההשקעות שלו היא מצומצמת והוגבלת בתאבון סיכון הדוק שנקבע על ידי הדירקטוריון. סיכון הריבית, שכאמור לעיל נובע מהשפעת תנודות של עקום הריבית היכולות להיות תנועות לאורך העקום (ביניהן, תנודות מקבילות או תנועות בעוצמה שונה בטווחי זמן שונים לאורכו), או תנועות של העקום שבהן, קיימת אפשרות כי חלק מן העקום יעלה וחלקו האחר יירד. סיכון הריבית הוא סיכון השוק העיקרי של הבנק, והוא נובע בעיקר, מהנכסים וההתחייבויות של הבנק (התיק הבנקאי) ומתיק ההשקעות שלו, המורכב ברובו מאג"חיס בדירוג אשראי גבוה, הנתונים לשינויים בעקומי הריבית הרלבנטיים להשקעה. סיכון הריבית של הבנק והסיכון הנובע מפעילותו בתיק ההשקעות ובתיק הבנקאי הוגבלו על ידי דירקטוריון הבנק בתאבון סיכון נמוך המבטא רמה נמוכה של סיכון שוק וסיכון ריבית. השינוי במגמת הריבית ותחילת העלייה בריבית כמו גם השינוי ברמת האינפלציה, הגדילו את פוטנציאל הסיכון של הבנק. התנודות החריפות והתדירות בעקומי הריבית גרמו לבנק בדומה למערכת, להפסד בשווי התיק, אך על אף התנודות הקיצוניות, פעולות הגידור של הבנק וההקפדה על עמידה במגבלות סיכון הביאו לכך שההפסד מאירוע זה הוא נמוך יחסית לפוטנציאל אירוע קיצון זה. לעלייה בריבית יש השפעה חיובית על הכנסות הבנק, וניתוחי הרגישות כמו גם מבחני הקיצון שמבצע הבנק מלמדים כי השפעת האירוע על יעדי הבנק מבטא סיכון שוק נמוך. ניהול סיכון הריבית כרוך גם בניטור הפרעונות המוקדמים בעיקר בתיק המשכנתאות של הבנק. לשיעור זה יש השפעה על מבנה הנכסים וההתחייבויות של הבנק ועל רמת הסיכון, והוא מחייב ניטור והחלטות מושכלות בקשר עם השפעת הפרעונות על סיכון השוק והריבית. שיעור הפרעונות עלה בשנת 2021 בהמשך להנחיית בנק ישראל שהגדילה את חלקן של ההלוואות בריבית משתנה, והגיע לשיעורים של מעל 12%, הגבוהים משמעותית מהממוצע הרב שנתי בעשר השנים שקדמו לשנת 2021. במהלך הרבעון הנוכחי אנו מזהים התמתנות בשיעור הפרעונות וחזרה לממוצע הרב השנתי, כ- 9%, מה שמקטין את תנודתיות סיכון הריבית של הבנק הטמון בתיק הבנקאי שלו. אי הוודאות בשווקים מחייבת המשך ניטור מוגבר על סיכון השוק והריבית, והבנק מבצע זאת בהתאם למדיניות שנקבעה לניהול ובקרת סיכונים אלה.

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2022 הבנק עדכן את מסמך המדיניות שלו לניהול סיכונים שוק וריבית, וקבע מגבלות במונחי הון רובד 1, על מכלול גורמי הסיכון הנמצאים בתיקי הבנק, על תיקים שונים (תיק ההשקעות והתיק הבנקאי) בעת שגרה ובעת קיצון, ובהתבסס על שימוש במודל ה- VAR ועל שימוש בתרחישים שונים שאינם מקדמים בין גורמי הסיכון בתיקים. התרחישים שנקבעו בקיצון הם תרחישים המבטאים שמרנות מרובה, שכן הם נקבעו כערך הגבוה מבין התנודות בשוק בחלונות זמן המייצגים תקופות תנודתיות בשווקים, וערכי המקדמים הסטנדרטיים שקבע בנק ישראל בהמשך להוראות וועדת באזל, לחישוב הקצאת ההון בשיטה הסטנדרטית, המייצגת הפסד לא צפוי. מגבלות הסיכון שנקבעו הן נמוכות יחסית, ומבטאות פגיעה נמוכה בהון רובד 1 לרבות בתיק ההשקעות של הבנק במצב קיצון, גם לו ינצל הבנק את מלוא ערכה של המגבלה שקבע הדירקטוריון. תאבון הסיכון לפעילות תיק ההשקעות במצב קיצון הוקטן על ידי הדירקטוריון כדי להבטיח כי פוטנציאל ההפסד אינו עולה על שולי הביטחון שקבע הבנק ליעד הון רובד 1, קרי, גם במצב קיצון או הפתעה בשווקים, יעלה ערך שולי הביטחון על פוטנציאל ההפסד מתיק ההשקעות, וימנע חריגה מיעדי ההון שנקבעו. כתוצאה מתאבון הסיכון ופריפיל הסיכון הנמוך של הבנק, ובהינתן מדיניות ההשקעות השמרנית של הבנק, מידת הפגיעה בערך התיק במהלך שני הרבעונים האחרונים עקב התנודתיות בשווקים, הייתה מתונה יחסית לעצמת האירוע, עיקר ההפסד היה בתיק הזמין של הבנק באג"ח ממשלתי למח"מ בינוני. נכון ליום הדו"ח הון של הבנק ספגה הפסד של כ- 60 מיליון שקלים. נכון לרבעון השלישי של שנת 2022 פריפיל סיכון השוק והריבית של הבנק מרוחק במידה סבירה מתאבון הסיכון שנקבע יחסית לרמת התנודתיות בשווקים, שנקבע כאמור לעיל, במונחי הון רובד 1 של הבנק. לפרטים נוספים ראה [בפרק 3.2](#)

בדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2022.

מדיניות הבנק קובעת את הגורמים והפורומים האחראים לפיקוח, ניהול ובקרת סיכון השוק והריבית, ועל הדיווחים הנדרשים בעת התקרבות למגבלות הסיכון, ובעת חריגה מהן. המודלים והחישובים ומערכת החישוב המשמשת את הבנק נמצאים בתהליכי תיקוף בהתאם למדיניות הבנק לתיקוף מודלים (סיכון מודל). נכון לסוף הרבעון, הקצאת ההון בגישה הסטנדרטית המוצגת בטבלה מספר 17 להלן, ממשיכה להיות נמוכה ויורדת בערכה יחסית לרבעון הקודם ולתחילת השנה, מה שמבטא, כאמור לעיל, סיכון בסיס נמוך של הבנק וסיכון נמוך בתיק למסחר שלו (סיכון ריבית וסיכון מניות). עם זאת, נדגיש כי הקצאת ההון בשיטה הסטנדרטית איננה מבטאת את חשיפת הבנק המלאה לסיכון שוק, שכן, היא איננה מבטאת את החשיפה בתיק הבנקאי. הבנק מבצע הקצאת הון נוספת על פי הנחיות בנק ישראל במסגרת הנדבך השני של באזל 2 כחלק מתכנון ההון.

הבנק מכמת את סיכויי השוק בשגרה (מצב שוק רגיל) גם על פי מתודולוגיית הערך הנתון לסיכון - VaR המתייחס להפסד המקסימלי הצפוי לבנק בשל התממשות סיכויי השוק בתקופת זמן נתונה וברמת בטחון סטטיסטית קבועה מראש על פי תנאי השוק שנצפו בעבר. במהלך המחצית הראשונה של השנה עדכן הבנק את אופן חישוב ה- VAR שלו, כאחד מלקחי אירוע הקורונה, וקבע חלונות זמן היסטוריים שונים לחישוב המייצגים גם תקופות שונות לחישוב, במקום להסתמך על תוצאת חישוב הקובעת חלון זמן אחד ארוך טווח. אומדן ה- VAR נקבע לפי הערך המקסימלי מבין תקופות הזמן השונות שנבחנו. ערך ה- VaR עמד ביום 30 בספטמבר 2022 על 27.7 מ' ש"ח כשערכו המקסימלי מתחילת השנה עומד על 32 מיליון שקלים. שני ערכים אלה מרוחקים במרחק סביר, בהינתן התנודתיות בשווקים ברבעון האחרון, ממגבלת הדירקטוריון העומדת על 45 מ' ש"ח (נקבעה כאמור לעיל במונחי הון רובד 1: 4% מהון רובד 1 של הבנק). ערך ה- VAR של הבנק עלה במעט ברבעון הנוכחי בעיקר, עקב התנודתיות בשווקים. ערך זה, בנוסף על תוצאות תרחישי הרגישות לריבית שגם הם מרוחקים מרחק סביר מתאבון הסיכון שנקע, מעידים על רמת סיכון השוק הנמוכה של הבנק. הבנק מבצע בדיקות בדיעבד (BACKTESTING) על תוצאות ה- VAR והמודל נמצא כשיר לשימוש. עם זאת, היות ולמודל ה- VAR מגבלות ובפרט, הוא איננו מתאים לאמידת סיכון בו השווקים תנודתיים אלא למצב שוק שבשגרה, קבע דירקטוריון הבנק מגבלות למצב שוק רגיל במונחי תרחישים, המשלימים את אומדן ה- VAR (שכן, הם אינם מתחשבים בקשרים, הקורלציות בין גורמי הסיכון), והגביל את תאבון הסיכון למצב המבטא פגיעה נמוכה בהון רובד 1 של הבנק וביחס הון רובד 1, גם אם תרחישים אלה יתממשו בפועל. בנוסף, כאמור לעיל, קבע הבנק בתהליך סדור תרחישים למצב שוק קיצון, על מנת להשלים את החישובים בשגרה, המתבצעים באמצעות VAR ותרחישים. הבנק, מתוקף אי הוודאות בשווקים מייחס חשיבות רבה לשימוש בתרחישי הקיצון שנקבעו בתאבון הסיכון, בוודאי יחסית לערך ה- VAR שלא בהכרח, יכול לבטא את מלוא הסיכון במצב השוק הנוכחי.

סיכון שוק בגישה סטנדרטית (MRI)

טבלה מספר 17 - סיכון שוק בגישה סטנדרטית (MRI)

ליזם 31 בדצמבר 2021	ליזם 30 בספטמבר 2021	ליזם 30 בספטמבר 2022	
סכומים* במיליוני ₪			
מוצרים ישירים (outright products)			
3.7	4.4	1.0	סיכון שיעור ריבית (כללי וספציפי)
3.0	2.5	2.1	סיכון פוזיציה במניות (כללי וספציפי)
0.1	0.6	0.4	סיכון שער חליפין
-	-	-	סיכון סחורות
אופציות			
-	-	-	הגישה הפשוטה
-	-	-	גישת דלתה-פלוס
-	-	-	גישת התרחישים
איגוח			
6.8	7.5	3.6	סך הכל

*סכומים במונחי הון.

סיכון הריבית

סיכון הריבית, כאמור לעיל, הינו הסיכון הנובע מההבדל שבין רגישות הנכסים לשינויים לא צפויים בשיעור הריבית, לבין רגישות זו של ההתחייבויות. שינויים אלו טמונים באופן שיגרתי בעסקי הבנקאות ועשויים להוות מקור רווח. עם זאת, רמות חריגות של סיכון הריבית עלולות להביא לפגיעה ברווחיות הבנק ו/או לשחיקת ההון שלו. רגישות עקום הריבית יכולה לנבוע מעלייה או ירידה בשיעור הריבית, משינוי בעקום או בחלקים ממנו, כשהתזוזות אינן בהכרח מקבילות (ירידה בטווח הקצר ועלייה בטווח הארוך, ולהיפך). עקב השינוי במגמת הריבית ברבעונים האחרונים לאחר תקופה ארוכה שבה הריבית הייתה נמוכה ויציבה, הגביר הבנק את הבקרה על סיכון הריבית, בפרט, בגין פעילותו בתיק המאזני/הבנקאי.

המעקב אחר החשיפה לסיכון ריבית מבוצע ברמת התיק הבנקאי ותיק הנוסטרו וברמה של מגזרי פעילות הבנק, שקלי, צמוד מדד ומט"ח והוא מהווה את המרכיב העיקרי בסיכון השוק של הבנק בגין פרופיל הפעילות של הבנק. סיכון הריבית נובע מהפעילות במגזרים השקלי וצמוד מדד. פעילות הבנק במגזר המט"ח היא נמוכה מאוד. אתגר תכנית העבודה של הבנק לשנת 2022, שבוצע על ידי חטיבת הסיכונים, כלל שורה מגוונת של תרחישים הבוחנים את השפעת סיכון הריבית, כאשר מסקנות האתגר העלו כי רמת סיכון הריבית של הבנק היא נמוכה יחסית. תרחישי הבנק מכמתים גם מצב שבו תחול עלייה ברמת הריבית, כפי שהתרחש במהלך הרבעון הנוכחי.

החשיפה לסיכון ריבית עשויה להשפיע על הרווחים, על השווי הכלכלי ועל ההון של הבנק. בהתאם לכך, נקבעו מגבלות בגישת השווי הכלכלי, שחיקת ההון, ובגישת הרווחים (רו"ה).

- גישת השווי הכלכלי – ניתוח השפעתם האפשרית של שינויים לא צפויים בריבית על השווי הכלכלי הנוכחי של כל תזרימי המזומנים העתידיים. חישוב החשיפה הכלכלית מתבצע הן באמצעות תרחישים שנקבעו למצב שגרה ולמצב קיצון, כגון: שינוי של 1% בריבית בשגרה (על תיק הנוסטרו) ו- 2% בריבית בקיצון (בתיק הבנקאי, בתיק הנוסטרו ובתיק הנוסטרו למסחר, כ"א בנפרד) והן באמצעות VaR על כלל התיק, התיק הבנקאי (התיק המאזני) ותיק הנוסטרו.
- גישת הרווחים (רו"ה לשנה) – מתבצעת בהתאם לנב"ת 333 - ניתוח השפעתם של שינויי ריבית על הרווח והפסד של הבנק בהתאם להוראות החשבונאיות לתקופה של 12 חודשים.

במהלך הרבעון הנוכחי נמשכה מגמת השינוי בתמהיל הנכסים וההתחייבויות של הבנק, תוצאת המשך מגמת עליית הריבית. חלה עלייה בפקדונות הציבור, שלווה בפרעונות פקדונות בריבית משתנה עקב מגמת העלייה בריבית, וחלה עלייה בהיקף ביצוע משכנתאות בריבית צמודה משתנה. עליית הריבית במשק הגדילה את הכנסות הבנק שכן מרבית הנכסים עד הרבעון האחרון ניתנו בריבית משתנה. הפרעונות והמחזורים של הפקדונות בריבית גבוהה יותר הקטינה את ההכנסה המימונית של הבנק.

העלייה בשיעור הריבית הארוכה גרמה לבנק בעיקר, בתחילת הרבעון השני, הפסדים בתיק הנוסטרו שלוש השפיעו, כפי שנאמר לעיל, על הון הבנק. עם זאת, הבנק שמר כל העת על יחס הון רובד 1 הגבוה מהיחס שקבע הדירקטוריון, וזאת, עקב תאבון הסיכון הנמוך שנקבע לפעילות שהגביל את רגישות התיק לתנודות השוק, והקפדת הבנק לעמוד בתאבון סיכון זה בשגרה ובקיצון כחלק מתהליך ניהול ההון שלו. כחלק מהמהלכים השוטפים הנהוגים בבנק, נמצא הבנק בתהליך לתיקוף המערכות והמודלים המשמשים אותו לחישוב סיכון השוק והריבית.

טבלה מספר 18 - שווי הוגן מתואם של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (במיליוני שקלים):

יתרה ליום 31 בדצמבר 2021			יתרה ליום 30 בספטמבר 2021			יתרה ליום 30 בספטמבר 2022		
סך הכול	מט"ח	שקל	סך הכול	מט"ח	שקל	סך הכול	מט"ח	שקל
734.9	(2.2)	737.1	781.5	18.1	763.4	1,006.4	(9.4)	1,015.8 ⁽¹⁾
714.8	(11.6)	726.4	761.0	8.3	752.7	1,014.1	(18.6)	1,032.7

(1) שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.

הטבלאות הבאות מציגות את רמת סיכון הריבית של הבנק תחת תרחישים שונים להתנהגות עקום הריבית, הכוללים שינויים מקבילים ושינויים מקבילים לאורך העקום, ושינויים בשיפוע העקום, כשרמת הסיכון נמדדת במונחי השפעת התרחישים על השווי ההוגן, ראה טבלה מספר 21, ועל הכנסות הריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית, ראה טבלה מספר 22. בטבלה מספר 21 בה רמת הסיכון נמדדת באמצעות התוצאה המקסימלית מבין השפעת תוצאות התרחישים השונים על השווי ההוגן של התיק הבנקאי מציגה רמה נמוכה של סיכון במונחי הון רובד 1 (פחות מ- 5%) והרחק מהמגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון. תוצאת התרחישים ובפרט, התוצאה המקסימלית אף נמוכה במעט מהתוצאה של תחילת שנת 2022. טבלה מספר 22 מציגה את השפעת תרחיש של עלייה מקבילה של 1% על הכנסות הבנק. הטבלה מלמדת על הכנסה הנמצאת בקשר חיובי עם מגמת עליית הריבית. הכנסה זו נמוכה יחסית לתחילת השנה, שבה הגידול בהכנסות נבעה מעודף משמעותי בנכסים בריבית משתנה ועליה במרווחי הפקדונות. כפי שציינו לעיל, פרוענות ומחזורים של פקדונות בריבית גבוהה יותר הקטינו את הכנסת הריבית.

טבלה מספר 19 - השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם של הבנק:

30 בספטמבר 2022					
סך הכל ¹	מטבע חוץ אחר	מטבע חוץ דולר	שקל צמוד למדד	שקל לא צמוד	
במיליוני ש"ח					
שינויים מקבילים					
(26.1)	(4.4)	0.5	(26.0)	3.8	עלייה במקביל של 1%
(8.7)	(0.8)	2.5	(24.8)	14.4	מזה: תיק בנקאי
34.5	4.8	(0.5)	31.0	(0.9)	ירידה במקביל של 1%
16.0	0.8	(2.5)	29.7	(12.0)	מזה: תיק בנקאי
שינויים לא מקבילים					
(51.4)	(1.7)	1.1	(17.3)	(31.3)	התללה ²
(51.4)	(0.1)	(1.0)	(16.9)	(33.4)	מזה: תיק בנקאי
46.5	0.8	1.2	12.4	32.1	השטחה ³
50.4	(0.1)	1.6	12.3	36.6	מזה: תיק בנקאי
29.7	(0.9)	1.0	0.6	29	עליית ריבית בטווח הקצר
37.9	(0.3)	1.9	1.1	35.2	מזה: תיק בנקאי
(24.7)	0.8	(0.9)	(0.6)	(24)	ירידת ריבית בטווח הקצר
(31.3)	0.3	(1.6)	(0.9)	(29.1)	מזה: תיק בנקאי
מקסימום					
(51.4)	(0.1)	(1.0)	(16.9)	(33.4)	מזה: תיק בנקאי
31 בדצמבר 2021					
סך הכל ¹	מטבע חוץ אחר	מטבע חוץ דולר	שקל צמוד למדד	שקל לא צמוד	
במיליוני ש"ח					
שינויים מקבילים					
6.3	(1.7)	0.5	(1.8)	9.3	עלייה במקביל של 1%
7.7	(1.7)	(0.7)	(1.0)	11.1	מזה: תיק בנקאי
1.0	1.7	(0.5)	4.3	(4.6)	ירידה במקביל של 1%
(0.8)	1.7	0.8	3.5	(6.8)	מזה: תיק בנקאי
שינויים לא מקבילים					
(58.2)	0.0	(0.5)	(10.5)	(47.2)	התללה ²
(57.3)	0.0	(0.9)	(10.2)	(46.3)	מזה: תיק בנקאי
60.2	0.0	0.2	10.9	49.1	השטחה ³
59.5	(0.4)	0.7	10.7	48.5	מזה: תיק בנקאי
52.1	(0.8)	0.6	7.7	44.6	עליית ריבית בטווח הקצר
51.8	(0.9)	0.3	7.8	44.6	מזה: תיק בנקאי
(43.1)	0.7	(0.5)	(6.4)	(37.0)	ירידת ריבית בטווח הקצר
(43.0)	0.7	(0.2)	(6.5)	(37.0)	מזה: תיק בנקאי
מקסימום					
(57.3)	(1.7)	(0.9)	(10.2)	(46.3)	מזה: תיק בנקאי

1. שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים, ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים ופריסה לתקופות של פקדונות לפי דרישה.

2. התללה - ירידה בריבית בטווח הקצר ועלייה בריבית בטווח ארוך.

3. השטחה - עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח ארוך.

טבלה מספר 20 - השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית

ליום 31 בדצמבר 2021			ליום 30 בספטמבר 2022			
סך הכל ^א	הכנסות מימון שאינן מריבית		סך הכל ^א	הכנסות מימון שאינן מריבית		
במיליוני ש"ח						
						שינויים מקבילים
62.8	(2.3)	65.1	23.3	4.7	18.7	עלייה במקביל של 1%
63.8	(1.3)	65.1	17.5	(1.2)	18.7	מזה: תיק בנקאי

* לאחר השפעות מקוזזות.

חלק 7 - סיכון נזילות

סיכון נזילות מקורו בסיכון לרווחי הבנק וליציבותו אשר נובע מאי יכולתו לספק את צרכי נזילותו. הסיכון נוצר בשל אי הוודאות ביחס לאפשרות לגייס מקורות ו/או לממש נכסים באופן בלתי צפוי ובפרק זמן קצר, מבלי שיגרם הפסד מהותי.

הבנק מנהל את הנזילות בהתאם לנדרש בנהול בנקאי תקין 221, 342 ו-222 וכללי באזל שאומצו על ידי בנק ישראל. בהתאם לנדרש בהוראות אלו ובהתאם לסטנדרטים המקובלים בעולם, הבנק מנהל מודלים לאמידת סיכון הנזילות קצר הטווח וארוך הטווח, מנתח פערי נזילות ובונה תוכנית גיוס מקורות בהתאם, תוך שהוא מתחזק באופן שוטף את תכנית החירום שלו למקרה של אירוע נזילות מערכתי ו/או ספציפי לבנק.

יחס כיסוי נזילות – גילויים עיקריים (LIQ1)

החל מיום 1 באפריל 2015 מיישם הבנק את הוראת ניהול בנקאי תקין 221 בנושא "יחס כיסוי נזילות" (LCR) של בנק ישראל אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל.

יחס כיסוי הנזילות בוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצרכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה בהתאם לתרחיש הגלום בהוראה. במסגרת ההוראה נקבע אופן החישוב של יחס כיסוי הנזילות, לרבות הגדרת המאפיינים ודרישות תפעוליות ל"מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה" (המונה) ומקדמי הביטחון בניגם, וכן הוגדר תזרים המזומנים היוצא נטו הצפוי בתרחיש הקיצון המוגדר בהוראה עבור 30 הימים הקלנדריים הבאים (המכונה). תזרים זה כולל, בין היתר, משיכה מסוימת של פיקדונות מסוגים שונים בהתאם למקדמים בתרחיש, ניצול מסוים של מסגרות אשראי שהבנק העמיד ועוד, בניכוי פירעונות במהלך החודש של אשראי שהבנק העמיד במקדמים מסוימים וכו'. הסיווגים של אגרות-החוב, סוגי הפיקדונות, סוגי המסגרות וכו' ומקדמיהם נקבעו בהוראה. בהתאם, שינוי בהיקף הנכסים הנזילים או בהרכבם, שינוי בהיקף הפיקדונות בכל אחד מסוגי הפיקדונות המוגדרים בהוראה, שינויים בהיקף מסגרות האשראי והערבויות מולם יש לשמור נזילות וכיצא בזה יכולים להביא לשינוי היחס.

ככלל, יחס כיסוי הנזילות על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין 221 שונה מהמודלים הפנימיים החלים בבנק.

היחס הממוצע במהלך הרבעון האחרון עומד על 200%, כאשר הדרישה המזערית היא 100%. הירידה בממוצע הרבעוני ביחס כיסוי הנזילות נובעת מירידה ממוצעת ביתרת הנכסים הנזילים וביצועי אשראי מוגברים, אך הבנק עדיין שומר על יחס גבוה יחסית למערכת, ונמצא במרחק משמעותי מעל המגבלות הפנימיות שקבע הדירקטוריון ומעל הדרישות הרגולטוריות.

הבנק מנהל מעקב שוטף אחר מצב הנזילות שלו וריכוזיות מקורות המימון בחתכים שונים, לפי אינדיקטורים המבטאים שינויים בפעילות הבנק (שיש להם השפעה על מצב הנזילות) ובמצב המאקרו ובתרחישים שונים, הן בשקלים והן במטבע-חוץ, באמצעות מודלים ומדדים המיועדים להתריע על שינויים במצב הנזילות, בין היתר באמצעות מודל רגולטורי ומודלים פנימיים שנמצאים בתהליך תיקוף מודלים כנדרש בהוראה (סיכון מודל) ובהתאם למדיניות הבנק לתיקוף מודלים.

במהלך הרבעון הנוכחי שמר הבנק על רמת נזילות נאותה, יחסי נזילות ועודפי נזילות גבוהים, כשהוא ממשיך לבחון את השפעת העלייה בסיכון הריבית על הפרעונות והמחזורים של הלקוחות הפרטיים והמוסדיים על תכנון הנזילות שלו. רמה זו גדלה במהלך הרבעון, עקב שינוי בטעמי הציבור שנבעו מעליית ריבית.

טבלה מספר 21 - מתכונת גילוי על יחס כיסוי הניזלות (LIQ)

מאוחד				
לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימו				
ביום 31.12.2021		30.09.2022		
סך ערך לא	סך ערך לא	סך ערך לא	סך ערך לא	
סך ערך משוקלל ⁽²⁾	משוקלל ⁽¹⁾	סך ערך משוקלל ⁽²⁾	סך ערך לא משוקלל ⁽¹⁾	
(ממוצע)	(ממוצע)	(ממוצע)	(ממוצע)	
במליוני ש"ח				
סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה				
2,415.1		2,706.6		
סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)				
תזרימי מזומנים יוצאים				
459.8	9,686.7	486.6	10,273.5	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים, מזה:
26.7	534.3	26.5	529.8	פיקדונות יציבים
213.0	1,815.9	223.8	1,865.5	פיקדונות פחות יציבים
220.1	7,336.5	236.3	7,878.3	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראה ניהול בנקאי תקין 221)
724.2	1,484.3	802.8	1,585.5	מימון סיטונאי בלתי מובטח, מזה:
-	-	-	-	פיקדונות לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים) ופיקדונות ברשתות של תאגידים בנקאיים קואופרטיביים
663.6	1,432.8	793.7	1,576.6	פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
51.5	51.5	8.8	8.8	חובות לא מובטחים
0.0	-	-	-	מימון סיטונאי מובטח
199.5	2,584.1	307.1	2,375.3	דרישות נזילות נוספות, מזה:
37.4	37.4	26.7	26.7	תזרימי יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
-	-	-	-	תזרימים יוצאים בגין אובדן מימון מוצרי חוב
139.9	2,180.5	125.4	1,975.4	קווי אשראי ונזילות
-	-	-	-	מחויבויות מימון חוזיות אחרות
22.3	366.2	154.9	373.3	מחויבויות מימון מותנות אחרות
1,383.5		1,596.6		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
תזרימי מזומנים נכנסים				
-	-	-	-	הלוואות מובטחות (למשל עסקאות מכר חוזר)
317.1	437.3	220.9	341.9	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
32.4	32.4	21.7	21.7	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
349.5	469.7	242.6	363.5	סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים
סך ערך מתואם(3)		סך ערך מתואם(3)		
2,415.1		2,706.6		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
1,034.0		1,354.0		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
237%		200%		יחס כיסוי נזילות (%)

1. ערכים לא משוקללים יחושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים).
2. ערכים משוקללים יחושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס או יוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים).
3. ערכים מתאים יחושבו לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס ויוצא (2) כל המגבלות הרלוונטיות (לזמור מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 2 וברמה 2 ומגבלה על תזרימים נכנסים).

הבנק ממשיך באסטרטגיה, שהחלה לפני מספר שנים, של התמקדות בגיוס מקורות ממשקי בית תוך חתירה להרחבת בסיס המפקידים, בשל ההנחה כי הישענות רחבה על מפקידים קטנים (משקי בית) וצימצום ההישענות על מפקידים גדולים תתרום ליציבות מקורות המימון ובכך לחוסנו של הבנק ולשיפור פרופיל הנזילות שלו, 80% מפקדונות הציבור הן פקדונות ממשקי בית, 78% הן לזמן קצוב ול- 31% אופצית פרעון. לפרטים נוספים ראה באור 8 לדוחות הכספיים. הבנק הקצה משאבים לטובת גיוס ממשקי בית, ובפרט מבצעי שיווק. הבנק מגוון את סל המוצרים המוצע למשקי בית, ובין היתר, פיתח פקדון דיגיטלי, ופועל לשיפור מתמשך ביכולת הגיוס שלו מאפיק זה, וכן, הגדיל את יכולת שימור הפקדונות שהגיע מועד פרעונם.

יחס מימון יציב נטו (LIQ2)

טבלה מספר 22 – מתכונת גילוי על יחס מימון יציב נטו (LIQ2)

ליום 30 בספטמבר 2022					
ערך משוקלל	ערך לא משוקלל לפי תקופות לפירעון				
	שנה או יותר	מ-6 חודשים עד שנה	עד 6 חודשים	ללא מועד פירעון ¹	
כריטי מימון יציב זמין (AFS)					
הון:					
1,507.9	-	-	-	1,507.9	הון פיקוחי
-	-	-	-	-	מכשירי הון אחרים
פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים:					
503.3	-	-	-	529.8	פיקדונות יציבים
9,539.3	1,615.1	1,571.6	5,998.4	1,234.6	פיקדונות פחות יציבים
מימון סיטונאי:					
-	-	-	-	-	פיקדונות לצרכים תפעוליים
940.9	58.0	186.8	1,578.9	-	מימון סיטונאי אחר
-	-	-	-	-	התחייבויות עם נכסים תואמים בעלי תלות הדדית
התחייבויות אחרות:					
-	-	-	-	-	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו
2,382.3	2,057.1	650.6	586.7	-	כל יתר ההתחייבויות וההון שלא נכללו בקטגוריות לעיל
14,873.7	-	-	-	-	סך מימון יציב זמין (AFS)
כריטי מימון יציב נדרש (RSF)					
524.6	-	-	-	-	סך נכסים נזילים באיכות גבוהה לפי יחס מימון יציב נטו (HQLA)
-	-	-	-	-	פיקדונות המוחזקים במוסדות פיננסיים אחרים למטרות תפעוליות
הלוואות וניירות ערך הנפרעים כסדרם:					
-	-	-	-	-	הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה
-	-	-	-	-	הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה שאינם ברמה 1 והלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שאינן מובטחות
2,305.6	2,089.5	391.1	510.4	-	הלוואות ללקוחות סיטונאיים שאינם פיננסיים הנפרעות כסדרן, הלוואות ללקוחות קמעונאיים ולעסקים קטנים, והלוואות לריבניות, לבנקים מרכזיים ולישויות סקטור ציבורי, מזה:
-	-	-	-	-	עם משקל סיכון של 35% או פחות על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203
8,821.2	10,376.1	363.3	633.9	-	הלוואות לדיור המובטחות במשכנתא שנפרעות כסדרן, מזה:
1,752.3	2,485.5	89.0	184.3	-	עם משקל סיכון של 35% או פחות על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203
95.3	-	-	-	102.5	ניירות ערך שאינם בכשל ושאינם כשירים להיחשב נכסים נזילים באיכות גבוהה, לרבות מניות
-	-	-	-	-	נסחרות בבורסה
-	-	-	-	-	נכסים עם הקבלה להתחייבויות בעלות תלות הדדית
נכסים אחרים:					
-	-	-	-	-	סחורות הנסחרות פיזית, לרבות זהב

ליום 30 בספטמבר 2022					
ערך משוקלל	ערך לא משוקלל לפי תקופות לפירעון				
	שנה או יותר	מ-6 חודשים עד שנה	עד 6 חודשים	ללא מועד פירעון ¹	
					פריטי מימון יציב נדרש (RSF)
-	-	-	-	-	נכסים שהופקדו כביטחון ראשוני לחוזי נגזרים והעמדות לטובת קרן למימון כשל (default fund) של צדדים נגדיים מרכזיים (CCPs)
-	-	-	-	-	נכסים בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו
-	-	-	-	-	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו לפני ניכוי בטחונות משתנים שהופקדו
47.1	141.7	15.5	13.5	-	כל יתר הקטגוריות של הנכסים שלא נכללו בקטגוריות לעיל
95.8	-	-	1,915.7	-	פריטים חוץ מאזניים
11,889.6	-	-	-	-	סך מימון יציב נדרש (RSF)
125%	-	-	-	-	יחס מימון יציב נטו (NSFR) (%)

¹ פריטים שידוחו במסגרת הטור "ללא מועד פירעון" הינם פריטים ללא מועד פירעון מוגדר. זה כולל, אך לא מוגבל, לפריטים 1 כגון הון צמית, פיקדונות ללא מועד פירעון, פוזיציות בחסר, פוזיציות בעלות מועד פירעון פתוח, מניות שאינן כשירות להיחשב כנכסים נזילים באיכות גבוהה וסחורות הנסחרות פיזית.

טבלה מספר 22 – מתכונת גילוי על יחס מימון יציב נטו (LIQ2) (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2021					
ערך משוקלל	ערך לא משוקלל לפי תקופות לפירעון				
	שנה או יותר	מ-6 חודשים עד שנה	עד 6 חודשים	ללא מועד פירעון	
פריטי מימון יציב זמין (AFS)					
הון:					
1,428.6	-	-	-	1,428.6	הון פיקוחי
-	-	-	-	-	מכשירי הון אחרים
פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים:					
507.5	-	-	-	534.2	פיקדונות יציבים
8,567.8	1,056.5	1,258.7	5,652.4	1,434.8	פיקדונות פחות יציבים
מימון סיטונאי:					
-	-	-	-	-	פיקדונות לצרכים תפעוליים
993.2	115.4	85.3	1,670.2	-	מימון סיטונאי אחר
התחייבויות עם נכסים תואמים בעלי תלות הדדית					
-	-	-	-	-	התחייבויות אחרות:
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו					
2,111.3	2,056.5	109.5	734.8	-	כל יתר ההתחייבויות וההון שלא נכללו בקטגוריות לעיל
13,608.3	-	-	-	-	סך מימון יציב זמין (AFS)
פריטי מימון יציב נדרש (RSF)					
450.6	-	-	-	-	סך נכסים זילים באיכות גבוהה לפי יחס מימון יציב נטו (HQLA)
פיקדונות המוחזקים במוסדות פיננסיים אחרים למטרות תפעוליות					
-	-	-	-	-	הלוואות וניירות ערך הנפרעים כסדרם:
-	-	-	-	-	הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על ידי נכסים זילים באיכות גבוהה ברמה
-	-	-	-	-	הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על ידי נכסים זילים באיכות גבוהה שאינם ברמה 1 והלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שאינן מובטחות
1,699.5	1,466.8	352.2	421.6	-	הלוואות ללקוחות סיטונאיים שאינם פיננסיים הנפרעות כסדרן, הלוואות ללקוחות קמעונאיים ולעסקים קטנים, והלוואות לריבנויות, לבנקים מרכזיים ולישויות סקטור ציבורי, מזה:
-	-	-	-	-	עם משקל סיכון של 35% או פחות על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203
7,860.1	9,327.2	356.5	491.0	-	הלוואות לדייר המובטחות במשכנתא שנפרעות כסדרן, מזה:
1,710.9	2,458.9	93.1	132.1	-	עם משקל סיכון של 35% או פחות על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203
96.0	-	-	-	98.3	ניירות ערך שאינם בכשל ושאיןם כשירים להיחשב נכסים זילים באיכות גבוהה, לרבות מניות נסחרות בבורסה
-	-	-	-	-	נכסים עם הקבלה להתחייבויות בעלות תלות הדדית
פריטי מימון יציב נדרש (RSF)					
נכסים אחרים:					
-	-	-	-	-	סחורות הנסחרות פיזית, לרבות זהב
-	-	-	-	-	נכסים שהופקדו כביטחון ראשוני לחוזי נגזרים והעמדות לטובת קרן למימון כשל (default fund) של צדדים נגדיים מרכזיים (CCPs)
-	-	-	-	-	נכסים בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו

ליום 31 בדצמבר 2021				
ערך משוקלל	ערך לא משוקלל לפי תקופות לפירעון			
	שנה או יותר	מ-6 חודשים עד שנה	עד 6 חודשים	ללא מועד פירעון ¹
-	-	-	-	-
49.5	146.0	0.1	16.5	-
101.9	-	-	2,039.0	-
10,257.7	-	-	-	-
133%	-	-	-	-

¹ פריטים שידוחו במסגרת הטור "ללא מועד פירעון" הינם פריטים ללא מועד פירעון מוגדר. זה כולל, אך לא מוגבל, לפריטים 1 כגון הון צמית, פיקדונות ללא מועד פירעון, פוזיציות בחסר, פוזיציות בעלות מועד פירעון פתוח, מניות שאינן כשירות להיחשב כנכסים נזילים באיכות גבוהה וסחורות הנסחרות פיזית.

החל מיום 31 בדצמבר, 2021 נכנסה לתוקפה הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 222 (יחס המימון היציב נטו), בהתאם להוראה חישוב יחס מימון יציב המוגדר כסכום המימון היציב הזמין חלקי סכום המימון היציב הנדרש, שיחושב על פני סך המטבעות, לא יפחת מ-100%. דירקטוריון הבנק קבע מגבלה ליחס זה בשיעור של 115%. מודל הבנק עבר תיקוף בהתאם למדיניות הבנק לתיקוף מודלים, והשימוש בו אושר על ידי הנהלת הבנק, הוועדה לניהול סיכונים ודירקטוריון הבנק. יחס מימון יציב נטו בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 222, עמד נכון ליום 30 בספטמבר 2022 על 125% (בתקופה של רבעון שהסתיימה ביום 30 במרץ 2022, היחס עמד על 129%). פרופיל המימון היציב בסוף הרבעון השלישי לשנת 2022, בדומה לסוף הרבעון השני לשנת 2022, נמצא ברמה גבוהה הן ביחס למגבלות פנימיות שנקבעו בדירקטוריון והן ביחס למגבלות רגולטוריות.

חלק 8 – סיכון סביבתי וסיכון אקלים

עקרונות הקיימות והאחריות התאגידי מהווים חלק בלתי נפרד מפעילותו העסקית של הבנק, מתוך הכרה שלא ניתן להפריד בין הצלחה עסקית לבין שיקולי חברה, סביבה וממשל תאגידי. תפיסה זו התחדדה בשנים האחרונות בישראל ובעולם ואף שולבה באסטרטגיה הכוללת של הבנק, אשר חרת על דגלו את ערכי השקיפות וההוגנות.

האסטרטגיה העסקית של הבנק עודכנה עבור שנים 2022-2026 ביום 15 ביולי, 2021, ומשלבת בתוכה היבטי ESG הכוללים התייחסות לגיוון תיק האשראי, מתן דגש על דיגיטציה וחדשנות, אבטחת מידע וסייבר ופיתוח ההון האנושי בבנק. הבנק נוקט אמצעים להטמעת ערכי הסביבה, חברה וממשל ESG וכחלק מאמצעים אלה, השיק הבנק פורום ייעודי לטיפול בנושא זה.

בגין אופי פעילות האשראי וההשקעות של הבנק, פוטנציאל לסיכון סביבתי קיים בעיקר בפעילות הנדל"ן, שכן הבנק איננו נוהג להשקיע באג"חים או ניירות ערך של חברות (שיש לוודא כי אופי פעילותם איננו פוגם). מדיניות הבנק לטיפול בסיכון סביבתי קובעת תנאים מתלים שונים לפתיחת ליווי פרויקטים. כל עוד לא הושלמו תנאים אלה, לא ניתנים שירותים בנקאים בפרויקטים אלו לשלב הבניה. חטיבת הסיכונים אחראית לדיווח רבעוני על סטאטוס הפרויקטים שאושרו במוסדות הבנק ושקיים בהם סוגיות בקשר עם הסיכון הסביבתי. הבנק פועל בהתאם למכתבי וציפיות בנק ישראל, ולומד את היבטי סיכון האקלים, בהתבסס על שורה של פרסומים של רגולטורים וגורמים נוספים בארץ ובחו"ל, כולל תוצאות מבחן הקיצון האקלים שערך הבנק המרכזי האירופי למערכת הבנקאית.

לפרטים נוספים אודות סביבה, חברה וממשל תאגידי ראה דוח סביבה, חברה וממשל תאגידי של הבנק לשנים 2020-2021 באתר הבנק וכן בדוח השנתי לשנת 2021.

חלק 9 – סיכון תפעולי וסיכונים בקרה פנימית נוספים

הבנק פועל בתהליכים מתמשכים במטרה להמשיך ולשדרג את הטיפול שלו בסיכון התפעולי וביסכונים בקרה פנימית נוספים, כגון: המשכיות עסקית, סיכון מודל, סיכון מוניטין, מניעת מעילות והונאות, סיכונים טכנולוגיים המידע, מיקור חוץ (סיכונים שרשרת אספקה), אבטחת מידע וסייבר, הגנת הפרטיות, ציות ורגולציה, איסור הלבנת הון ומימון טרו. הבנק פועל בהתאם להנחיות בנק ישראל ובפרט, מכתבי המפקח, לטיפול בסיכונים אלה והעקרונות לטיפול מעוגנים במסמכי מדיניות ייעודיים הקובעים את האמצעים לזיהוי ומיפוי סיכונים אלה, את קווי ההגנה האחראים לניהול ובקרת הסיכון, תאבון ומגבלות הסיכון (תקרות החשיפה המותרות), המתודולוגיות להערכת הסיכון, מזעור והדיווח בגי. ראיית הבנק היא כי טיפול נאות בסיכונים אלה תוך יצירת תרבות בקרה מתאימה בכל יחידות הבנק, יכול לתרום לאיתנות הבנק בשגרה ובמצבי קיצון, ולתמוך בהשגת יעדיו העסקיים של הבנק. כחלק מזה, פועל הבנק להתמעת סיכונים הבקרה הפנימית בעת השקת או עדכון מוצר חדש (או פעילות חדשה), על מנת להבטיח שהפעלת המוצרים ופעילויות בעלי ערך עסקי בבנק מלווים במסגרת מלאה של סיכונים הבקרה הפנימית.

סיכון תפעולי

הבנק קבע מסגרת מקיפה של תהליכים ושיטות על מנת לנהל ולמזער את החשיפה להפסדים הנובעים מסיכונים תפעוליים, ופועל כדי שמסגרת זו תהיה אינטגרטיבית ככל שניתן, על מנת לטפל בשיטות דומות בכל משפחת סיכונים הבקרה הפנימית, כפי שצוינו לעיל. הבנק פועל לפי מסגרת ברורה וסדורה לטיפול בסיכון התפעולי שנקבעה על פי מסמכי בנק ישראל ומסמך באזל לטיפול בסיכון התפעולי משנת 2021, המתבססת על קביעת קווי ההגנה השותפים לניטור ובקרת הסיכון, על תהליכי הערכה שהבנק מרחיב כחלק מתרבות ניהול הסיכונים, וביניהם: סקרים, איסוף מידע על אירועים תפעוליים, תהליכי הפקת לקחים ולמידה מאירועים, קביעת קווי ההגנה האחראים לניטור וניהול הסיכון, קביעת נהלים לטיפול בתהליכים, קביעת תהליך סדור להשקת מוצר או פעילות חדשה, יצירת בקרות ממוכנות מונעות ומגלות, קביעת שרשרת הדיווחים הנדרשת בעת אירוע או פוטנציאל לאירוע, פורומים ברמות שונות של הארגון האחראים להערכות מצב ונקיטת פעולות למזעור הסיכונים, ככל שהתרחש אירוע או קיים פוטנציאל לאירוע ומהלכי הדרכה שוטפים. ראיית הבנק היא כי הסיכון התפעולי רלבנטי לפעילות מרבית יחידות הבנק וריכוז הטיפול בו מתבצע בחטיבה לניהול סיכונים של הבנק, הפועלת מול הקוויים העסקיים, הטכנולוגיה והסייבר, ויחידות נוספות של הבנק שבהם מונח נאמנים או בקרים לטיפול בסיכון. הבנק נותן דגש בתהליכי הערכה שלו לסיכון המוניטין, המהווה את אחד מנכסי הבנק ויש לו פוטנציאל להתמשם לו יתרחש אירוע סיכון תפעולי או סיכון בקרה פנימית אחר.

הבנק פועל לפי תכנית עבודה סדורה לטיפול בסיכון התפעולי ולמניעת מעילות והונאות. תכנית העבודה כמו גם המדיניות לטיפול בסיכונים אלה כוללת אמצעי ניטור, אינדיקטורים ומדדים שהטמעתם מאפשרת מזעור הסיכונים. במהלך הרבעון הנוכחי המשיך הבנק לפעול להתמעת תרבות הפקת לקחים כלל ארגונית, לחיזוק תהליכי ההערכה באמצעות ביצוע סקרים ביחידות הבנק, לקביעת אמצעי בקרה נוספים (אנושיים וטכנולוגיים), לשדרוג יכולות הטיפול שלו במוצרים חדשים ובפרויקטים, ליצירת מבנה בקרה התואם את צרכי הבנק ביחידות השונות, כולל מינוי בקר סיכונים בפעילות הטכנולוגיה של הבנק, ולהמשך יצירת "מפות חום" (מפת הסיכונים) במטרה לטפל בפוטנציאל הסיכונים התפעוליים. הבנק עדכן את המתודולוגיה של "מפת החום" בראייה שצוינה בפרק זה לעיל – יצירת מפה המקשרת בין התהליכים העסקיים המהותיים שזוהו בבנק לניהול סיכונים איסור הלבנת הון, ציות והגנות, מימון טרו, סיכון תפעולי ומעילות והונאות, והממשק הקיים בין הפעילות העסקית וסיכונים אלה למערכות המחשוב של הבנק והסיכונים בהם יש לטפל בקשר אליהם – טכנולוגיה, סייבר והגנת הפרטיות.

ראיית הבנק לגבי סיכונים אלה היא אינטגרטיבית, ובתהליכי הערכה פועל הבנק כדי ליצור, ככל הניתן, ראייה דומה של מכלול הסיכונים התפעוליים וסיכונים הבקרה הפנימית הנוספים, ביניהם:

סיכון המשכיות עסקית

הבנק נדרש לשמור על רציפות מתן שירות ותפקוד, ומקדיש תשומת לב גבוהה לניהול סיכון המשכיות עסקית מול ספקים אשר עובדים עם הבנק. הבנק ממשיך לשדרג את יכולות ההמשכיות העסקית שלו לנוכח תרחישי ייחוס נוספים להם נערך כבר בעבר, בהם תרחיש מלחמה (שעודכן על ידי בנק ישראל) ותרחיש רעידת אדמה, ובהתאם לדרישות בנק ישראל. תכנית ההמשכיות העסקית של הבנק קבעה מבנה ארגוני בחרום ואת הפעולות שיש לבצע בהתאם להתפתחות האירועים, בעיקר בכל הקשור להערכת הסיכון. הבנק מקפיד לתרגל את התכנית שלו, לפי תכנית תרגיל סדורה. כאמור לעיל, במהלך הרבעון הנוכחי ביצע הבנק הפקת לקחים לתרגיל שביצע בחלקה הראשון של השנה הכולל הערכות מצב של צוותי החירום לבחינת תכנית החירום שלו לטיפול באירוע נדילות.

סיכון סייבר ואבטחת מידע

הבנק מודע לעלייה המתמשכת ברמת איום הסייבר וממשיך להשקיע המשאבים הנדרשים במסגרת תהליך רציף של שדרוג הטיפול בסיכון, לנוכח העלייה ברמתו. כחלק מתהליכי הניהול והבקרה, וכפי שכתבנו לעיל, הועלתה רמת הסיכון בטבלת גורמי הסיכון במהלך השנה הנוכחית לרמה בינונית גבוהה. רמה זו משקפת את הבנת הבנק לגבי העלייה באיומי הסייבר, והיא בוצעה על אף הרמה הגבוהה של איכות ניהול הסיכון. חדר ניטור סייבר ממשך בפעילות, מבוצעת התעדכנות מול יחידת הסייבר הפיקוחית וגורמים לאומיים לגבי אירועים מיוחדים, ומבוצעות פעולות להגברת המודעות. הבנק ממשיך לשמור על רמה גבוהה של ניטור ובקרה על סיכון זה, לנוכח פוטנציאל הסיכון והשפעתו על פעילות הבנק והעלייה ברמת הסיכון, כפי שהודגש בפרק הן בגורמי הסיכון. ניהול ובקרת הסיכונים מתבסס בין היתר, על ניתוח תרחישי ייחוס, ומתודולוגיה סדורה לקביעת רמת הבקרות. הבנק מקפיד לתרגל באופן סדיר את היערכותו לאירוע סייבר, בין היתר, באמצעות תרגילים המשלבים בין אירוע סייבר ואירוע פיננסי נזילות, הבוחנים את תכניות החירום של הבנק. בנוסף, היה הבנק שותף לתרגיל מקיף שביצע בנק ישראל עם המנכ"לים של כל הבנקים במערכת. יחידת הסייבר של הבנק, הפועלת בחטיבת המשאבים, אחראית לגיבוש מדיניות השימוש בענן, לפי נוהל בנקאי תקין 362 של בנק ישראל, ולביצוע סקרים בחצרות ספקי הבנק, ככל שמיפוי פעילות הספק מחייב זאת, ובהתאם לנוהל בנקאי תקין 359A של בנק ישראל ומדיניות הבנק לטיפול במוצר חדש/פעילות חדשה או שעודכנה באופן מהותי. למחלקת הסייבר ממשק עם יחידת הגנת הפרטיות של הבנק, על מנת להבטיח חסינות מערכות הבנק ומאגרי המידע שהוגדרו והיא שותפה, בתיאום עם חטיבת הסיכונים, לתהליכים לשדרוג יכולות הניטור של הבנק לטיפול באנומליות היכולות להעיד על פוטנציאל למעילות והונאות.

סיכונים טכנולוגיים המידע

הסיכון מנוהל על ידי חטיבת המשאבים והטכנולוגיה כאשר בקרת הסיכון מתבצעת בחטיבת הסיכונים המשמשת כקו שני לפעילות. במהלך הרבעון הנוכחי מינה הבנק בקר סיכון ייעודי הפועל בקו הראשון (בחטיבת המשאבים) ופועל בתיאום מקצועי עם חטיבת הסיכונים. הבנק נמצא בתהליך להסדרת אסטרטגיית המחשוב, הדיגיטל והמידע ואסטרטגיה זו אמורה להיות מאושרת עד תום השנה הנוכחית. העקרונות לטיפול בסיכונים טכנולוגיים המידע עוגנו במסמך מדיניות ייעודי.

מעילות והונאות

לבנק מדיניות ייעודית לטיפול בסיכון זה, שעקרונותיה נקבעו בהתאם לציפיות והנחיות בנק ישראל. המדיניות קובעת את העקרונות לטיפול בסיכון, הטיפול באירוע או פוטנציאל לאירוע, דרכי הדיווח, ניטור אנומליות באמצעות חוקים עסקיים ושיטות סטטיסטיות מתקדמות. בפרט, קובעת המדיניות את כל אמצעי המזעור הקיימים בבנק למניעת מעילות והונאות. ברבעון הנוכחי סיים הבנק ביצוע סקרים למיפוי מוקדי הסיכון הפוטנציאליים העיקריים בפעילותו וימשיך במהלך השנה הנוכחית בביצוע סקרי עומק במקומות הנדרשים שישולבו במפת החוס של הבנק, על מנת לוודא כי אמצעי הבקרה והמזעור הקיימים בבנק מספקים, לנוכח תוצאות סקרי המיפוי.

צינת, איסור הלבנת הון ומימון טרור

הבנק פועל בהתאם להנחיות בנק ישראל לטיפול בסיכונים אלה, בהתאם לתאבון הסיכון שקבע הבנק במסמך המדיניות לטיפול בסיכונים אלה. הפעילות מתבצעת לפי תכנית עבודה סדורה במטרה להמשיך ולשדרג את אופן הטיפול בסיכונים אלה, את תהליכי הערכת הסיכון, והטיפול של קווי ההגנה בליקויים ככל שהתגלו. במהלך הרבעון הנוכחי, בהמשך לסנקציות שהוטלו ובהתאם למכתבי המפקח על הבנק (ראה חלק הוראות רגולטוריות), הגביר הבנק את פעולות הניטור בהתאם להנחיות, והוא משלים את היערכותו בקשר לטיפול במטבעות הווירטואליים (קריפטוגרפים) בהמשך לעדכון נוהל בנקאי תקין 411 (איסור הלבנת הון ומימון טרור) ומכתב המפקח מחודש נובמבר בדבר הסיכונים הכרוכים בפעילות במטבעות אלה. ראה פרק מסגרת הוראות רגולטוריות בתחילת דוח זה.